

FACULTAT DE BIBLIOTECONOMIA I DOCUMENTACIÓ

GRAU D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

TREBALL FINAL DE GRAU

CROWDSOURCING A LES INSTITUCIONS DE LA MEMÒRIA: LES TRANSCRIPCIONS MASSIVES

Treball realitzat per:

Mireia Alcalá Ponce de León

Tutoritzat per:

Ciro Lluca i Fonollosa

Curs 2014-15

Many hands make light work.
Many hands together make merry work

Jeremy Bentham

Agraïments

Aquest treball no hagués estat possible sense el suport de moltes persones a les quals els hi estic profundament agraïda.

Primerament al meu tutor, el Ciro Lluca, per assessorar-me en els moments oportuns i donar-me l'oportunitat d'assistir a trobades professionals relacionades amb el treball.

També, a la resta de professors de la Facultat per fer-me arribar fins aquí amb una mirada crítica i ganes d'un futur profitós.

I finalment, a la meva família. Als meus pares, la meva germana i la meva parella per l'esforç i el seu suport incondicional.

SUMARI

1	Introducció.....	1
2	Abast i objectius del treball	2
2.1	Abast.....	2
2.2	Objectius.....	2
2.3	Justificació de la tria.....	2
3	Metodologia.....	3
4	Estat de la qüestió.....	5
4.1	Antecedents i irrupció del <i>crowdsourcing</i>	6
4.2	Tipus de <i>crowdsourcing</i>	9
4.3	Beneficis	12
4.4	El voluntariat	13
4.4.1	Multitud vs. comunitat.....	13
4.4.2	Perfil i motivacions dels voluntaris de <i>crowdsourcing</i>	14
4.5	Les transcripcions massives.....	15
4.5.1	Definició	15
4.5.2	Tipologies de transcripcions massives	15
4.5.3	Workflow en les transcripcions massives.....	17
4.5.4	Control de qualitat en les transcripcions massives	18
5	Anàlisi de projectes de transcripció massiva.....	21
5.1	Indicadors utilitzats	21
5.2	Projectes	23
5.2.1	Distributed Proofreaders.....	23
5.2.1.1	Història del projecte	23
5.2.1.2	Anàlisi del projecte	23
5.2.2	FamilySearch Indexing.....	25
5.2.2.1	Història del projecte	25
5.2.2.2	Anàlisi del projecte	26
5.2.3	Australian Newspaper Digitization Program.....	28
5.2.3.1	Història del projecte	28
5.2.3.2	Anàlisi del projecte	28
5.2.4	Old Weather.....	30
5.2.4.1	Història del projecte	30
5.2.4.2	Anàlisi del projecte	31
5.2.5	Citizen Archivist.....	33
5.2.5.1	Història del projecte	33

5.2.5.2 Anàlisi del projecte	34
5.2.6 What's the Score at the Bodleian?.....	35
5.2.6.1 Història del projecte	35
5.2.6.2 Anàlisi del projecte	36
5.2.7 What's on the Menu?.....	38
5.2.7.1 Història del projecte	38
5.2.7.2 Anàlisi del projecte	38
5.2.8 Transcribe Bentham.....	40
5.2.8.1 Història del projecte	40
5.2.8.2 Anàlisi del projecte	41
5.2.9 DIY History	45
5.2.9.1 Història del projecte	45
5.2.9.2 Anàlisi del projecte	45
5.2.10 Ancient Lives.....	47
5.2.10.1 Història del projecte	47
5.2.10.2 Anàlisi del projecte	48
5.2.11 Genealogy Vertical File Transcription Project.....	51
5.2.11.1 Història del projecte	51
5.2.11.2 Anàlisi del projecte	52
5.2.12 Edvard Munch's Writings	53
5.2.12.1 Història del projecte	53
5.2.12.2 Anàlisi del projecte	54
5.2.13 Transcribe ScotlandPlaces.....	56
5.2.13.1 Anàlisi del projecte	56
5.2.13.2 Anàlisi del projecte	56
5.2.14 The arcHIVE.....	59
5.2.14.1 Història del projecte	59
5.2.14.2 Anàlisi del projecte	59
5.2.15 Smithsonian Digital Volunteer: Transcription Center.....	63
5.2.15.1 Història del projecte	63
5.2.15.2 Anàlisi del projecte	63
5.2.16 Ensemble	66
5.2.16.1 Història del projecte	66
5.2.16.2 Anàlisi del projecte	66
5.2.17 Transcriu-me!!.....	68
5.2.17.1 Història del projecte	68
5.2.17.2 Anàlisi del projecte	68

5.2.18 Letters of 1916.....	70
5.2.18.1 Història del projecte	70
5.2.18.2 Anàlisi del projecte	70
5.2.19 MicroPasts: Crowdsourcing	71
5.2.19.1 Història del projecte	71
5.2.19.2 Anàlisi del projecte	72
5.2.20 Cynefin: Mapping Wales' sense of Place.....	75
5.2.20.1 Història del projecte	75
5.2.20.2 Anàlisi del projecte	75
5.3 Quadre resum.....	78
6 Bones pràctiques en projectes de transcripció massiva	80
7 Conclusions	81
Bibliografia.....	83
Annex	90

Lista d'il·lustracions

Il·lustració 1. Quatre models diferents de crowdsourcing segons Howe [Font: Velasco (2013)].....	8
Il·lustració 2. Classificació dels diferents tipus de crowdsourcing [Elaboració pròpia realitzada a partir d'Estellés-Arolas i González-Ladrón-de-Guevara (2012)].....	9
Il·lustració 3. Exemple d'aplicació OCR amb correcció d'errors a <i>Proofreaders</i> [Font: Lardinois (2008)]	16
Il·lustració 4. Exemple de transcripció des de zero a <i>FamilySearch Indexing</i>	17
Il·lustració 5. Mapa dels processos realitzats en un projecte de transcripció massiva [Font: Moyle, Tonra i Wallace (2011)]	18
Il·lustració 6. Classificació dels diferents mètodes del control de la qualitat en les transcripcions [Elaboració pròpia realitzada a partir de Brumfield (2012)].....	19
Il·lustració 7. Mostra del progrés de documents completats, en progrés i que s'estan processant a <i>Proofreading</i>	23
Il·lustració 8. Tutorial i proves d'avaluació a <i>Proofreaders</i>	24
Il·lustració 9. Mostra de la caixa blanca per a la correcció de textos a <i>Proofreaders</i>	24
Il·lustració 10. Panell de selecció de lots a <i>FamilySearch Indexing</i>	26
Il·lustració 11. Mostra del control de qualitat a <i>FamilySearch Indexing</i>	27
Il·lustració 12. Recull dels diferents mètodes de suport i formació de voluntaris al projecte <i>FamilySearch Indexing</i>	28
Il·lustració 13. Pantalla principal del projecte <i>Australian Newspapers Digitalisation Program</i> a Trove	29
Il·lustració 14. Interfície de correcció de textos a <i>Australian Newspapers Digitisation Program</i>	30
Il·lustració 15. Pantalla inicial del projecte <i>Old Weather</i>	31
Il·lustració 16. Mostra de la transcripció guiada i les directrius a transcriure a <i>Old Weather</i>	32
Il·lustració 17. Mostra de les diferents categories segons els documents transcrits a <i>Old Weather</i>	33
Il·lustració 18. <i>Slider</i> de <i>Citizen Archivist Dashboard</i> amb les diferents accions a realitzar	34
Il·lustració 19. Mostra de l'espai per a transcriure a <i>Citizen Archivist</i>	35
Il·lustració 20. Pantalla inicial del projecte <i>What's the Score at the Bodleian?</i>	36
Il·lustració 21. Mostra de transcripció guiada a <i>What's de Score at the Bodleian?</i>	37
Il·lustració 22. Pantalla inicial de <i>What's on the Menu?</i> de la NYPL.....	39
Il·lustració 23. Mostra de la transcripció a <i>What's on the Menu?</i> de la NYPL.....	39
Il·lustració 24. Mostra de comunicació a través de xarxes socials dels plats transcrits a <i>What's on the Menu?</i>	40
Il·lustració 25. Mostra de la pàgina inicial del projecte <i>Transcribe Bentham</i>	41
Il·lustració 26. Mostra del <i>Benthamometer</i> sobre l'estat del projecte [Font: captura de pantalla].....	42
Il·lustració 27. Mostra de la zona de transcripció amb caixa blanca a <i>Transcribe Bentham</i>	43
Il·lustració 28. Rànquing de transcriptors i nivell d'usuaris i punts associats a tasques a <i>Transcribe Bentham</i>	43
Il·lustració 29. Pàgina on es mostra com estudiants participen al projecte <i>Transcribe Bentham</i>	44
Il·lustració 30. Pantalla inicial del projecte <i>DIY History</i>	45
Il·lustració 31. Barra de progrés de la col·lecció i dels documents en particular a <i>DIY History</i>	46
Il·lustració 32. Mostra de transcripció amb caixa blanca a <i>DIY History</i>	47
Il·lustració 33. Pàgina inicial del projecte <i>Ancient Lives</i>	48
Il·lustració 34. Mostra de com determinar les mesures en els papirs a <i>Ancient Lives</i>	49
Il·lustració 35. Mostra de la transcripció que s'utilitza a <i>Ancient Lives</i>	50
Il·lustració 36. Mostra del fòrum <i>Talk</i> a <i>Ancient Lives</i>	51
Il·lustració 37. Mostra de la pàgina inicial i barra de progrés de <i>Genealogy Vertical File Transcription Project</i>	52
Il·lustració 38. Mostra de la xarxa social <i>Flickr</i> i les transcripcions mitjançant comentaris de <i>Genealogy Vertical File Transcription Project</i>	53
Il·lustració 39. Mostra de les barres de progrés de <i>Edvard Munch's Writings</i>	54

II·lustració 40. Rànquing de transcriptors a <i>Edvard Munch's Writings</i>	55
II·lustració 41. Mostra dels diferents canals de comunicació a <i>Edvard Munch's Writings</i>	55
II·lustració 42. Pantalla inicial del projecte <i>Transcribe ScotlandPlaces</i>	57
II·lustració 43. Mostra del missatge d'espera de 72 hores per tal de començar a transcriure	57
II·lustració 44. Mostra de la dificultat i el percentatge de transcripció feta a <i>ScotlandPlaces</i>	58
II·lustració 45. Mostra del percentatge de documents transcrits a cada col·lecció d' <i>ScotlandPlaces</i>	58
II·lustració 46. Mostra de la pantalla inicial del projecte <i>The archHIVE</i>	60
II·lustració 47. Mostra de les directrius a transcriure a <i>The archHIVE</i>	60
II·lustració 48. Mostra de la caixa de transcripció a <i>The archHIVE</i>	61
II·lustració 49. Mostra de les diferents possibilitats de cerca a <i>The archHIVE</i>	62
II·lustració 50. Recompenses a <i>The archHIVE</i>	62
II·lustració 51. Mostra de la pàgina inicial a <i>Smithsonian Digital Volunteers: Transcription Center</i>	64
II·lustració 52. Estat del progrés del document a <i>Smithsonian</i>	64
II·lustració 53. Mostra dels dos tipus de transcripcions emprades a <i>Smithsonian</i>	65
II·lustració 54. Mostra de la pàgina inicial d' <i>Ensemble</i>	66
II·lustració 55. Mostra del tutorial on es destaquen les diferents zones de la pantalla a <i>Ensemble</i>	67
II·lustració 56. Mostra de transcripció guiada a <i>Ensemble</i>	67
II·lustració 57. Mostra de la pantalla inicial del projecte <i>Transcriu-me!!</i>	69
II·lustració 58. Mostra de la tipologia de transcripció i les directrius a <i>Transcriu-me!!</i>	69
II·lustració 59. Mostra de les diferents col·leccions a <i>Letters of 1916</i>	71
II·lustració 60. Mostra de la pantalla inicial de <i>MicroPasts</i>	72
II·lustració 61. Mostra del tutorial inicial a <i>MicroPasts</i>	73
II·lustració 62. Mostra de la transcripció guiada de <i>MicroPasts</i>	74
II·lustració 63. Rànquing dels usuaris més actius a <i>MicroPasts</i>	74
II·lustració 64. Mostra de la pàgina inicial del projecte <i>Cynefin</i>	75
II·lustració 65. Mostra dels documents a transcriure dins d'una col·lecció a <i>Cynefin</i>	76
II·lustració 66. Mostra de la transcripció guiada a <i>Cynefin</i>	77
II·lustració 67. Mostra de la varietat de maneres de registrar-se a <i>Cynefin</i>	77

Llista de taules

Taula 1. Principals diferències entre multitud i comunitat segons T. Knoll [Elaboració pròpia]	14
Taula 2. Indicadors que s'han utilitzat en l'anàlisi del projectes	22
Taula 3. Quadre resum dels diferents projectes analitzats.....	79

1 Introducció

L'augment en els últims anys de les digitalitzacions per part de les institucions de la memòria ha vingut propiciada per la consolidació i la millora de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC).

Aquestes institucions de la memòria conformades per les biblioteques, els arxius, els museus i les biblioteques (citades en el món anglosaxó com els GLAM –*Galleries, Libraries, Archives and Museums*-) van iniciar aquests grans projectes per ampliar l'accés a les seves col·leccions (servei les 24 hores, amb sessions multiusuaris, etc.), transformar els serveis oferts i augmentar la preservació i conservació dels documents físics (creant-se unes directrius per a projectes de digitalització per part de la IFLA i la ICA)¹.

Tot i així, aquest panorama es veu frenat entre el 2007 i 2008, amb la crisi econòmica, quan els recursos humans i materials comencen a minvar.

No obstant això, és també en aquest moment en el qual sobresurt tot el moviment *open source* i la participació social a través de les xarxes; no només en l'àmbit en el que tractem sinó a nivell global. Així doncs, l'aportació i la col·laboració a través de la xarxa entre les grans institucions, com també entre aquestes i els seus usuaris que fa que neixin projectes com els de *crowdsourcing*.

Per a designar el terme *crowdsourcing* en català, el TERMCAT (2012) ho va traduir com a “proveïment participatiu” i l'entén com una crida oberta per tal de “proveir-se de serveis, idees o continguts”.

Les institucions de la memòria també han pres part en aquest tipus de projectes d'on formen part iniciatives com les transcripcions massives que conformaran el cos central d'aquest treball, ja que resolien certs tipus de limitacions (cost i personal); milloraven l'accés a les col·leccions i involucraven als usuaris creant comunitats.

¹ *Directrius per a projectes de digitalització de col·leccions i fons de domini públic, en especial els de biblioteques i arxius*. 2006 [en línia]. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya. ISBN 8486972221. [Consulta: 20 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.cobdc.org/publica/directrius/sumaris.html>>.

2 Abast i objectius del treball

En aquest apartat es detallen l'abast i els objectius del treball, com també el perquè de la tria d'aquesta temàtica.

2.1 Abast

El treball pretén recollir i analitzar els principals projectes de *crowdsourcing* sobre transcripcions massives realitzats a nivell internacional, amb l'objectiu de comparar-los i determinar els punts forts i les bones pràctiques de cada projecte.

A banda, també vol incidir en el perquè es creen aquests tipus de projectes i quines són les raons per les quals els voluntaris hi participen.

2.2 Objectius

Els objectius del treball són els següents:

- Definir el concepte de *crowdsourcing* i mostrar les diferents tipologies que se'n deriven.
- Recopilar informació sobre projectes de transcripció massiva duts a terme a les institucions de la memòria, tant a nivell internacional com nacional.
- Definir la motivació i les tipologies del voluntariat.
- Elaborar unes bones pràctiques a l'hora d'executar una acció de *crowdsourcing* de transcripció massiva.

2.3 Justificació de la tria

Fa poc més d'un any, des de la Filmoteca de Catalunya, i amb el suport de la Biblioteca de Catalunya i el Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya, es va dur a terme una nova edició de *Transcriu-me!!*, una iniciativa que pretenia descriure una sèrie de cartelleres de cinema. En aquella ocasió vaig formar part del projecte transcrivint unes poques cartelleres, ja que l'objectiu del projecte es va assolir ràpidament.

Així doncs, la pròpia experiència va conformar una de les motivacions principals a l'hora de seleccionar el tema del Treball Final de Grau (TFG).

A més a més, també cal destacar que fent aquest petit gest de transcriure els documents digitalitzats estem contribuint a que aquest contingut, que acaba esdevenint patrimoni documental, pugui ésser accessible a qualsevol tipus de persona, independentment de la discapacitat o necessitat especial que aquesta tingui.

La vinculació en els darrers anys en el camp de l'accessibilitat digital em fa comprovar com projectes tant positius i amb tant d'èxit com són les digitalitzacions de patrimoni documental –tant per una correcta preservació dels originals com també amb la finalitat de difondre tota aquesta documentació als usuaris reals i potencials–, fa que tinguin punts dèbils en el fet que hi haurà certs col·lectius, sobretot els que tenen dèficits visuals, que no podran accedir a tot aquest patrimoni (ja que no els veuen, no els llegeixen, els hi costa entendre la lletra, etc.).

La decisió de centrar-me en les transcripcions massives, dins el món del *crowdsourcing* o proveïment participatiu, ha estat empesa pel fet que, tot i que aquest àmbit vinculat a les institucions de la memòria és molt ampli i variat, el temps és limitat i podria resultar inabastable.

A més a més, al tractar-se d'una iniciativa tant innovadora pot contribuir a donar exemple dels projectes realitzats, com també de com crear noves comunitats d'usuaris. I molt més encara, en el nostre entorn geogràfic, on els projectes realitzats són gairebé inexistents.

3 Metodologia

El treball es pot dividir en dos grans blocs que responen als dos mètodes d'investigació emprats en la metodologia. El primer bloc, que correspon a l'apartat 4 i porta per títol “Estat de la qüestió”, és de caire més documental i el segon bloc, que engloba els apartats 5 “Anàlisi de projectes de transcripció massiva” i 6 de “Bones pràctiques en projectes de transcripció massiva” és més analític.

En una primera fase, s'ha recopilat informació sobre el proveïment participatiu i les transcripcions massives. Aquest recull es va dur a terme en el període comprès entre el període de 15 de gener fins el 26 de febrer i inclou la recerca documental a diferents fonts d'informació.

Entre els diferents sistemes de recuperació d'informació que s'han consultat destaquen sobretot dos: primerament el Recercador de la Universitat de Barcelona² que funciona de metacercador a diferents recursos electrònics subscrits per la UB (bases de dades, revistes, llibres, portals de revistes o recursos d'accés lliure, entre d'altres); i Google Scholar³ que ha facilitat la tasca d'ampliació de bibliografia a través de les citacions i la bibliografia entre els diferents articles i autors.

En ambdós sistemes, els termes de cerca han estat “*crowdsourcing*”, “*crowdsourced*”, “*transcription massive*”, “*transcribe*” i l'ús dels operadors booleans i els filtres propis de cadascun dels sistemes per acotar més la cerca.

D'altra banda, també s'ha utilitzat l'opció que incorpora el gestor de referències Mendeley, “*Recommended related documents*”, per ampliar els documents una vegada ja es disposava de gran part de la bibliografia. Tot i la proposta d'altres documents relacionats aquests no s'adequaven a l'interès del treball.

També, els mateixos termes s'han cercat a les xarxes socials, sobretot a Twitter i a Delicious, fet que ha permès recuperar bàsicament projectes.

En resum, en aquest primer estadi s'han recuperat tot un seguit de fonts d'informació primàries, principalment d'articles de revista, centrats sobretot en el món anglosaxó, i més concretament dels Estats Units.

Una vegada realitzat el marc teòric del treball, s'ha passat a realitzar a la part més analítica. A través de la visita a les webs dels projectes de transcripció massiva i l'observació de les seves característiques s'ha recopilat una sèrie de dades rellevants de cadascun dels projectes que han permès valorar-los a través d'uns indicadors.

Aquests indicadors s'han creat després d'analitzar elements repetitius a varis projectes i, també, de l'adaptació de les taules d'anàlisi que proposen Codina (2000) i Barrueco (et. al) (2014).

² Universitat de Barcelona. *Recercador*. [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <http://mlplus.hosted.exlibrisgroup.com/primo_library/libweb/action/search.do?vid=34CBUC_UB_V1>.

³ Google. *Google Acadèmic*. [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<https://scholar.google.es/>>.

4 Estat de la qüestió

Per tal de posar-nos en context del concepte *crowdsourcing* és necessari també parlar de l'economia basada en el coneixement (EBC) definida per Steinmueller (2002). Aquest tipus d'economia es caracteritza per utilitzar el coneixement com element fonamental per a generar valor i riquesa. A més, comporta l'estructuració d'un nou patró industrial de desenvolupament on sorgeixen noves indústries i les tradicionals es veuen alterades per la introducció de les noves tecnologies.

És necessari veure, en aquest tipus d'EBC, com la gran velocitat d'evolució del mercat fa que els avantatges competitius siguin efímers. També que existeixin alts nivells d'incertesa i complexitat d'actors i nous productes que comporten que el valor recaigui en percepcions i atributs moltes vegades intangibles dels productes i els serveis. A més, el fet que existeixin menys barreres d'entrada suposa que el talent sigui molt més protagonista.

En referència a tot això, Surowiecki (2005) incideix en la idea que en un grup, la solució més intel·ligent no és la de la persona amb més capacitats, ja que la saviesa del grup no prové d'una decisió per consens sinó que cal conciliar totes les posicions -les intel·ligents i les que no ho són tant-. Per tant, és l'agregació d'idees, pensaments i decisions el que porta al grup a dur a terme la millor decisió.

Més endavant, Johnson (2010) va determinar que calia construir xarxes que permetessin connectar de manera contínua els pressentiments de les persones; aprofitant, doncs, la intel·ligència col·lectiva, ja que una petita idea individual pot agafar-se des d'un grup i aquest aportar-li valor i riquesa.

Per tot això, l'agregació i articulació de talent (premissa del *crowdsourcing*) constitueix un ingredient d'èxit per navegar en l'actual economia del coneixement.

Es tracta d'adoptar un nou model de producció per induir a la innovació oberta, la co-creació de productes, permetent un increment del valor a través de la participació de les masses.

4.1 Antecedents i irrupció del *crowdsourcing*

Anteriorment a l'aparició del terme concret *crowdsourcing*, ja existien diferents accions que es poden relacionar.

El filòsof Pierre Lévy (1997) parlava en el seu llibre *Collective intelligence: mankind's emerging world in cyberspaces* de com aquesta intel·ligència col·lectiva podia emergir en el món del ciberespai. En aquest entorn web se'n destaca la heterogeneïtat de la multitud, amb capacitats i coneixements diferents, fet que suposa una major inclusió i participació de tota aquesta.

Dos anys més tard, el creador de la xarxa Internet, Tim Berners-Lee (2000), apostava pel terme intercreativitat que tenia per objectiu la creació d'elements a la xarxa mitjançant la intervenció i col·laboració de diverses persones.

Seguint en la mateixa línia que els seus predecessors, Howard Rheingold (2003) parlava de la següent revolució social a través de les *smart mobs* o multituds intel·ligents. Aquestes multituds intel·ligents s'associen a la innovació oberta, terme definit per Henry Chesbrough (2003) on explica el paradigma en que les empreses poden i han de fer servir aquestes multituds per tal de generar idees per a nous canals de mercat. Cal tenir present, però, que aquests dos conceptes no sempre van de la mà.

James Surowiecki (2005), un dels primers autors a estudiar els hàbits de la multitud, tracta en el seu llibre *The wisdom of crowds* l'agregació de la informació determinant que sovint les decisions són millors quan es prenen a través de diferents opinions. Segons ell, els quatre elements necessaris per formar a una multitud sàvia són: la diversitat d'opinió, la independència d'opinions, la descentralització de les persones i l'agregació d'idees.

Aquesta mateixa idea també la reafirma, posteriorment, Brabham (2008) en el seu article on teoritza que la clau per a realitzar un *crowdsourcing* d'èxit és la diversitat en la identitat, en les habilitats i en la inversió política.

Paral·lelament a Surowiecki apareix un altre moviment a la xarxa que té especial rellevància dins el moviment del *crowdsourcing*, com és el del web 2.0. Aquest concepte recau a la segona generació de la web que es basa en comunitats i s'associa a aplicacions

web que faciliten la compartició interactiva d'informació, el disseny centrat en l'usuari i la col·laboració a la xarxa.

Tapscott i Williams (2008), mitjançant el seu llibre *Wikinomics* arrelen un dels altres termes claus en relació al crowdsourcing com és la *wikinomia*, que és un sistema econòmic basat en la col·laboració massiva paritària fent un ús perllongat de les tecnologies de codi obert. Aquest nou sistema es basa en quatre idees essencials: fer pública la informació (*openness*), el treball paritari sense jerarquies (*peering*), compartint-lo (*sharing*) i actuant de manera global (*acting globally*).

De la mateixa manera, Reichwald i Piller (2006) agrupen les tasques del *crowdsourcing* a través de dos enfocaments com és la innovació oberta –ja definida anteriorment– i la millora dels processos operatius de suport per a la personalització massiva dels béns.

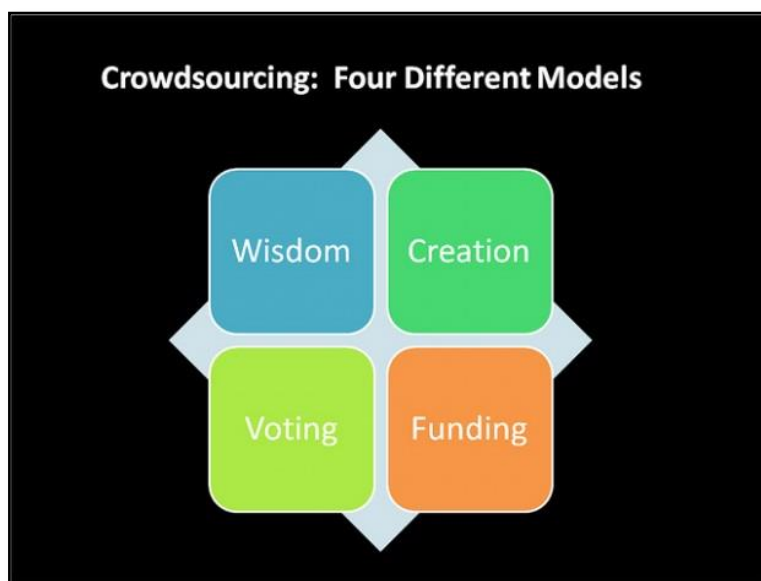
El terme *crowdsourcing* va aparèixer per primera vegada l'any 2006 a la revista *Wired* per mitjà de l'escriptor Jeff Howe en el seu article *The rise of crowdsourcing*. El terme agrupa dues paraules independents com són: *crowd* (que fa referència a la multitud) i *sourcing* (que ho vincula amb la font, la obtenció de matèria prima).

Howe va definir *crowdsourcing* com un acte en el que una organització traspasa una funció que anteriorment realitzaven els empleats cap a una ampla xarxa de persones, en forma de desafiament obert, a canvi d'una recompensa. D'aquesta manera, les tasques no arriben a esdevenir gratuïtes però el cost és molt menor que no si s'executés de manera professional. Aquesta gran xarxa de persones anònimes era contactada a través d'internet i tenia unes característiques clares: persones amb talent concret que solien tenir *hobbies* comuns.

Segons Howe, doncs, el procés de desenvolupament del *crowdsourcing* es basa en el següents sis passos:

1. Detecció d'un problema per part de l'empresa.
2. Realització d'una crida oberta a la multitud, normalment a través d'internet.
3. Plantejament per part de la multitud de possibles solucions.
4. Valoració de les aportacions per part de l'empresa.
5. Atorgar una recompensa als individus que han proposat la millor solució.
6. Posada en pràctica per part de l'empresa la solució guanyadora.

En aquest article, es va realitzar una classificació inicial del *crowdsourcing* en 4 línies: *crowdfunding* (recerca de finançament col·lectiu; bàsicament a través de donacions o aportacions de persones afins al projecte), *crowdcreating* (creació col·lectiva mitjançant petites aportacions de la comunitat), *crowdwisdom* (saviesa col·lectiva a través de l'intercanvi de les seves habilitats) i *crowdvoting* (votació col·lectiva en concursos d'idees o enquestes).

Il·lustració 1. Quatre models diferents de crowdsourcing segons Howe [Font: Velasco (2013)]

Geerts (2009) defineix i proposa una classificació del *crowdsourcing* força similar a l'anteriorment anomenada de Howe.

No és el cas, en canvi, de Kleeman, Voss i Rieder (2008) que plantegen una de les classificacions més extenses i compartimentades en relació al terme *crowdsourcing*. Agrupades en set tipus trobem: la participació en el desenvolupament d'un producte, el disseny del mateix, les tasques promogudes mitjançant competicions, la recopilació d'informació en un temps concret, el periodisme de comunitat, la valoració de productes i el suport dels clients en la resolució de problemes i dubtes.

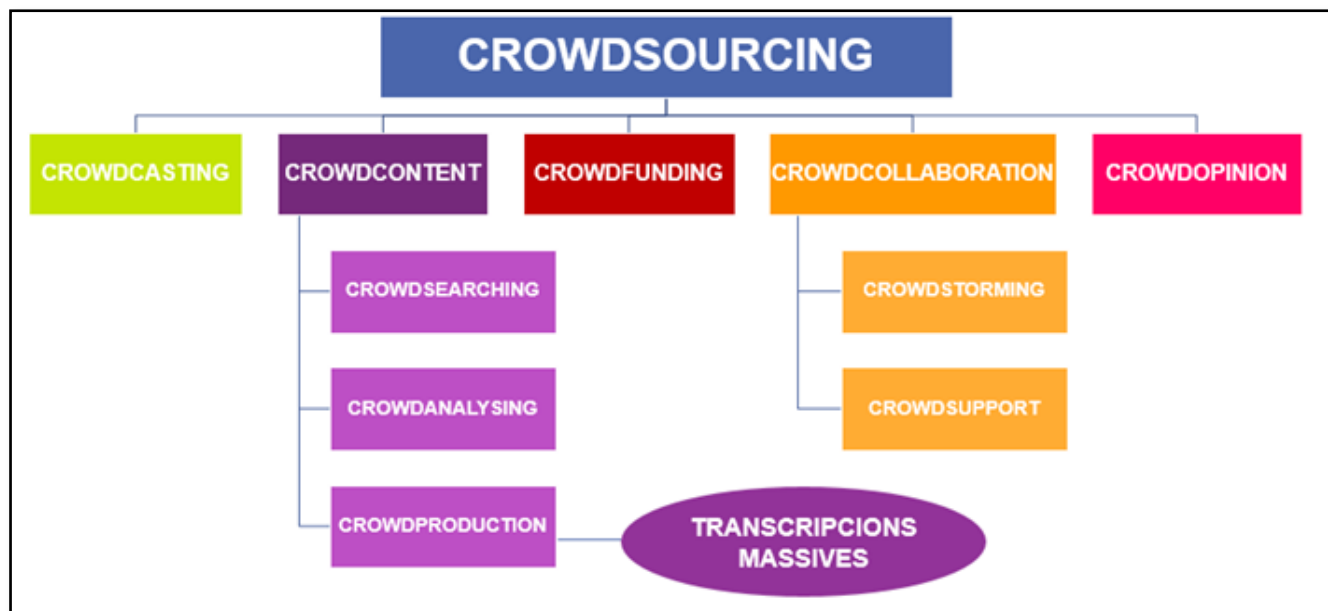
Ni tampoc de Burger-Helmchen i Péñin (2010) que divideixen les tasques en funció de si són innovadores, rutinàries o de contingut. Les primeres pretenen captar el talent d'un petit nombre de persones especialistes; les segones prefereixen una multitud de no experts que

realitzin tasques a l'engròs i minimitzin costos; i finalment, les terceres pretenen generar nous continguts.

Finalment, la última classificació és la proposada per Estellés-Arolas i González-Ladrón-de-Guevara (2012) que es mostra a continuació, en el punt 4.2.

4.2 Tipus de *crowdsourcing*

Estellés-Arolas i González-Ladrón-de-Guevara (2012) proposen la següent classificació de *crowdsourcing* després d'analitzar varies classificacions anteriors com són les de Reichwald & Piller, Howe, Kleeman, Voos i Rieder, Brabham, Geerts i Burger-Helmchen & Penin.

Il·lustració 2. Classificació dels diferents tipus de crowdsourcing [Elaboració pròpia realitzada a partir d'Estellés-Arolas i González-Ladrón-de-Guevara (2012)]

Així doncs, segons els autors existeixen 5 línies de *crowdsourcing* (*crowdcasting*, *crowdcontent*, *crowdfunding*, *crowdcollaboration* i *crowdopinion*) que es defineixen a continuació:

1. **Crowdcasting:** iniciativa on es fa una crida plantejant un problema o una tasca a realitzar. Es recompensa l'individu o empresa que resolgui abans o de la millor manera possible el problema. Així doncs, la multitud aporta el seu coneixement en una àrea determinada. Un dels exemples més destacats és quan al 2006, IBM en la

seva *IBM Innovation Jam*⁴ va usar una plataforma de *crowdcasting* on convidaven a empleats i agents externs a ajudar-los en crear la major pluja d'idees possible. Van recollir més de 45.000 idees innovadores procedents d'uns 140.000 participants.

2. **Crowdcontent:** iniciativa on la gent aporta la seva mà d'obra i coneixement per a crear o trobar contingut de naturalesa diversa. Es diferencia amb el *crowdcasting* en què no és una competició i del *crowdcollaboration* en que cada individu treballa individualment i, al final, s'aglutina tot el coneixement. Es tracta de la iniciativa que té una relació més directa i es troba més vinculada al món dels GLAM. També es pot subdividir en tres apartats:

- a. Crowdsearching: es realitza una cerca massiva a internet sobre un tema concret per ampliar la temàtica. Un exemple d'això es va produir a la plataforma de microtasques Tomnod⁵ quan més de tres milions de voluntaris van localitzar l'avió desaparegut de *Malaysian Airlines* l'any 2014. Els voluntaris van aplegar en només 4 dies més de 15 milions d'elements a destacar en imatges de satèl·lits.
- b. Crowdanalyzing: es tracta d'una variació del *crowdsearching*, ja que aquesta cerca no es fa a internet sinó en documentació multimèdia.
- c. Crowdproduction: els participants creen contingut col·laborant amb d'altres o de manera individual. Realitzen tasques com ara la traducció de textos, l'etiquetatge d'imatges o les transcripcions massives.

La primera iniciativa sorgida d'aquest subgrup va ser *l'Amazon Mechanical Turk* al 2007 on es pretenia identificar ítems de fotografies, escriure descripcions curtes o transcriure *podcasts*.

Un dels exemples més clars i que ha tingut repercussió mundial ha estat Wikipedia. Tal i com es defineixen a la pròpia plataforma, es tracta d'una enciclopèdia lliure sorgida al 2001 que ha estat creada de manera col·laborativa per usuaris d'arreu del món⁶.

⁴ IBM., 2012. *IBM100 - A Global Innovation Jam* [en línia]. IBM Corporation. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www-03.ibm.com/ibm/history/ibm100/us/en/icons/innovationjam/>>.

⁵ DigitalGlobe.Tomnod. [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.tomnod.com/>>.

⁶ Viquipèdia., 2015. *Viquipèdia. L'enciclopèdia lliure* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://ca.wikipedia.org/wiki/Viquip%C3%A8dia>>.

3. **Crowdfunding:** traduït al català com a micromecenatge, es tracta de buscar finançament a través de petites aportacions. Aquest tipus de finançament es duu a terme amb diversos objectius, tal i com Amorós (2013) descriu, “des d’ajuda humanitària, periodisme ciutadà, artistes que busquen suport dels seus admiradors, campanyes electorals o recursos per a noves empreses, denominades *start-up*”. Sens dubte, la iniciativa més important i destacada al nostre país és *Verkami*⁷. Es tracta d’una plataforma multilingüe creada a Mataró per donar suport a projectes de creadors independents, emprenedors, promotors culturals i associacions de les indústries culturals. Per tal de que els projectes siguin viables, cal que en el termini de 40 dies s’hagi assolit, a través de petites aportacions, el 100% del seu objectiu de finançament.
4. **Crowdcollaboration:** consisteix en realitzar una crida perquè la multitud aportï el seu coneixement per resoldre problemes o plantejar idees de manera col·laborativa. La diferència amb l’anterior és que en aquesta es produeix una comunicació entre els individus que hi participen i no hi ha recompensa econòmica. Aquest tipus de *crowdsourcing* es pot subdividir en:
 - a. **Crowdstorming:** es tracta d’una pluja d’idees que es realitza en molts contextos però aplicada a un problema que es planteja en línia i en la qual tothom hi té veu i pot valorar i millorar idees d’altres participants. Destaca la plataforma *Ideajam*⁸ produïda per l’empresa canadenca *Elguiji Software Inc.*
 - b. **Crowdsupport:** iniciativa on els propis clients solucionen els dubtes d’altres, sense la necessitat d’utilitzar el servei tècnic o l’atenció al client. L’empresa australiana de telecomunicacions *Telstra* ofereix a la seva pàgina web un apartat que és un exemple clar d’aquesta iniciativa⁹.
5. **Crowdopinion:** intenta conèixer la opinió de la multitud sobre un tema o un producte en concret per tal de generar una estratègia de màrqueting nova.

⁷ Verkami. *Verkami: Crowdfunding para amantes de la creación* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.verkami.com/>>.

⁸ Elguiji Software Inc. *IdeaJam* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://ideajam.net/>>.

⁹ Telstra. *Telstra Crowdsupport*. [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://crowdsupport.telstra.com.au/>>.

Un exemple d'aquest tipus d'iniciativa és *be the Buyer* on a través d'una plataforma web els usuaris registrats poden opinar sobre els futurs models de roba de la firma, incidint, així, en el procés de disseny final¹⁰.

En resum, els diferents tipus de *crowdsourcing* persegueixen uns objectius concrets com són: la recompensa per resolució (*crowdcasting*), la cerca i/o creació de contingut (*crowdcontent*), el finançament (*crowdfunding*), la resolució o plantejament d'idees/problemes (*crowdcollaboration*) i el coneixement d'opinions (*crowdopinion*).

4.3 Beneficis

Tal i com convergeixen diferents autors, el *crowdsourcing*, a nivell general, comporta una sèrie de beneficis que es recullen a continuació:

- Interacció més estreta i directa entre la institució/empresa i els usuaris/participants.
- Feedback intern i permanent.
- Compilació de propostes de gran qualitat; fet que comporta que un producte esdevingui millor, ja que està creat d'una manera més heterogènia.
- Generació contínua d'idees innovadores.
- Resolució de problemes més ràpidament.
- Disminució dels costos i eliminació de barreres financeres en certs projectes.
- Generació d'oportunitats per a persones amb talent, experiència i ganes de col·laborar.

Pel que fa el benefici del *crowdsourcing* a les biblioteques -i extrapolant-ho als GLAM-, Holley (2009; 2010) conclou els següents:

- Assoliment dels objectius en referència als terminis, recursos i personal.
- Construcció de noves comunitats i grups d'usuaris.
- Sentiment de pertinença a la institució i responsabilitat del patrimoni cultural.
- Utilització del coneixement a partir de l'experiència i l'interès de la comunitat.
- Revalorització i millora de la qualitat de les dades.

¹⁰ ModCloth. *Be the Buyer* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <http://www.modcloth.com/storefront/products/be_the_buyer>.

4.4 El voluntariat

Quan parlem de projectes realitzats a través de *crowdsourcing* cal tenir present els *stakeholders* o les parts interessades. Freeman (1984) ho va definir com “qui pogués afectar o ésser afectat per les activitats d’una empresa”. En els projectes de crowdsourcing són, clarament, els voluntaris.

Caroline Haythornthwaite (2009) discerneix dos patrons diferenciats de voluntaris dins el món del *crowdsourcing*, però no només en diferents projectes sinó que veu aquests mateixos patrons en un mateix projecte. Els patrons que ella distingeix són la “multitud” (*crowd*) i la “comunitat” (*community*) que es desglossen a continuació.

4.4.1 Multitud vs. comunitat

Pel que fa a la comunitat, aquesta comparteix valors, experiències i objectius a llarg termini. La crida esdevindrà molt més fàcil de realitzar, ja que el valor de la participació i els objectius de la comunitat estaran en un espai concret.

En canvi, la multitud, tot i que pot compartir les mateixes experiències, la pertinença a aquest grup té un termini molt més curt o fins i tot, només lligat a un projecte. Pel que fa a la crida, caldrà tenir esperança a que els participants responguin al projecte i no es podrà demanar res a posteriori, un cop finalitzi l’esdeveniment.

Així doncs, hi ha més expectatives que un projecte tiri endavant i doni els seus fruits dins d’una comunitat atès que: té un context compartit, els líders són persones influents que poden contribuir a l’èxit, es pot afegir valor i la col·laboració a mitjà i llarg termini és més propensa.

Thomas Knoll (2011), en una conferència a *South by Southwest d’Austin*¹¹, va captar les grans diferències que hi ha entre la comunitat i la multitud que s’han recollit en el següent requadre.

¹¹ South by Southwest (SXSW) és un conjunt de festivals de cinema, concerts i conferències sobre tecnologies emergents que es duen a terme, de manera anual, a principis de març a Austin, Texas.

Multitud (<i>Crowd</i>)	Comunitat (<i>Community</i>)
Motivació per orgull	Motivació per a fins
S'alimenten de la inspiració	S'alimenten per la influència
Volen beneficis	Volen pertànyer
Necessiten sentir-se connectats	S'impulsen a través de la col·laboració
Necessiten aconseguir quelcom	Els agrada aportar
Se sustenten en el servei	Són sostingudes per la història

Taula 1. Principals diferències entre multitud i comunitat segons T. Knoll [Elaboració pròpia]

4.4.2 Perfil i motivacions dels voluntaris de crowdsourcing

Holley (2010) va recollir el perfil dels voluntaris de *crowdsourcing* després que diferents projectes¹² realitzessin els seus propis estudis de quin era el perfil del seu voluntariat.

La primera curiositat que va comprovar és el fet que la teoria de la llarga cua (*The Long Tail*) de Chris Anderson (2004) també es pot aplicar en els projectes de *crowdsourcing*, ja que la gran majoria de les tasques –gairebé el 80%– es realitza per tant sols el 10% dels voluntaris.

Aquests usuaris tant prolífics esdevenen els usuaris “súpers” i tenen l’objectiu de realitzar majors quantitats de tasques que els altres. En molts casos, dediquen tal quantitat d’hores que col·laborar en el projecte de *crowdsourcing* esdevé com si fos una feina a jornada completa i formen part del projecte durant anys. L’edat d’aquests voluntaris “súper” té una gran variabilitat però sobresurten dos perfils: els jubilats i els professionals joves molt dinàmics.

La resta d’usuaris realitzen aquestes petites tasques en els seus moments d’esbarjo perquè tenen un interès personal en el tema, perquè els resulta gratificant i perquè el sentiment de “donar” a la comunitat és molt fort. En aquest punt, cal fer un parèntesi en el fet que es tracta d’unes enquestes fetes al món anglosaxó –i sobretot, nord-americà– en el qual aquest sentiment de pertinença i de retornar a la comunitat quelcom és molt forta.

¹² Els diferents projectes són: *Distributed Proofreaders*, *FamilySearch Indexing*, *Wikimedia Foundation* i *Australian Newspapers*.

D'altra banda, existeix un col·lectiu en risc d'exclusió, com són les persones amb discapacitat, trastorns mentals i els malalts de llarga estada, que també participen en aquest tipus de projecte, ja que el fet de participar des de casa els ajuda a agafar certes rutines i, a la vegada que aprenen, també els reconforta.

Finalment, també cal destacar que s'ha comprovat que molts voluntaris estan més disposats a col·laborar amb entitats sense ànim de lucre que per a empreses privades.

Fins aquest moment, s'ha parlat del perfil i les motivacions intrínseques dels voluntaris però certs administradors o voluntaris "súpers" van comprovar com, realitzar certs moviments en el transcurs del projecte podia incrementar la motivació dels voluntaris. Un dels processos que motivava als voluntaris a seguir participant era el fet d'anar afegint, de manera regular, nou contingut al projecte o mostrar com la barra de progrés anava augmentant. També el fet de crear comunitats virtuals, mitjançant fòrums o plataformes en línia, provocava una major implicació en el projecte. Però, sens dubte, una de les motivacions més grans era oferir recompenses.

4.5 Les transcripcions massives

Un cop estudiades les diferents línies del *crowdsourcing* ens centrarem en una de les branques del *crowdcontent*, com són les transcripcions massives.

4.5.1 Definició

S'entén per transcripció massiva, l'acció d'escriure un text en un altre format com a simple representació del mateix document o com a dades de recerca per a ésser introduïdes en una base de dades. Molts dels projectes de transcripcions massives es creen amb l'objectiu de generar informació descriptiva i textual que pugui servir de punt d'accés cercable a documents històrics.

4.5.2 Tipologies de transcripcions massives

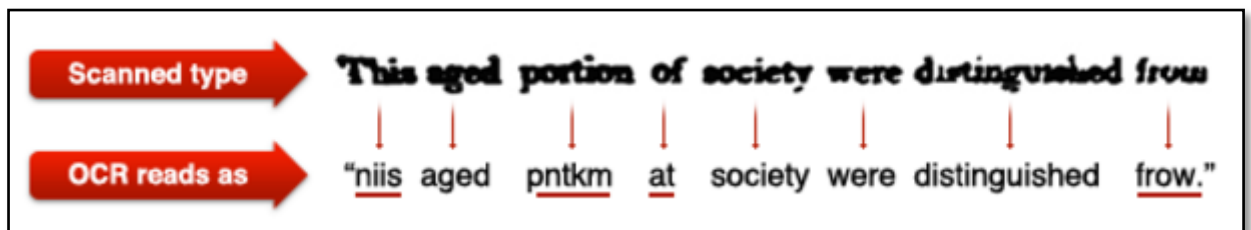
Els projectes de transcripció massiva es poden dividir segons si se'ls hi aplica un reconeixement òptic de caràcters (OCR), mitjançant un *software* específic, o si no se'ls hi aplica aquest tipus de programari. En els primers, el programari identifica símbols o

caràcters que conformen un alfabet determinat i crea un arxiu de text amb les dades obtingudes, fet que comporta una interacció més fàcil i directa entre el document i l'usuari.

Tot i així, i malgrat que aquest tipus de programari ha millorat molt en els darrers anys encara produeixen forces errors. Els voluntaris, en aquest cas, només corregiran els errors ortogràfics que hagi pogut ocasionar un mal reconeixement de caràcters (símbols estranys, lletres intercanviades, etc.).

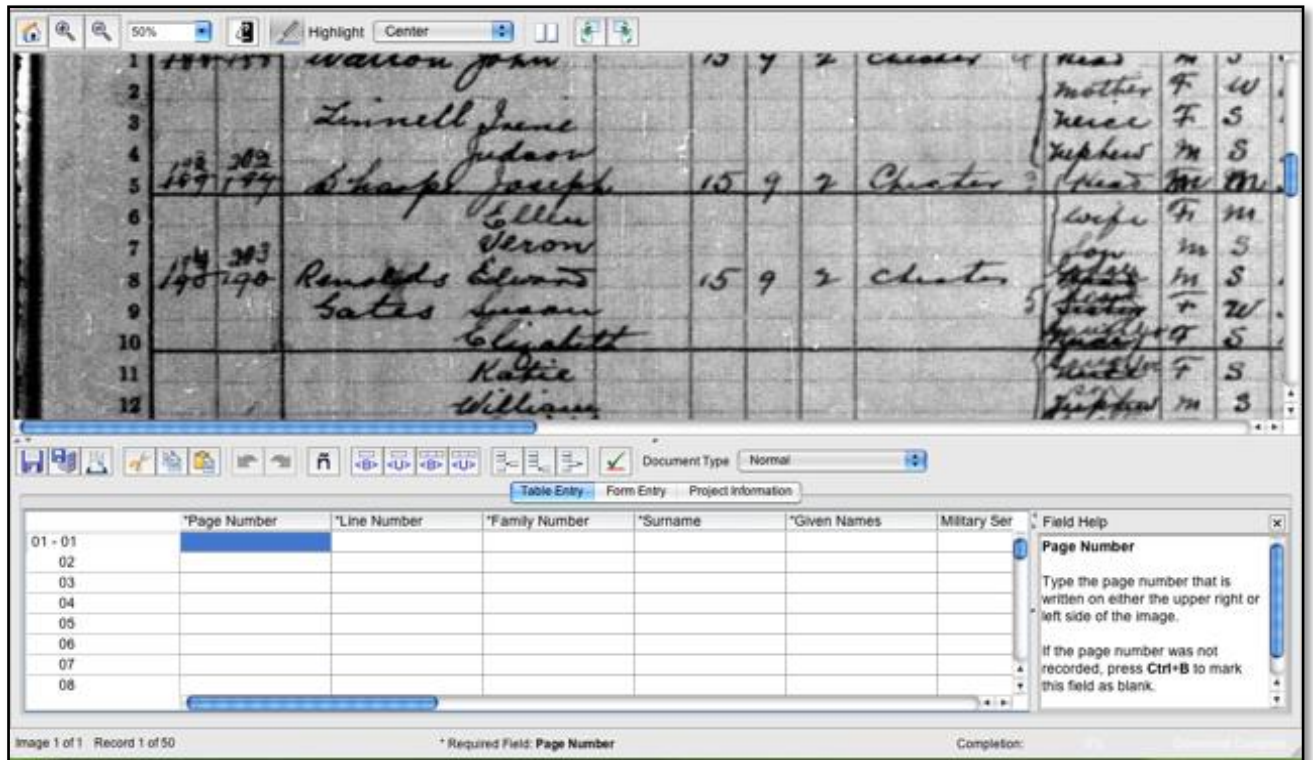
A més, cal tenir present que hi ha tot un ventall de documents que, a hores d'ara, no es poden sotmetre a l'OCR com és la documentació manuscrita. Per a aquest tipus de documentació cal plantejar-se el segon cas, en el qual no s'aplica l'OCR, i és el voluntari que transcriu el document des de zero.

Dels diferents projectes que s'han localitzat sobre transcripció de documents, el més antic i que aplicava el primer model, és *Project Gutenberg / Distributed ProofReaders* que va néixer al 2000 quan per mitjà de la digitalització i l'aplicació de l'OCR, demanava a voluntaris per a que corregissin el que volia esdevenir com la biblioteca digital més gran de la xarxa (vegeu il·lustració 3).

Il·lustració 3. Exemple d'aplicació OCR amb correcció d'errors a *Proofreaders* [Font: Lardinois (2008)]

Per contra, el primer projecte realitzat mitjançant el segon model, on els voluntaris transcriuen des de zero, és "*FamilySearch Indexing*" que va crear-se al 2005 de la mà de l'Església de Jesucrist dels Sants dels Últims Dies, coneguda com l'Església Mormona.

Il·lustració 4. Exemple de transcripció des de zero a *FamilySearch Indexing*

4.5.3 Workflow en les transcripcions massives

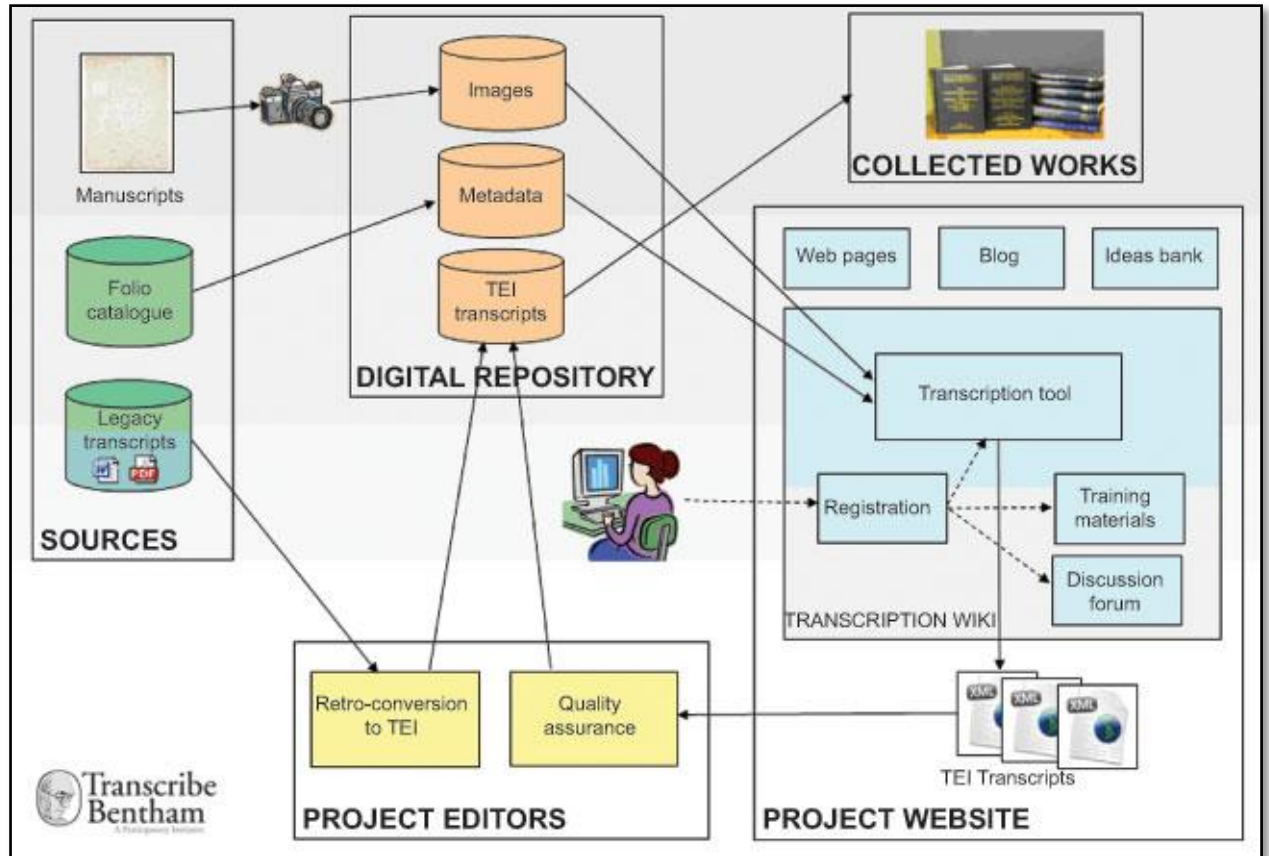
Molts dels projectes de *crowdsourcing* de transcripció massiva segueixen el mateix *workflow* o mapa de processos. El projecte *Transcribe Bentham* és un dels més analitzats en totes les seves línies (creació, transcripció, voluntaris, etc.) i, n'extreuen el següent procés –que es pot extrapolar a molts, per no dir tots- (vegeu il·lustració 5).

A l'hora de crear un projecte de transcripció massiva cal que els manuscrits que volem transcriure estiguin digitalitzats (normalment en format d'imatge) i carregats al repositori digital de la institució per tal de que les persones hi tinguin accés lliure a través de la xarxa.

El repositori digital ha de permetre la transcripció dels documents i per això, li cal tenir instal·lat una eina de transcripció (que pot ser de *software* lliure o de pagament). Aquesta eina permetrà interactuar el voluntari amb les imatges a transcriure i, una vegada aquest finalitzi alguna de les transcripcions proposades, la pròpia eina l'exportarà a un format d'arxiu fàcil de llegir per màquina. Un d'aquests formats més comuns és l'XML amb unes metadades concretes (en el cas de *Transcribe Bentham*, amb *Text Encoding Initiative*,

estàndard indicat per a la representació de textos en format digital, bàsicament, provinents del camp de les humanitats, les ciències socials i la lingüística).

Aquestes metadades seran validades o no pel personal encarregat del projecte i passaran a formar part del repositori digital, com un element més que enriquirà les cerques.

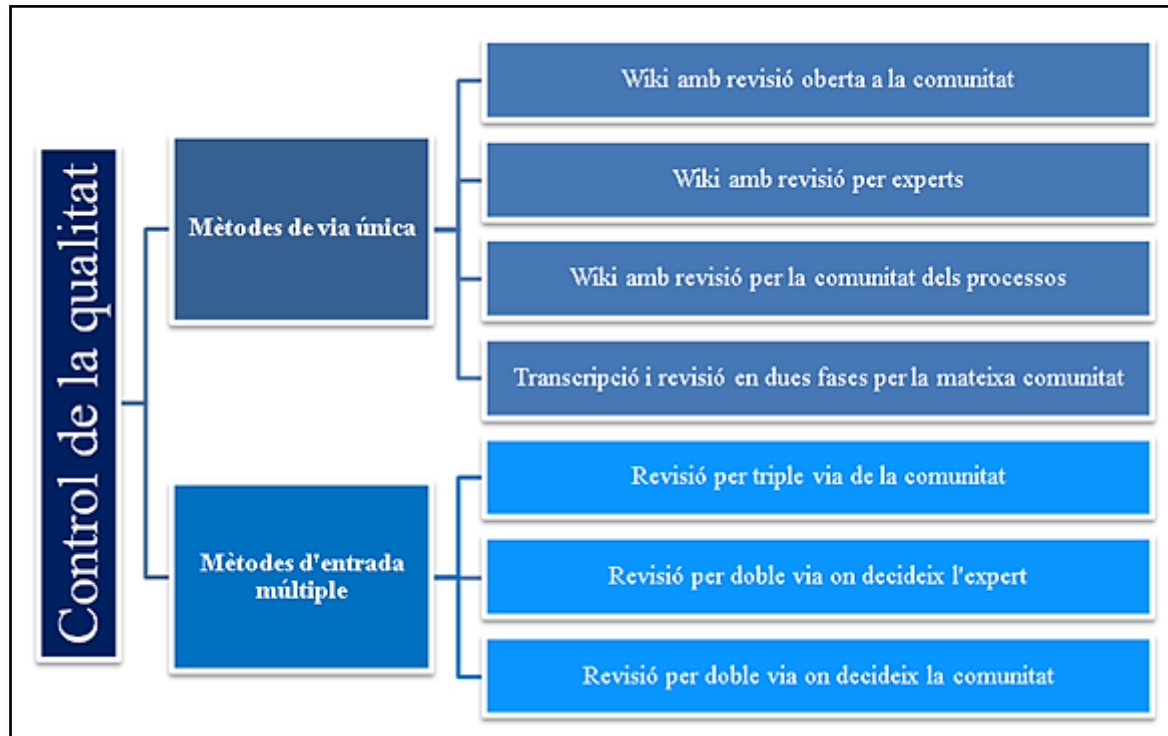

Il·lustració 5. Mapa dels processos realitzats en un projecte de transcripció massiva [Font: Moyle, Tonra i Wallace (2011)]

4.5.4 Control de qualitat en les transcripcions massives

La preocupació més gran de totes les institucions a l'hora d'engegar un projecte d'aquestes característiques és el fet de com realitzar el control de la precisió i qualitat en les transcripcions dels voluntaris.

Ben Brumfield (2012) va categoritzar els diferents mètodes d'implementació del control de la qualitat de les dades després d'analitzar diferents projectes reals. Principalment, ell diferencia els projectes si són *single-track methods* o *multi-track methods*¹³.

Il·lustració 6. Classificació dels diferents mètodes del control de la qualitat en les transcripcions [Elaboració pròpia realitzada a partir de Brumfield (2012)]

Els primers, anomenats *single-track methods* o mètodes de via única, comporta que no hi hagi transcripcions paral·leles; és a dir, que tots els canvis es fan en una única transcripció originada per un voluntari i després, aquesta es va modificant per la resta.

És en aquest primer mètode on s'engloben les experiències de la revisió oberta a la comunitat, sense versions finals (per exemple, podríem parlar dels projectes realitzats en entorns *wikis*). Seguint amb el mateix esquema que l'anterior, del d'usar plataformes *wikis* apareix el mètode de revisió per experts. En aquest mètode s'usa la *wiki* per la transcripció per part dels voluntaris però una sèrie d'experts revisa periòdicament les transcripcions, bloquejant l'edició i creant així, un document final -tot i ser en plataforma *wiki*-.

¹³ Aquesta terminologia no està encara consolidada però és la que utilitza l'autor per a diferenciar els dos mètodes.

Una altra versió és la combinació de les dues anteriors, en la revisió per part de la comunitat dels processos realitzats. És a dir, mitjançant el mateix tipus de plataformes, no hi ha experts però sí que cal que la comunitat aprovi els diferents processos del document (creat, editat, revisat, acceptat o no, etc.).

D'altres projectes, han optat per utilitzar d'altres mètodes. En una primera fase es demana la transcripció dels documents, i després, en una segona fase, es revisen les transcripcions realitzades a mode de correcció de textos.

Per contra, els *multi-track methods* o mètodes d'entrada múltiple, es realitzen mostrant un mateix text a transcriure des de zero a diferents voluntaris. Una vegada transcrits, aquestes dues transcripcions es sotmeten un petit control fet en llenguatge de programació i si coincideixen s'accepta la transcripció. Si les transcripcions no coincideixen, llavors és l'expert el que ha d'intervenir.

Dins d'aquest segon mètode també existeixen subdivisions, com ara bé la revisió a través de la triple via de manipulació on es guardava la informació a través de diferents pistes i, un cop guardada es tornava a mostrar als voluntaris per veure quina era la transcripció més ben valorada. Hi ha moltes semblances entre aquest mètode i el ReCAPTCHA on s'usa la transcripció més repetida per tal d'assignar a les dades allò que l'OCR no ha pogut reconèixer.

Un altre mètode és la doble via de manipulació, seguint el mateix procés que l'anterior, però que si la transcripció no és la mateixa és l'expert qui acaba intervenint i decidint. Aquest mètode té una altra alternativa quan és la comunitat la qui realitza aquest tipus de verificacions.

Tot i que l'autor ha pogut determinar aquests mètodes de control en els projectes de transcripció massiva, a nivell d'usuari és molt difícil –o gairebé impossible– saber quin mètode de control s'aplica a cada projecte.

5 Anàlisi de projectes de transcripció massiva

En aquest segon bloc més analític, es mostren una selecció dels projectes de transcripció massiva que s'han dut o continuen duent-se a terme.

Cadascuna de la anàlisi dels 20 projectes analitzats segueix el mateix esquema: una petita introducció al projecte on se'n destaquen certs elements significatius (com podria ésser el nom del projecte, la institució que el realitza i dades històriques, entre d'altres) i, posteriorment, un anàlisi en base a diferents indicadors que es mostren en el següent apartat.

L'elecció d'aquests 20 projectes es basa principalment que es troben actualment en actiu i, per tant, permetien testejar-los en primera persona. És a dir, que es podia accedir a la plataforma de transcripció i analitzar els diferents indicadors que s'esmenten a continuació. Per tant, es parteix d'una premissa real el que atorga més credibilitat i realisme al treball.

5.1 Indicadors utilitzats

Seguint les pautes proposades per Codina (2000) i Barrueco (2014) i d'altres elaborades de nou tenint present la particularitat dels projectes a analitzar, s'adopten una sèrie de 23 indicadors d'avaluació dels projectes.

Indicador	Descripció
Identificació de l'autoria / institució que promou el projecte	Identificació clara i inequívoca de qui té la responsabilitat intel·lectual del projecte.
Propòsit i objectius	Existència d'un apartat amb el propòsit del projecte i quins són els objectius a assolir.
Volum d'informació	Manifestar el nombre total de documents a transcriure.
Barra de progrés del projecte	Mostrar la barra de progrés del projecte a la pàgina inicial del projecte.
Percentatge de transcripcions fetes a les col·leccions	Mostra del percentatge transcrit de cada col·lecció dins del projecte.
Directrius de com transcriure	Normativa que cal emprar a l'hora de transcriure (només fa referència a la codificació).

Guies d'aprenentatge	Instruccions de com formar part del procés, d'ús de la interfície i com s'ha de transcriure.
Videotutorials	Instruccions de com formar part del procés, d'ús de la interfície i com s'ha de transcriure però en format de videotutorial.
Transcripció guiada	Tipus de transcripció que fa referència als projectes que cal transcriure a través de diferents camps.
Transcripció blanca	Tipus de transcripció que fa referència als projectes que cal transcriure a través d'una caixa blanca.
Dificultat de nivell	Identificació, a simple vista, del nivell de dificultat de transcripció del document.
Registre de voluntaris	Registre dels voluntaris per a participar al projecte.
Personalització a l'identificar-se	Personalització de la interfície i les preferències dels voluntaris registrats.
Rànquing de transcriptors	Identificació fàcil i clara del rànquing de voluntaris més actius i prolífics.
Recompensa final	Compensació final (econòmica o material) que s'oferirà als usuaris més actius.
Projecte educatiu associat	Existència de projectes educatius associats al projecte de transcripció massiva.
Programari emprat	Identificació del tipus de programari usat i visualització si és de programari lliure o propietari.
Preguntes freqüents	Possibilitat d'accedir a les Preguntes Més Freqüents (PMF) que els voluntaris han realitzat en l'àmbit del projecte.
Comunicació	Mitjà per posar-se en contacte directament amb el responsable del lloc o l'administrador del projecte.
Suggeriments	Apartat que permet la possibilitat d'enviar suggeriments de millora.
Blog	Eina amb la qual els administradors del projecte van anunciant el progrés i certs esdeveniments vinculats amb el mateix.
Fòrum	Eina que permet als voluntaris preguntar quelcom i interactuar amb la resta de voluntaris.
Xarxes socials	Presència del projecte –com a mitjà de difusió– a les diferents xarxes socials (Facebook, Twitter, etc.)

Taula 2. Indicadors que s'han utilitzat en l'anàlisi del projectes

Aquests indicadors es valoraran en una escala de 0 a 2 punts, atorgant un 0 si no es compleix, 1 si es compleix parcialment i 2 si es compleix totalment.

5.2 Projectes

5.2.1 *Distributed Proofreaders*

5.2.1.1 Història del projecte

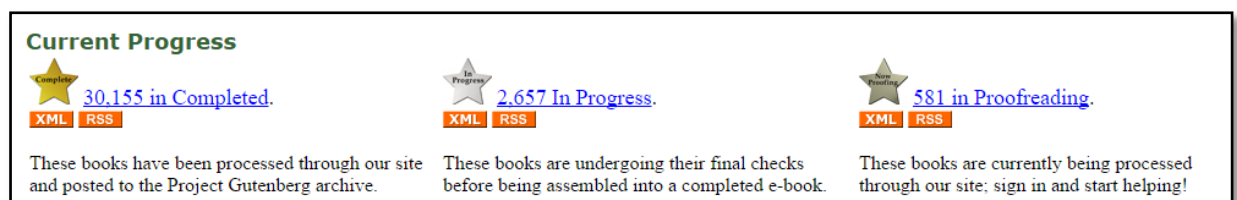
Al 1971, Michal S. Hart crea la biblioteca digital pionera amb textos complets de domini públic i l'anomena *Project Gutenberg*¹⁴.

Unes dècades més tard, al 2000 Charles Frank llança un projecte anomenat *Distributed Proofreaders*¹⁵ que pretén donar suport al *Project Gutenberg*. L'objectiu era corregir els textos digitalitzats que s'havien sotmès al tractament de l'OCR i que no havien assolit els nivells desitjats de qualitat en la transcripció.

L'estiu del 2014, els voluntaris del projecte havien ajudat a augmentar la quantitat i qualitat dels textos digitals de la plataforma arribant a les més de 25.000 digitalitzacions i correccions.

5.2.1.2 Anàlisi del projecte

La interfície inicial del projecte, a mode de *wiki*, ens indica la institució que hi ha al darrera, com també els propòsits i els objectius assolits fins al moment i els que es volen arribar a assolir (vegeu il·lustració 7).

Il·lustració 7. Mostra del progrés de documents completats, en progrés i que s'estan processant a *Proofreading*

¹⁴ Institució sense ànim de lucre que es manté gràcies a l'esforç de voluntaris i el finançament a través de micromecenatges.

¹⁵ Tant aquest, com la resta de projectes, es troben recollits amb l'enllaç al lloc web pertinent a l'annex.

Es posa a disposició del voluntari, en diferents idiomes, unes directrius per tal de corregir els documents. A més a més, a banda d'aquest document, també s'ofereixen uns tutorials amb unes proves a realitzar abans de començar a transcriure (vegeu il·lustració 8).

Basic Proofreading Quizzes and Tutorials

This section is designed as an overview of the most important and frequently used [proofreading guidelines](#). The pages cover items that you are likely to see when proofreading BEGINNERS ONLY and EASY projects.

The "extra practice" pages do not cover any additional guidelines beyond the standard five pages; they are included to allow you to try the same skills on a new page.

Basic Proofreading Quiz and Tutorial				
Page 1: Page headers/footers, end-of-line hyphenation	Tutorial Quiz	Not passed	Not attempted	✗
Page 2: Paragraph spacing, end-of-page hyphenation, dashes	Tutorial Quiz	Not passed	Not attempted	✗
Page 3: Chapter headers, ellipses, bold text, small caps	Tutorial Quiz	Not passed	Not attempted	✗
Page 4: Punctuation, illustrations, footnotes, italics	Tutorial Quiz	Not passed	Not attempted	✗
Page 5: Poetry, font size changes	Tutorial Quiz	Not passed	Not attempted	✗
Quiz not passed				

Il·lustració 8. Tutorials i proves d'avaluació a *Proofreaders*

Pel que fa a la transcripció pròpiament dita, podem veure com és una caixa blanca on apareix el text ja reconegut amb l'OCR i el voluntari només cal que el revisi (vegeu il·lustració 9).

A JOURNEY OF EIGHT THOUSAND MILES,

THROUGH

NEW-YORK, MICHIGAN, ILLINOIS, MISSOURI, LOUISIANA AND

TEXAS, IN THE AUTUMN AND WINTER OF

1834--5.

INTERSPERSED WITH ANECDOTES, INCIDENTS

AND OBSERVATIONS.

WITH A BRIEF SKETCH

A JOURIVEY OF EIGHT THOUSAND MILES,
THROUGH
NEW-YORK, MICHIGAN, ILLINOIS, MISSOURI, LOUISIANA AND
TEXAS, IN THE AUTUMN AND WINTER OF
1834--5.

A
E
I
O
U
+
-
<
>
ABC
Abc
abc
HELP----> ?

Il·lustració 9. Mostra de la caixa blanca per a la correcció de textos a *Proofreaders*

El registre del voluntari és obligatori per participar al projecte i la seva identificació li serveix per obtenir un historial de les diferents accions realitzades.

L'apartat de comunicació està força desenvolupat, ja que existeixen diferents apartats de preguntes freqüents en funció de si és la primera vegada que utilitzes la plataforma o si vols incidir en un tema concret. També permet comunicar-se amb els administradors mitjançant correus electrònics o un fòrum. A més a més, aquest fòrum també serveix de mitjà per a comunicar-se amb la resta de voluntaris i debatre temes d'interès o sol·licitar ajuda en algun document.

5.2.2 *FamilySearch Indexing*

5.2.2.1 Història del projecte

*The Genealogical Society of Utah*¹⁶ es va dedicar des de la seva fundació, el 1894, a conservar diferents registres genealògics de la població. Quaranta anys més tard, al 1938, es comencen a microfilm aquests registres. I, encara més endavant, el 1998, es digitalitzen.

L'any posterior, el 1999, es crea un lloc web obert al públic per consultar tots aquests registres genealògics d'accés gratuït. L'èxit va ser tal que l'any següent es va crear un altre lloc web amb una base de dades més consolidada per tal que els usuaris poguessin editar.

És en aquest punt que apareix el projecte anomenat *FamilySearch Indexing*¹⁷ on milers de voluntaris transcriuen els registres genealògics (naixements, defuncions, matrimonis, etc.), mitjançant un *software* propietari de la institució.

Actualment, està consorciat amb d'altres projectes com *Ancestry.com*¹⁸, *findmypast*¹⁹ i *MyHeritage*²⁰.

¹⁶ Societat vinculada estretament a l'Església Mormona (*partner* principal).

¹⁷ Aquest projecte ha estat seleccionat com a primer exemple de gran projecte de transcripció massiva de documents genealògics. A més, l'Església Mormona ha estat l'encarregada de digitalitzar multitud d'arxius. A tall d'exemple, a Espanya, deixant de banda la gran quantitat d'arxius municipals i de diòcesi, també han digitalitzat l'Arxiu Històric de Tarragona, l'Arxiu de Simancas (Valladolid), el d'Índias (a Sevilla) o el de la Real Chancillería de Salamanca i Valladolid, entre d'altres.

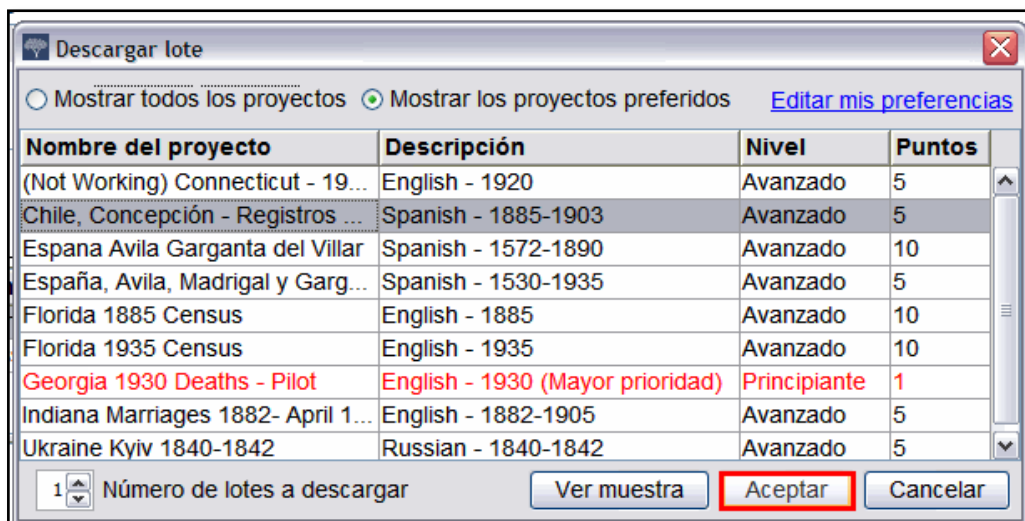
¹⁸ Ancestry. *Ancestry.com* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.ancestry.com/>>. Empresa privada americana dedicada a la construcció de genealogies. Permeten la cerca a milers de genealogies per a trobar els teus avantpassats.

5.2.2.2 Anàlisi del projecte

En la pàgina principal del projecte identifiquem clarament la institució que hi ha al darrera i n'expliquen el propòsit i objectius.

Aquest és un projecte peculiar, ja que per poder transcriure és necessària la descàrrega i instal·lació d'un *software* propietari²¹. L'ús d'aquest software fa que el voluntari hagi de registrar-se a la plataforma i quedi totalment identificat.

Una vegada instal·lat, cal que seleccionem un lot a transcriure. Se'ns informa de la possible durada de transcripció, com també del nivell de dificultat del lot -principiant, entremig i avançat- i l'idioma (vegeu il·lustració 10).

Il·lustració 10. Panell de selecció de lots a *FamilySearch Indexing*

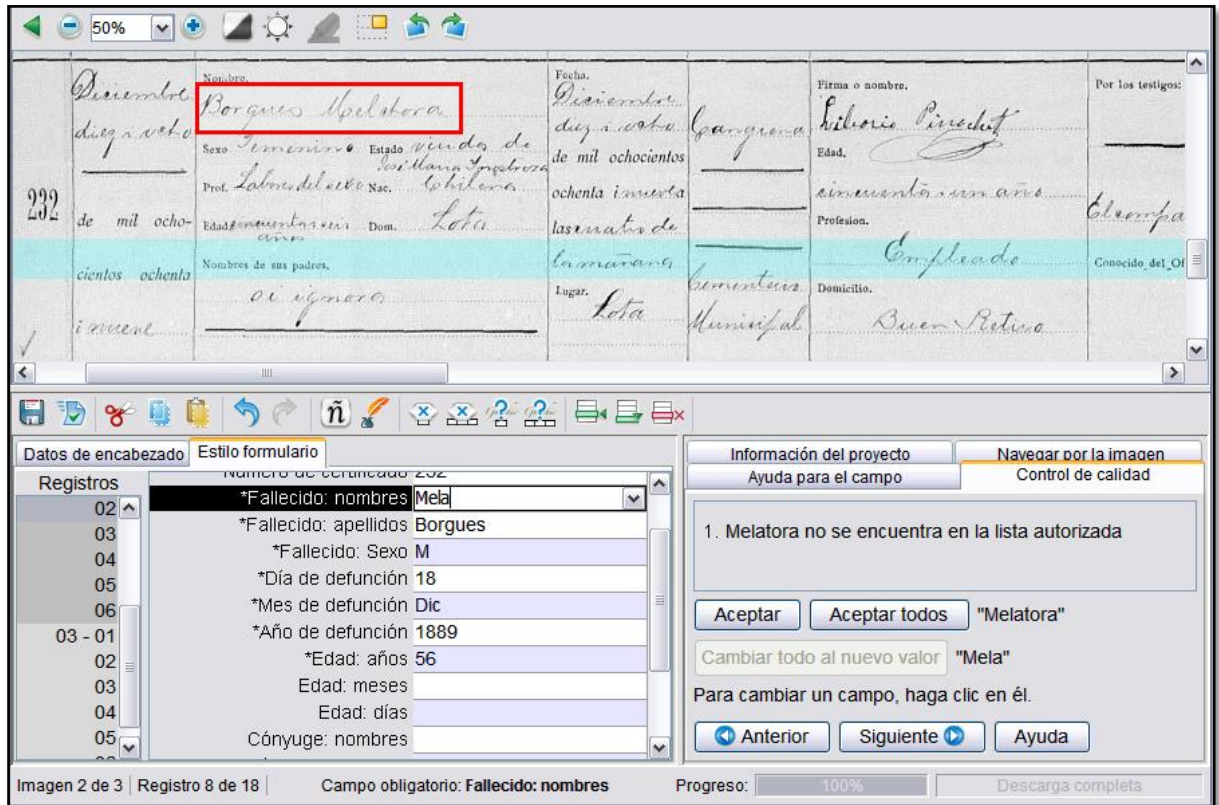
Una vegada seleccionat el lot desitjat es mostra una imatge digitalitzada amb tota una sèrie de camps que cal emplenar (vegeu il·lustració 4).

¹⁹ Findmypast. *Findmypast* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.findmypast.co.uk/>>. Empresa privada anglesa dedicada a la construcció de genealogies. Amb més d'un miler de col·leccions exclusives de registres originals permet trobar els avantpassats de qualsevol persona.

²⁰ MyHeritage LTD. *MyHeritage* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.myheritage.es/>>. Empresa privada israeliana dedicada a la construcció de genealogies. Mitjançant una plataforma permeten trobar avantpassats i compartir i preservar documentació multimèdia relativa a la teva família.

²¹ Malgrat la pàgina web del projecte etiqueta l'acció com indexació d'informació, cal tenir present que el projecte és clarament de transcripció, ja que l'acció a realitzar-se és el traspàs del contingut textual que apareix a la imatge a uns camps concrets. No ho podem designar com a indexació, ja que no s'identifica el contingut temàtic del document.

Quan la transcripció estigui completada, el programa aplicarà un petit control de qualitat on fa repassar totes aquelles transcripcions, que mitjançant diferents algorismes, considera poc clares (vegeu il·lustració 11).

Il·lustració 11. Mostra del control de qualitat a *FamilySearch Indexing*

Paral·lelament a tot aquest procés, la pàgina web ofereix tota mena d'informació al més mínim dubte del voluntari. És a dir, mitjançant un videotutorial, una petita guia de transcripció, recursos d'ajuda i un apartat de preguntes freqüents fa que la transcripció estigui molt pautaada i guiada.

Fundamentos de indexación

Consulte estos recursos de indexación que le ayudarán a comenzar a indexar registros históricos.

<p style="text-align: center; color: #0070C0; font-weight: bold; margin: 0;">Video de inicio rápido</p> <p style="font-size: small; margin: 5px 0;">Vea este video de instrucción guiada para familiarizarse con el software de indexación y aprender a indexar.</p>	<p style="text-align: center; color: #0070C0; font-weight: bold; margin: 0;">Recursos de ayuda</p> <p style="font-size: small; margin: 5px 0;">¿Busca más recursos de ayuda? Encuentre ayudas para manuscritos y otros consejos útiles que le ayuden a comenzar.</p>	<p style="text-align: center; color: #0070C0; font-weight: bold; margin: 0;">Pautas básicas para indexar</p> <p style="font-size: small; margin: 5px 0;">Lea este documento a fin de aprender las pautas básicas de los proyectos de indexación.</p>
<p style="text-align: center; color: #0070C0; font-weight: bold; margin: 0;">Lecciones de indexación</p> <p style="font-size: small; margin: 5px 0;">Participe en este tutorial interactivo para familiarizarse con la indexación.</p>	<p style="text-align: center; color: #0070C0; font-weight: bold; margin: 0;">Preguntas frecuentes</p> <p style="font-size: small; margin: 5px 0;">¿Tiene dudas en cuanto a la indexación? Podemos disiparlas. Vea la lista de preguntas frecuentes.</p>	<p style="text-align: center; color: #0070C0; font-weight: bold; margin: 0;">Acerca de la indexación</p> <p style="font-size: small; margin: 5px 0;">FamilySearch Indexing se inició en 2006 y gracias a la ayuda de voluntarios, los registros permiten búsquedas en línea.</p>

Il·lustració 12. Recull dels diferents mètodes de suport i formació de voluntaris al projecte *FamilySearch Indexing*

5.2.3 Australian Newspaper Digitization Program

5.2.3.1 Història del projecte

La *National Library of Australia*, com a biblioteca nacional, va començar a digitalitzar al 2007 la premsa australiana des del 1800 per tal de preservar-la i donar-hi un major accés al públic interessat.

El seu objectiu era proporcionar una digitalització amb la possibilitat a cercar a text complet. El problema va sorgir quan, una vegada digitalitzat el document, es van trobar nombrosos errors sorgits de l'aplicació de l'OCR.

D'aquesta manera, després de fer una prova pilot, al juliol del 2008 es posa en lliure accés una plataforma on els voluntaris podien cercar errors, corregir-los, agregar etiquetes i comentaris. Amb tant sols sis mesos de vida, una comunitat de 1300 persones van revisar més de dos milions de línies de text als articles de diaris.

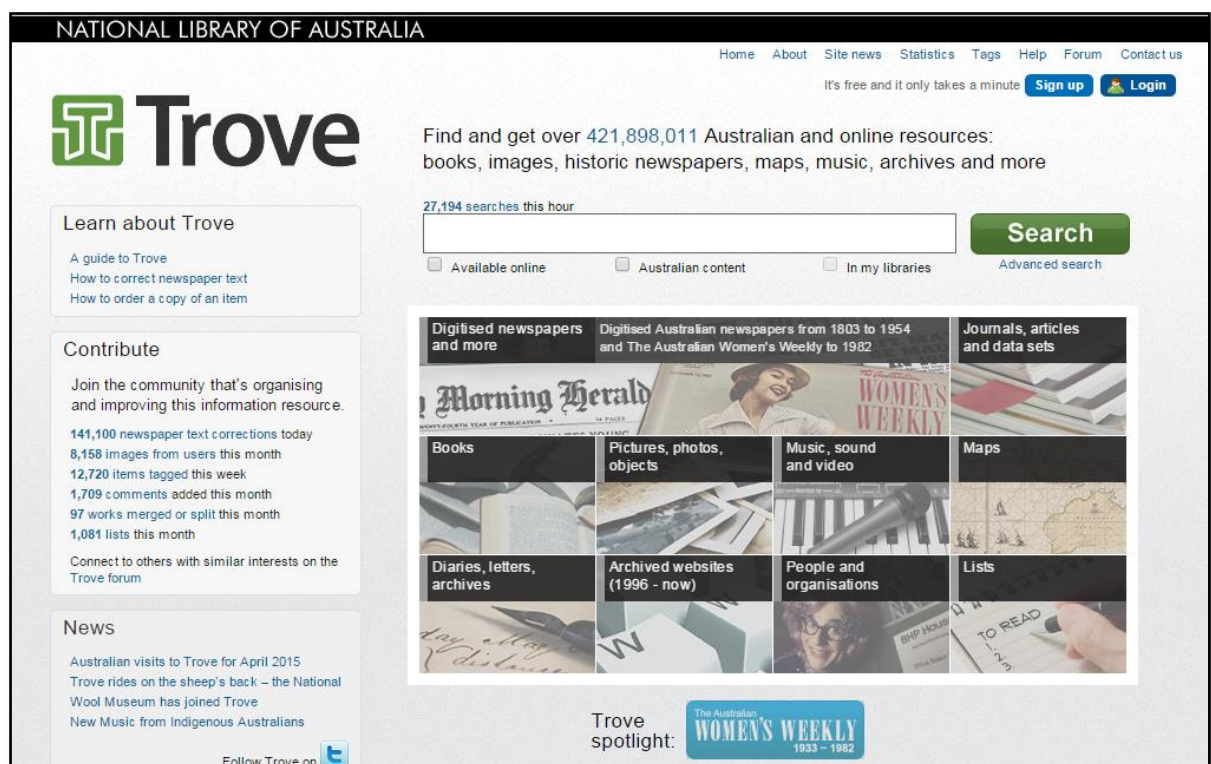
Actualment, tot aquest patrimoni es troba dins la plataforma web Trove, dissenyada i programada expressament per a aquesta institució (API pròpia).

5.2.3.2 Anàlisi del projecte

Al tractar-se d'un projecte de correcció de textos, hi ha certs requeriments diferencials amb la resta de projectes.

La pantalla inicial de la plataforma mostra de manera gràfica i clara el logotip de la plataforma i, més amunt, a quina institució pertany (vegeu il·lustració 8). El propòsit i objectius no queden reflectits en un sol espai sinó que cal recopilar-los de diferents apartats. Tot i no aparèixer una barra clara de progrés, sí que veiem el nivell de contribució de correccions, etiquetes o comentaris que s'han realitzat al projecte (vegeu il·lustració 13).

Es tracta d'un projecte que permet l'autenticació o no dels seus voluntaris. Això permet tenir o no un historial de les diferents accions realitzades.

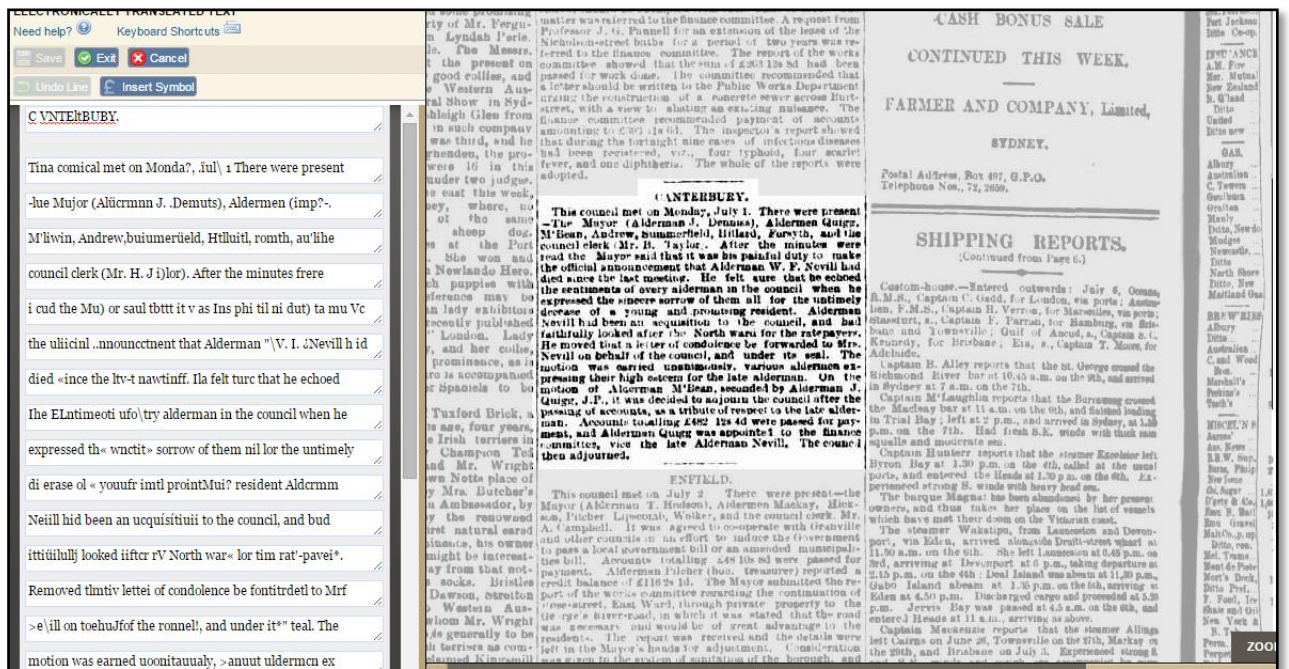
Il·lustració 13. Pantalla principal del projecte *Australian Newspapers Digitalisation Program* a Trove

A més a més, se'ns ofereix la possibilitat d'aprendre més sobre la plataforma i la correcció de textos a través de material textual en format web (vegeu il·lustració 13).

La interfície de correcció mostra la imatge digitalitzada a la dreta i a l'esquerra tot un seguit d'accions que el voluntari pot realitzar, com ara bé: crear llistes, etiquetar, comentar o fixar un text. Aquest últim és el que fa referència a la correcció de textos.

Se'ns mostra un text amb l'OCR passat i cal que el voluntari corregeixi tots aquells errors tipogràfics que trobi. Tot i que cada línia de text de l'article és un camp a corregir, podríem parlar d'una transcripció a caixa blanca (vegeu il·lustració 14).

La dificultat de nivell de la correcció i el percentatge de correccions fetes no es mostra de manera fàcil i ràpida.

Il·lustració 14. Interfície de correcció de textos a *Australian Newspapers Digitisation Program*

Finalment, cal destacar la presència d'un fòrum que permet la comunicació entre els diferents voluntaris; com també l'ús d'aquest mateix fòrum i les xarxes socials per a mostrar el procés i promoure el projecte.

5.2.4 Old Weather

5.2.4.1 Història del projecte

Old Weather és un projecte de digitalització i transcripció sobre els registres de bord de diferents vaixells americans del segle XIX. A través de les transcripcions es vol geolocalitzar els viatges d'aquells vaixells, com també extreure dades de temperatures, clima, personalitats, etc.

El projecte va ser llançat el 12 d'octubre de 2010 dins la plataforma Zooniverse²², amb la col·laboració entre diferents institucions (*National Archives and Records Administration*, *The National Archives*, *Met Office* o *The National Maritime Museum*, entre molts d'altres).

5.2.4.2 Anàlisi del projecte

El projecte de *Old Weather* s'emmarca dins el macroprojecte de Zooniverse; així doncs, no només es constata aquest fet a la pantalla inicial, sinó que hi ha un apartat a la web que explica una per una les diferents institucions que en formen part.

També en aquesta pàgina inicial se'ns resumeix en quina fase està el projecte (vegeu il·lustració 15) i ens dóna accés a un petit tutorial que mostra les diferents opcions a la plataforma que cal tenir en compte.

Old Weather: Our Weather's Past, the Climate's Future

Introduction
 Help scientists recover Arctic and worldwide weather observations made by United States ships since the mid-19th century by transcribing ships' logs. These transcriptions will contribute to climate model projections and will improve our knowledge of past environmental conditions. Historians will use your work to track past ship movements and tell the stories of the people on board.

Follow vessels
 Choose your voyage by joining a vessel

Digitise pages
 Earn points on each ship. Every page counts

Get promoted
 Work your way up from Cadet to Lieutenant and even become Captain

Project Statistics
 Old Weather transcriptions so far

58% OF THE LOGS COMPLETED

Arctic
 91,618 PAGES DONE
 10 VOYAGES DONE

Il·lustració 15. Pantalla inicial del projecte *Old Weather*

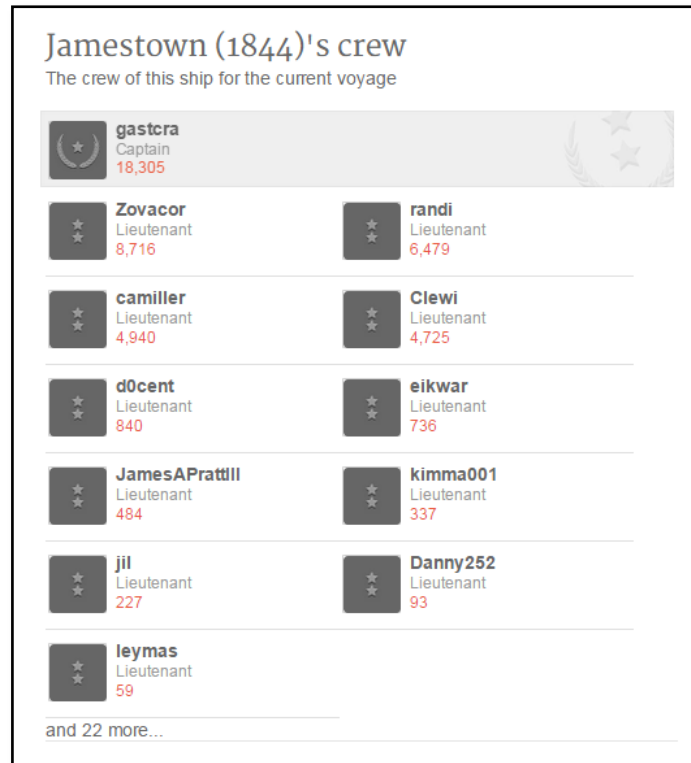
²² Zooniverse és un portal web de ciència ciutadana creat i mantingut per *Citizen Science Alliance*. Els diferents *partners* d'aquesta aliança són: *Adler Planetarium* (EUA), *Johns Hopkins University* (EUA), *University of Minnesota* (EUA), *National Maritime Museum* (UK), *University of Nottingham* (UK), *Oxford University* (UK) i *Vizzuality*. L'objectiu principal és crear projectes de *crowdsourcing* que puguin promoure una investigació científica a posteriori, en diferents disciplines com ara bé: l'astronomia, l'ecologia, la biologia cel·lular, les humanitats o la climatologia. El projecte original va ser *Galaxy Zoo* on els voluntaris classificaven galàxies segons les seves característiques. Segons dades del 2014, la comunitat de Zooniverse ja havia superat el milió d'usuaris registrats i havia promogut a través de les seves dades més de 70 articles científics.

Les directrius de com transcriure es mostren una vegada s'ha iniciat la transcripció. Aquesta transcripció és guiada, ja que una vegada se'ns assigna una pàgina, se'ns ofereix un quadre de diàleg amb els diferents camps a transcriure, com també les petites directrius de com fer-ho (vegeu il·lustració 16).

The screenshot displays the 'oldWeather' website interface. At the top, there is a navigation bar with links for HOME, VESSELS, TUTORIAL, TRANSCRIBE, ABOUT, DISCUSS, and a user profile for 'apmireia'. The main content area features a user profile for 'cadet apmireia' with a star icon and a message: '0 weather reports on 0 pages contributed to this voyage. Your captain has contributed 79558 weather reports. Do more than them to be promoted to Captain!'. Below this is a 'LOCATION' and 'WEATHER' filter section. A central dialog box provides instructions: 'Enter the names of people or ships and give the context in which they have been mentioned. Examples: Person, App HW Moseley, Context, standing watch for instruction; Ship, USS Charleston, Context, at 7:30 made int signal to the fleet.' Below the dialog is a form titled 'Record any mentions of people or ships' with tabs for Date, Location, Weather Observation, Animals, Refueling, Mentions (selected), Sea Ice, and Events. The form includes a 'Type Of Mention' dropdown set to 'Person', a 'Name' field, and a 'Context' field, with an 'OK' button. To the right, there is a profile for 'Thetis' with a photo of a ship and the text 'Cutter - Learn more' and 'Not sure what to do? Head over to the forum for great advice from our Old Weather veterans.' At the bottom, there is a 'Map and timeline' section with a map of the Atlantic Ocean and a 'DATE' and 'POSITION' input field. In the background, a historical document is visible, featuring a table with columns for 'A. M.', '1', and '2', and handwritten entries including 'Mouth to dock West' and '20.99 61'.

Il·lustració 16. Mostra de la transcripció guiada i les directrius a transcriure a *Old Weather*

El registre obligatori, com ja s'ha comentat anteriorment, permet que s'atorguin categories als voluntaris en funció de les seves transcripcions (vegeu il·lustració 17). A més a més, això permet escriure a fòrums relacionats, subscriure't a *newsletters* o tenir un registre dels diferents documents transcrits.

Il·lustració 17. Mostra de les diferents categories segons els documents transcrits a *Old Weather*

A l'ésser un projecte de Zooniverse, el programari emprat per a la realització de les transcripcions és Scribe. Es tracta d'un programari *open source* dissenyat per agregar grans quantitats de dades de diferents servidors.

El projecte en concret i la plataforma en general, permeten contactar de diverses maneres entre els voluntaris i els administradors del projecte. Així doncs s'ofereix un blog, un fòrum, un apartat de suggeriments per expressar el que es vulgui i un compte de Twitter per tal de difondre el projecte.

5.2.5 Citizen Archivist

5.2.5.1 Història del projecte

Els *National Archives and Records Administration (NARA)* dels EUA van crear el 2011 una plataforma web, amb una API pròpia, anomenada *Citizen Archivist Dashboard* on aplegaven diferents projectes de *crowdsourcing*. Els voluntaris podien, mitjançant els diferents documents escanejats pels NARA, etiquetar, transcriure o escriure nous articles.

Actualment, hi ha moltes col·leccions susceptibles de ser transcrits, com ara bé: arxius desclassificats, llibres de registre del govern confederat o documents relacionats amb el judici a Al Capone, entre d'altres.

5.2.5.2 Anàlisi del projecte

La pàgina inicial del projecte mostra de manera directa la institució mare. Com és una plataforma que engloba diferents projectes de *crowdsourcing*, s'exhibeix a través d'un *slider* les diferents accions a realitzar (vegeu il·lustració 18).

Il·lustració 18. Slider de *Citizen Archivist Dashboard* amb les diferents accions a realitzar

A l'ésser un macro-projecte amb diferents col·leccions a transcriure no se'ns dona informació del volum total de transcripcions a assolir, ni apareix cap barra de progrés.

Les directrius de transcripció són molt minses i és difícil diferenciar el percentatge de transcripcions fetes dins la col·lecció. Les diferents col·leccions es divideixen segons nivells de dificultat i les transcripcions es fan en base a una caixa blanca per a transcriure el que es mostra el document (il·lustració 19).

Il·lustració 19. Mostra de l'espai per a transcriure a *Citizen Archivist*

El voluntari ha de registrar-se per tal de contribuir en el projecte i es registren els diferents documents transcrits i les etiquetes denominades a través de l'historial. Tot i així, no es mostra cap tipus de rànquing, ni recompensa final.

Contrapesant les petites directrius, trobem un potent apartat de preguntes freqüents que poden dissipar els dubtes dels voluntaris. A més, també es realitza una gran difusió a les xarxes socials²³.

5.2.6 *What's the Score at the Bodleian?*

5.2.6.1 Història del projecte

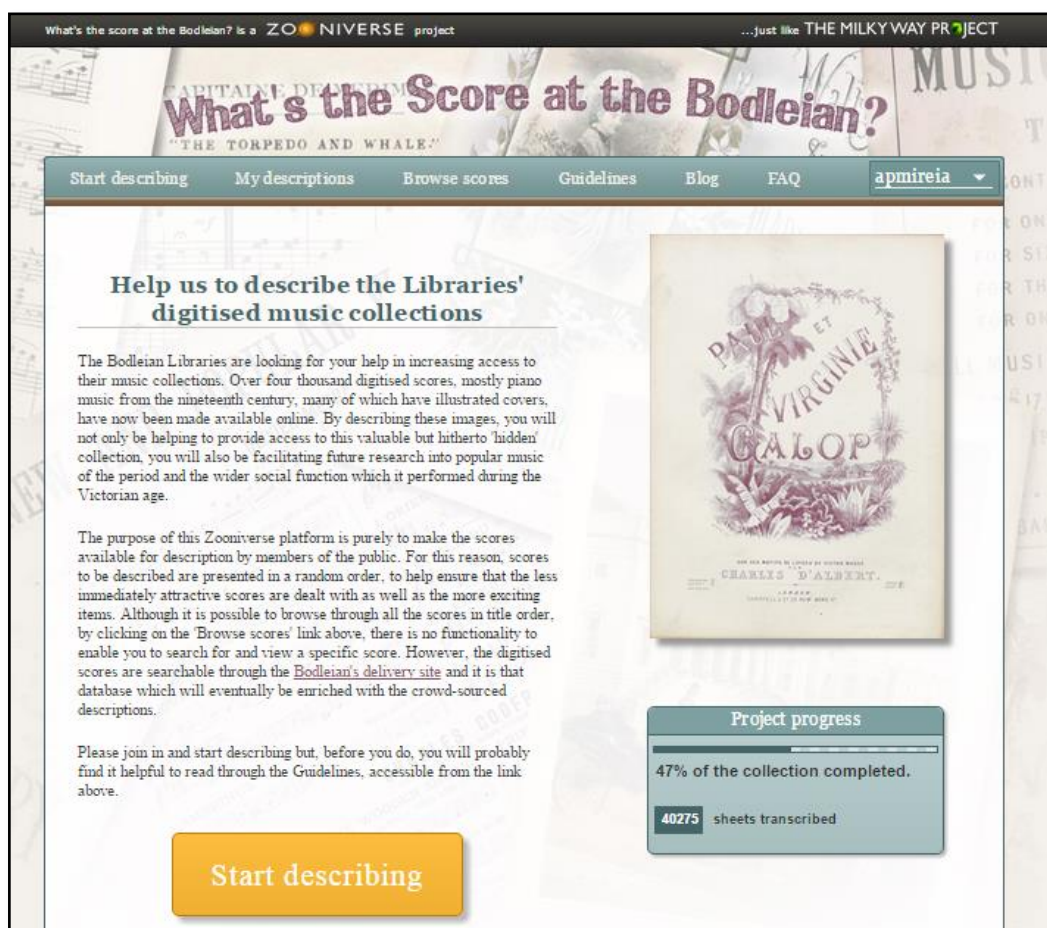
La *Bodleian Library and Radcliffe Camera* de la *University of Oxford* ha creat el projecte *What's the Score at the Bodleian?*. Iniciat el 2011, i amb més de 4.000 partitures digitalitzades provinents des del 1860, pretén augmentar l'accés i difusió a les seves col·leccions musicals.

Com d'altres projectes ja analitzats, *What's the Score at the Bodleian?* també està inclòs dins del projecte de Zooniverse²⁴ i un dels seus *partners* principals és Google.

²³ Durant la setmana del 16 al 23 de març de 2015, es va dur a terme la campanya “#1000pages” on es volia assolir l'objectiu d'etiquetar i transcriure mil pàgines. La meta es va superar, ja que els voluntaris van transcriure més de 2.500 pàgines i van crear més de 10.000 etiquetes.

5.2.6.2 Anàlisi del projecte

La pàgina inicial del projecte mostra la seva pertinença a *Zooniverse* i a la *Bodleian Library*, explica l'objectiu del projecte i mostra una barra de progrés de les transcripcions realitzades (vegeu il·lustració 20). Sota d'aquesta, veiem el nombre total de fulles transcrites, pel que podem deduir el volum d'informació total a descriure.

Il·lustració 20. Pantalla inicial del projecte *What's the Score at the Bodleian?*

A través d'un dels apartats de la web, trobem les diferents directrius que determinen com transcriure. Es tracta d'un material textual que s'acompanya d'imatges per tal d'associar de manera fàcil i clara el que es mostra en aquest document d'exemple amb el document que li apareix al voluntari, ja que té certes peculiaritats i cal tenir unes mínimes bases de coneixement musicals.

²⁴ Vegeu nota al peu 21.

La transcripció és guiada, ja que una vegada se'ns mostra el document cal seleccionar la zona de la pantalla on es mostra el text i allà definir què és el que es vol transcriure: títol, autor, melodia, etc. (vegeu il·lustració 21).

Il·lustració 21. Mostra de transcripció guiada a *What's de Score at the Bodleian?*

Pel fet de pertànyer a la plataforma *Zooniverse*, el registre dels voluntaris és obligatori si aquests volen contribuir al projecte. De la mateixa manera que a la resta, la identificació de cadascun d'aquests permet els beneficis d'història de registre, poder contactar amb d'altres voluntaris, etc.

Per tal d'aclarir alguns conceptes difícils de transcriure, existeixen unes preguntes freqüents i també, en aquest apartat, es dóna accés a un correu electrònic per tal de realitzar més preguntes més concretes o fer algun tipus de suggeriment.

La difusió del projecte es realitza bàsicament a través d'un blog i les xarxes socials.

5.2.7 *What's on the Menu?*

5.2.7.1 Història del projecte

A finals d'abril del 2011, la *New York Public Library* posa en marxa el projecte *What's on the Menu?* per tal de transcriure un total de 45.000 cartes de menús provinents des del 1840 fins l'actualitat.

El projecte té l'objectiu de posar a disposició d'historiadors, cuiners o amants de la cuina en general, una informació difícil d'explotar com són els plats, els preus, els noms dels restaurants, etc. que apareixen a les cartes d'aquests menús. Les dues línies de recerca són clares: transcriure plats i preus i geoetiquetar menús (locals, ubicació, etc.).

Tot això es va fer a través d'una plataforma API pròpia que és de codi obert i de la qual ja s'han pogut realitzar els primers treballs històrics fruit de la disposició d'aquestes dades de recerca (propostes fetes per Muñoz i Rawson amb *Curating Menus*²⁵).

5.2.7.2 Anàlisi del projecte

La pàgina inicial del projecte identifica clarament el projecte, la institució creadora (vegeu il·lustració 22) i el propòsit i objectius d'aquesta. En aquest primer pas, també podem veure l'estat general del projecte, gairebé totalment completat, amb tant sols unes col·leccions a revisar.

²⁵ Rawson, K. i Muñoz, T. *Curating Menus* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.curatingmenus.org/>>. Pàgina web realitzada per investigadors que tracten temàtica relacionada amb el projecte *What's on the Menu?*. Han creat un diccionari per tal de fer entendre al públic els diferents camps i etiquetes que s'usen al projecte de transcripció massiva.

NYPL Labs *What's on the menu?* Est. 2011

Search keyword(s)

Menus | Dishes | Data | Blog | About | Help

Help The New York Public Library improve a unique collection!

We need you!

It's easy! No registration required!

So far: 1,331,497 dishes transcribed from 17,544 menus

Connect: menus@nypl.org | [Twitter](#) | [Facebook](#)

Coffee Shops

Order up a cup of Joe with these coffee shop menus!

San Carlos Coffee Shop 1945 199 dishes	Squire Durr's Coffee Mill 1962 24 dishes	Coffee Shop 1949 140 dishes	Blythe Coffee Shop 1945 208 dishes	Coffee House 1957 69 dishes	Coffee Shop 1940 65 dishes

Map our Menus!

Need a break from transcribing? Help us locate menus with our new Geotagger tool.

Today's specials

An assortment of dishes from the collection

Niersteiner Rhine Wine

II·lustració 22. Pantalla inicial de *What's on the Menu?* de la NYPL

A través d'unes petites directrius que apareixen una vegada seleccionat el document i l'apartat d'ajuda, se'ns mostren les particularitats a l'hora de transcriure i corregir les transcripcions.

La transcripció es parcialment guiada, ja que ofereix una caixa blanca per escriure el text, però també permet afegir el preu en un altre camp (vegeu il·lustració 23).

APPETIZERS

CEVICHE A FRESH FISH COCKTAIL, SPICED WITH LIME, ONIONS AND TOMATOES . 1.10

TAMALITOS COCKTAIL SIZE TAMALES, SPICY AND FRESH . 1.00

EMPANADAS LITTLE TURNOVERS FILLED WITH SEAFOOD AND MEXICAN HERBS . 1.00

CHILE CHEESE BALLS CREAM CHEESE AND CHILES ALL ROLLED INTO ONE, DEEP FAT FRIED TO A GOLDEN BROWN . 1.00

BARBECUED BONES BEEF "BONES" (RIBS) IN SEÑOR PICO'S OWN MARINADE AND BARBECUED IN BEEHIVE OVEN . 1.10

DRAKE'S BAY SHRIMP COCKTAIL . 1.10

CRACKED COASTAL CRAB (1/2) . 1.10

CALIFORNIA CRAB COCKTAIL . 1.10

OYSTERS ON HALF SHELL . 1.10

in Dollars (only if you see a price). More than one price?

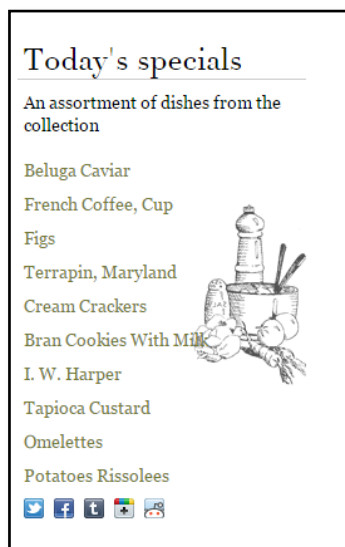
This is my best guess (text is not 100% readable)

or

II·lustració 23. Mostra de la transcripció a *What's on the Menu?* de la NYPL

A diferència dels projectes anteriors, aquest és el primer que permet transcriure/corregir sense la obligatorietat de registrar-se.

Finalment, la comunicació d'aquest projecte vers els voluntaris es realitza bàsicament a través d'un blog i les xarxes socials. És a través d'aquestes últimes, que es poden compartir diàriament una selecció de receptes. La secció s'anomena "*Today's specials*" fent una clara referència al món culinari (vegeu il·lustració 24).

Il·lustració 24. Mostra de comunicació a través de xarxes socials dels plats transcrits a *What's on the Menu?*

5.2.8 *Transcribe Bentham*

5.2.8.1 Història del projecte

L'abril de 2010 va néixer el projecte de *Transcribe Bentham*. Es tractava d'un projecte que tenia com objectiu final transcriure els documents manuscrits de Jeremy Bentham, filòsof i reformador polític anglès, pare de l'utilitarisme.

El projecte va ser promogut per diferents institucions com ara bé la *UCL Library Service*, *UCL's Centre for Digital Humanities* i la *University of London Computer Center* amb el suport econòmic de *UK Arts and Humanities Research Council*.

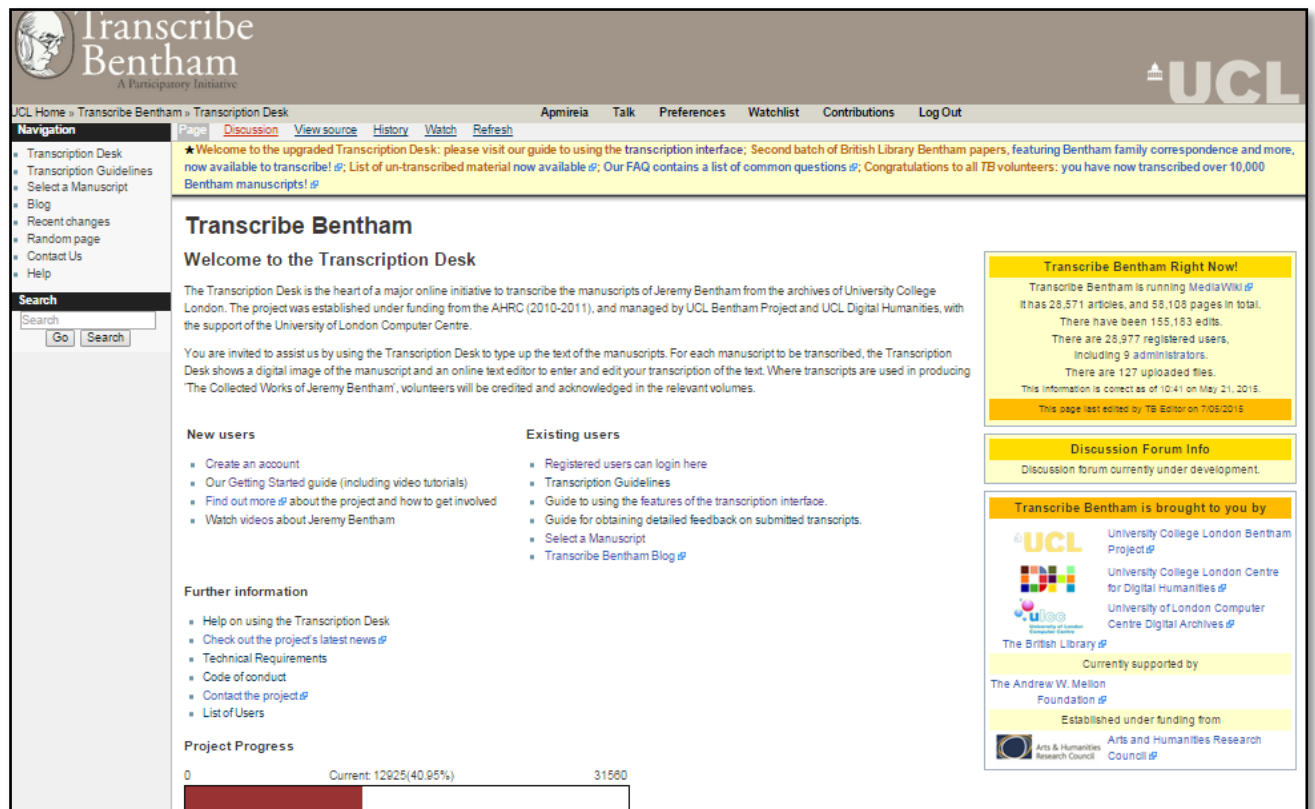
Una vegada digitalitzada tota la seva obra, a l'agost del mateix any, es crea una versió beta de l'aplicatiu per a fer una prova pilot. Amb tan sols dues setmanes, al voltant de 150 persones ja s'havien registrat per participar del projecte i, a partir d'aquí, es van anar

afegint progressivament nous documents a transcriure. El projecte ha anat afegint novetats i millores fins al que trobem avui dia.

Es tracta d'un dels projectes més consolidats i estudiats sobre transcripcions massives a través del *crowdsourcing*.

5.2.8.2 Anàlisi del projecte

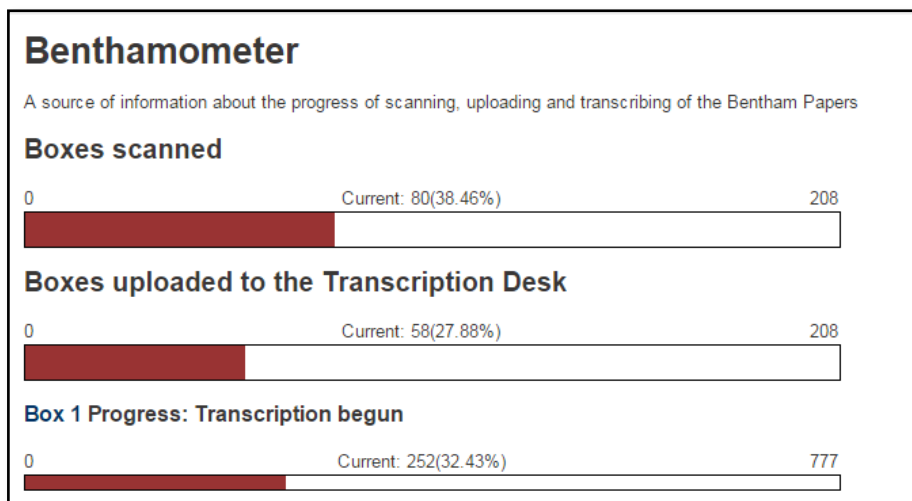
La plataforma d'accés al projecte és a través d'una *wiki* i s'anomena *Transcription Desk*. De manera clara i ràpida se'ns identifica el projecte, la institució que el realitza i propòsit i objectius (vegeu il·lustració 25).

The screenshot shows the homepage of the Transcribe Bentham project. The header includes the project logo and the University College London (UCL) logo. The navigation menu on the left lists various options like 'Transcription Desk', 'Transcription Guidelines', and 'Blog'. The main content area features a welcome message and a detailed description of the project. The right sidebar contains several informational boxes, including 'Transcribe Bentham Right Now!', 'Discussion Forum Info', and 'Transcribe Bentham is brought to you by'. At the bottom, a progress bar indicates that 12,925 out of 31,580 documents have been transcribed, representing 40.95% of the total.

Il·lustració 25. Mostra de la pàgina inicial del projecte *Transcribe Bentham*

Tal i com es mostra a la barra de progrés, s'han transcrit més de 12.000 documents dels més de 30.000 que es troben disponibles per a ésser transcrits. A més a més, el "*Benthamometer*" ens fa un resum de quines són les diferents fases que es volen assolir a nivell d'escaneig, pujada a la plataforma i de transcripció (vegeu il·lustració 26).

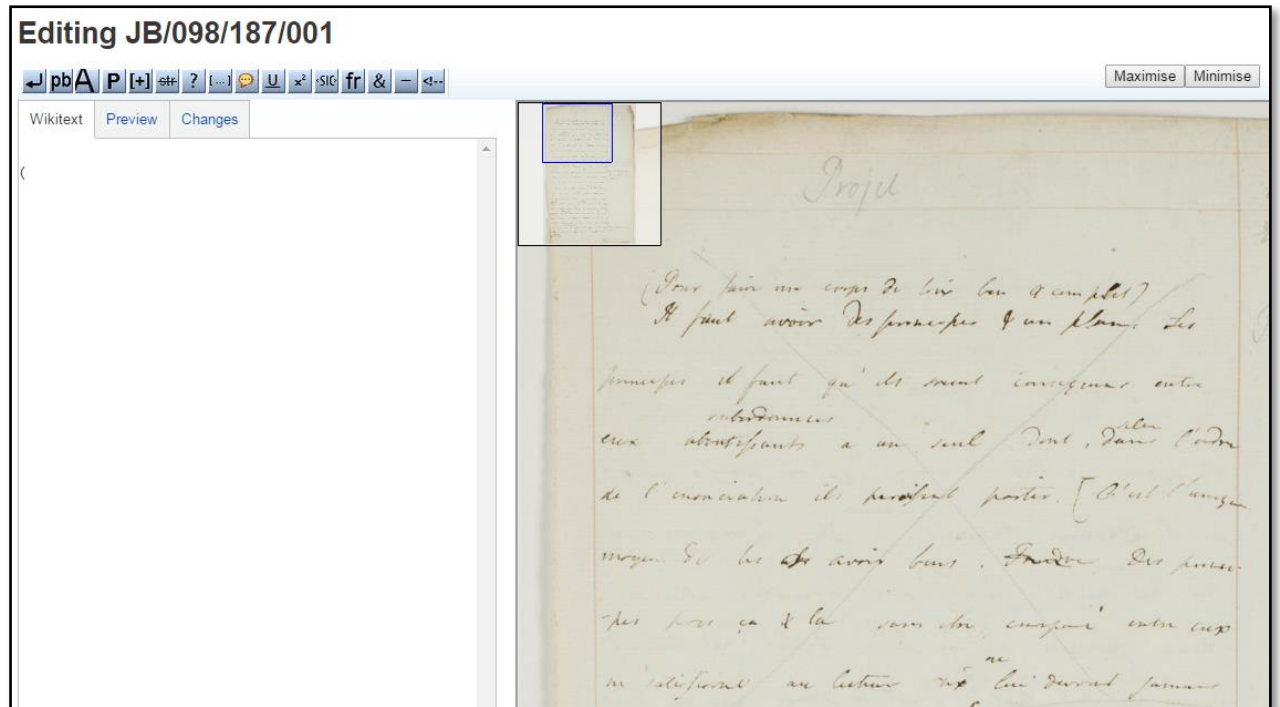
Il·lustració 26. Mostra del *Benthamometer* sobre l'estat del projecte [Font: captura de pantalla]

Cal ressaltar l'apartat de directrius i guies d'aprenentatge. No només apareixen les directrius de transcripció dels documents (amb unes guies bàsiques i unes altres que tracten temes més inusuals²⁶) sinó que faciliten una guia d'ús de la interfície per a aquells voluntaris que vulguin iniciar-se en el projecte. A més a més, aquests materials textuais s'acompanyen de videotutorials que mostren pas a pas com iniciar-se en el projecte o com transcriure els documents.

A l'hora d'iniciar a transcriure documents, es pot fer de manera aleatòria (deixant al sistema que et presenti un document a l'atzar) o refinant segons diferents paràmetres: el nivell de dificultat, la matèria que tracta, el període cronològic o segons si es vol començar des de zero a transcriure o seguir amb algun document a mig transcriure.

La transcripció es realitza a través d'una caixa blanca però es posen a disposició de l'usuari una sèrie de comandes especials que es troben a la zona superior de la caixa de transcripció (vegeu il·lustració 27).

²⁶ El projecte *Transcribe Bentham* distingeix entre les “*Core Guidelines*” que descriuen aquells elements que els voluntaris poden trobar de manera freqüent a transcriure i unes “*Supplementary Guidelines*” que tracten aquells altres elements que tenen un índex d'aparició més baix, com podrien ésser les lligadures, els símbols o les paraules amb d'altres idiomes, etc.

Il·lustració 27. Mostra de la zona de transcripció amb caixa blanca a *Transcribe Bentham*

La identificació dels usuaris és bàsica però obligatòria per tal de que aquests apareguin als rànquings de participació. A més a més, al voluntari se li assigna un nivell que pot anar superant si aquest va realitzant diferents tasques i sumant punts (vegeu il·lustració 28).

Transcribe Bentham Top Contributors

- Lea Stern (Prodigy) 164,825 points
- Diane Folan (Prodigy) 110,075 points
- JFoxe (Prodigy) 95,525 points
- Ohsoldgirl (Prodigy) 92,100 points
- Petergh (Master) 72,750 points
- Keithompson (Expert) 52,250 points
- Mfoutz (Expert) 49,750 points
- S.D.Croft (Expert) 43,500 points
- Chrisnley (Expert) 42,025 points
- Janropes (Expert) 41,200 points
- RexL (Acolyte) 24,375 points
- Jillybean (Acolyte) 20,475 points
- DianeJonker (Scribe) 14,300 points
- David (Scribe) 12,875 points
- TCMemoire (Scribe) 12,125 points

Help:User levels

To encourage you to participate, we have set the system to award points for your activities. Points are awarded as follows:

- Adding comments: 10 points
- Editing pages: 25 points
- Adding a friend: 100 points
- Uploading an avatar: 1000 points
- Creating an account/profile: 1000 points

Check the leader board to find out who is the top transcriber!

The more points you accumulate, the more quickly you will advance up the progress ladder. Levels of user are as follows:

- Prodigy => 75,000 points
- Master => 60,000 points
- Expert => 40,000 points
- Adept => 25,000 points
- Acolyte => 20,000 points
- Amanuensis => 15,000 points
- Scribe => 10,000 points
- Apprentice => 5000 points
- Novice => 2500 points
- Probationer => 0 points

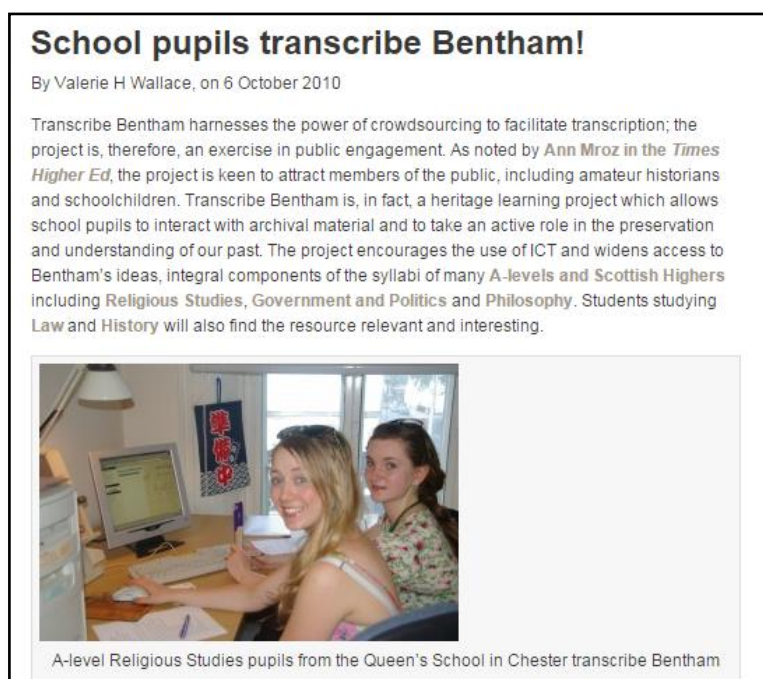
Category: Help

Il·lustració 28. Rànquing de transcriptors i nivell d'usuaris i punts associats a tasques a *Transcribe Bentham*

Un altre dels punts forts d'aquest projecte és la iniciativa d'aprenentatge educatiu associat. Els estudiants, de diferents nivells d'edats, poden aprendre mitjançant la recerca en els manuscrits històrics originals.

Aquest fet, segons el propi projecte, desenvolupa competències bàsiques que apareixen al currículum educatiu nacional. Entre les diferents competències destaquen: l'agudesa visual, l'alfabetització informacional o l'augment del coneixement per mitjà d'un aprenentatge vivencial, entre molts d'altres.

A banda de fer transcriure els textos, el projecte també aporta vídeos instructius i formatius del filòsof, imatges i recursos textuais que poden usar-se a classe per tal de treballar el tema.

Il·lustració 29. Pàgina on es mostra com estudiants participen al projecte *Transcribe Bentham*

Per acabar, i seguint amb la línia d'excel·lència anteriorment descrita, tot l'apartat de comunicació entre els voluntaris i els administradors és també molt rica: veiem un fòrum, unes preguntes freqüents i la possibilitat d'enviar correus electrònics. També sobresurt l'apartat de difusió; mitjançant un blog i les diferents xarxes socials s'anuncia el projecte i s'anima als voluntaris a seguir col·laborant.

5.2.9 *DIY History*

5.2.9.1 Història del projecte

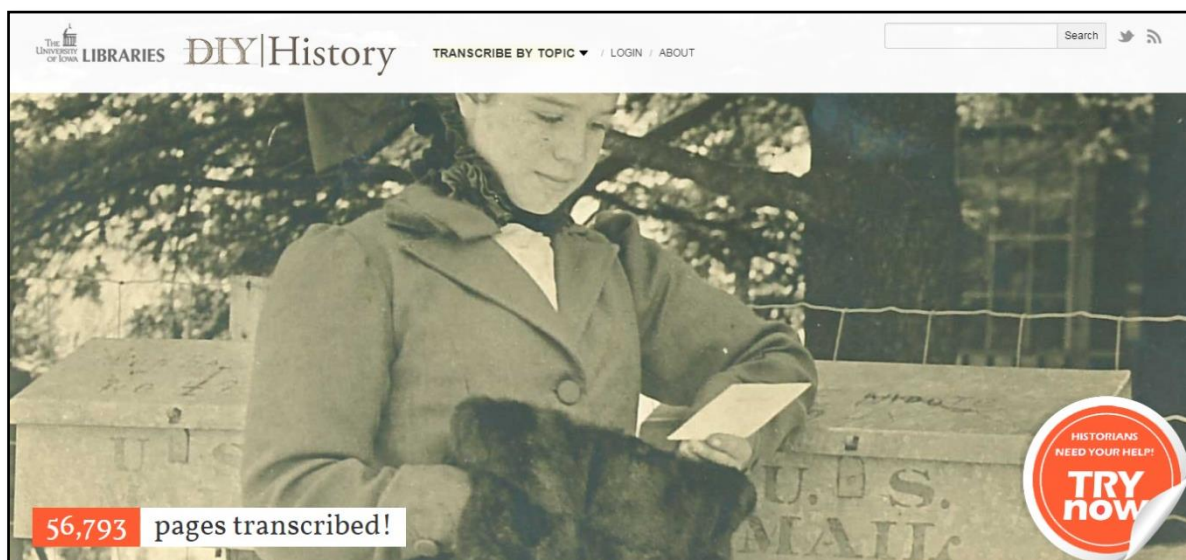
Les *University of Iowa Libraries* van iniciar un projecte de *crowdsourcing* el 2011 sobre diaris de guerra per tal de commemorar el 150è aniversari de la Guerra Civil americana. La participació va ser tant exitosa, amb més de 15.000 pàgines transcrites, que el 2012 van decidir ampliar el projecte al que avui es coneix com a *DIY History*.

DIY History té l'objectiu no només de transcriure documents manuscrits sinó també d'etiquetar col·leccions fotogràfiques històriques i recopilar comentaris dels voluntaris.

Els continguts són extrets de la secció de “col·leccions especials” de la biblioteca de la universitat, com també dels arxius de la universitat i la *Iowa Women's Archives*²⁷.

5.2.9.2 Anàlisi del projecte

La pàgina inicial del projecte mostra de manera ràpida i clara quina és la institució mare del projecte i el total de pàgines transcrites. A més a més, en aquesta pantalla principal es mostra un botó a la zona inferior de la pantalla que reclama l'ajuda del voluntari (vegeu il·lustració 30).

Il·lustració 30. Pantalla inicial del projecte *DIY History*

²⁷ Arxiu que forma part de University of Iowa Libraries amb més de 1.100 documents manuscrits relatius a la vida i el treball de les dones que van des del segle XIX fins l'actualitat.

Per tal de conèixer el volum de documents a transcriure i el progrés de transcripcions fetes cal clicar damunt de qualsevol de les col·leccions disponibles. És en aquest moment on apareix la barra de progrés de tot el conjunt de la col·lecció com també el progrés de cada document en particular (vegeu il·lustració 31). Aquests documents es troben etiquetats en funció de si la transcripció encara no ha estat iniciada, si ja ho ha estat o si es troba en revisió.

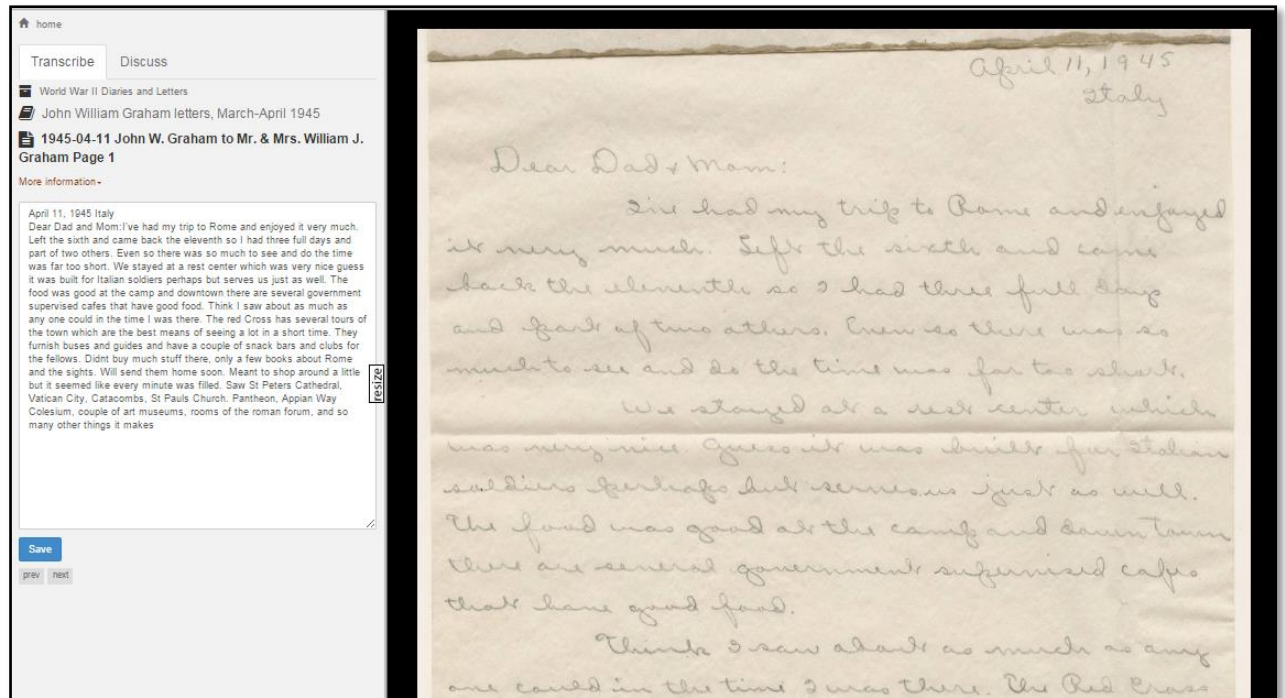
The screenshot shows the 'Pioneer Lives' section of the DIY|History website. At the top, there is a navigation bar with 'The University of Iowa LIBRARIES', 'DIY|History', and links for 'TRANSCRIBE BY TOPIC', 'LOGIN', and 'ABOUT'. Below the navigation, the title 'Pioneer Lives' is displayed above a large red progress bar. Underneath the bar, it states '2347 of 3084 pages have been transcribed!'. The main content area features seven document thumbnails, each with a progress bar and a label indicating its status: '47% started', '56% started', '86% started', '30% started', and three 'Needs Review'.

Document Title	Progress Status
ELLERY MOSES HANCOCK DIARY, 1919	47% started
HANCOCK FAMILY DIARY, 1879	56% started
BARTHOLOMEW FAMILY LETTERS, 1852-1893	86% started
ENO FAMILY PAPERS, 1838-1888	30% started
ELLERY MOSES HANCOCK DIARY, 1920	Needs Review
MCDILL, RONALD AND BLACK FAMILY HISTORIES	Needs Review
ELLERY MOSES HANCOCK DIARY, 1921	Needs Review

Il·lustració 31. Barra de progrés de la col·lecció i dels documents en particular a *DIY History*

La transcripció es realitza mitjançant una caixa blanca (vegeu il·lustració 32) on s'especifiquen unes petites directrius de com cal transcriure els documents.

Cal que els usuaris es registrin per poder accedir a aquesta plataforma creada en programari lliure Omeka i un *pluggin* per tal de transcriure. Aquest registre permet als voluntaris obtenir un historial de les transcripcions realitzades.

Il·lustració 32. Mostra de transcripció amb caixa blanca a *DIY History*

L'apartat de comunicació és fluïx, ja que els voluntaris només poden comunicar-se amb els administradors a través d'un correu electrònic o de la xarxa social Twitter. La resta de vies no es troben a disposició del voluntari.

5.2.10 Ancient Lives

5.2.10.1 Història del projecte

Ancient Lives és un dels altres projectes que també s'emmarca dins el macroprojecte de Zooniverse²⁸. Es crea al juliol del 2011 en col·laboració entre diferents institucions com: *Oxford Papyrologists and Researchers*, *The Imaging Papyri Project*, *The Oxyrhynchus Papyri Project* o *Egypt Exploration Society*, entre d'altres.

El projecte té com objectiu la transcripció de milers de papirs grecs per impulsar l'estudi d'aquesta cultura; i poder identificar un conjunt documental descobert fa més d'un segle i que es troba sense estudiar.

²⁸ Vegeu nota al peu 21.

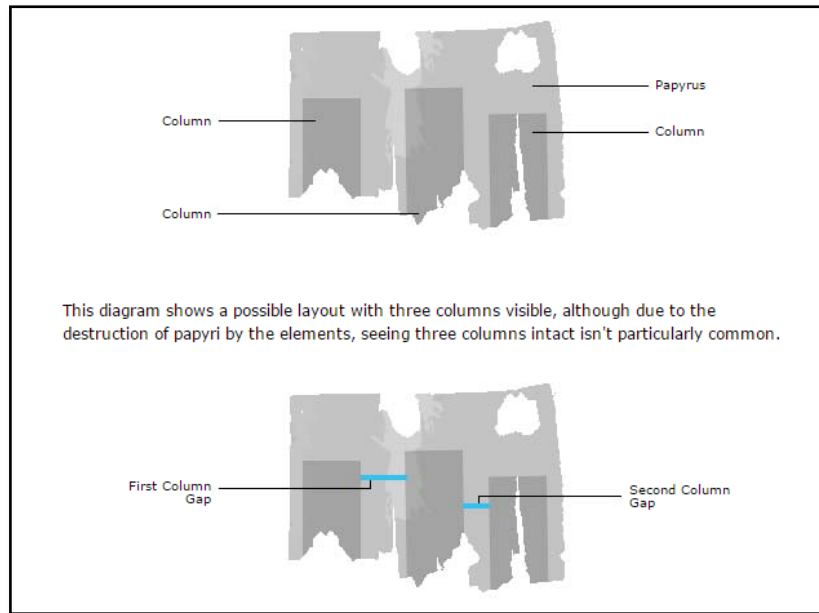
5.2.10.2 Anàlisi del projecte

Seguint en la línia que la resta de projectes de Zooniverse, se'ns mostra de manera clara, a la interfície inicial, la institució a la qual pertany (vegeu il·lustració 33). El propòsit i els objectius queden una mica desdibuixats, ja que malgrat expliquen qui són i què pretenen no s'aprofundeix massa ni tampoc s'explicita el volum d'informació o el progrés de documents transcrits fins al moment.

Il·lustració 33. Pàgina inicial del projecte *Ancient Lives*

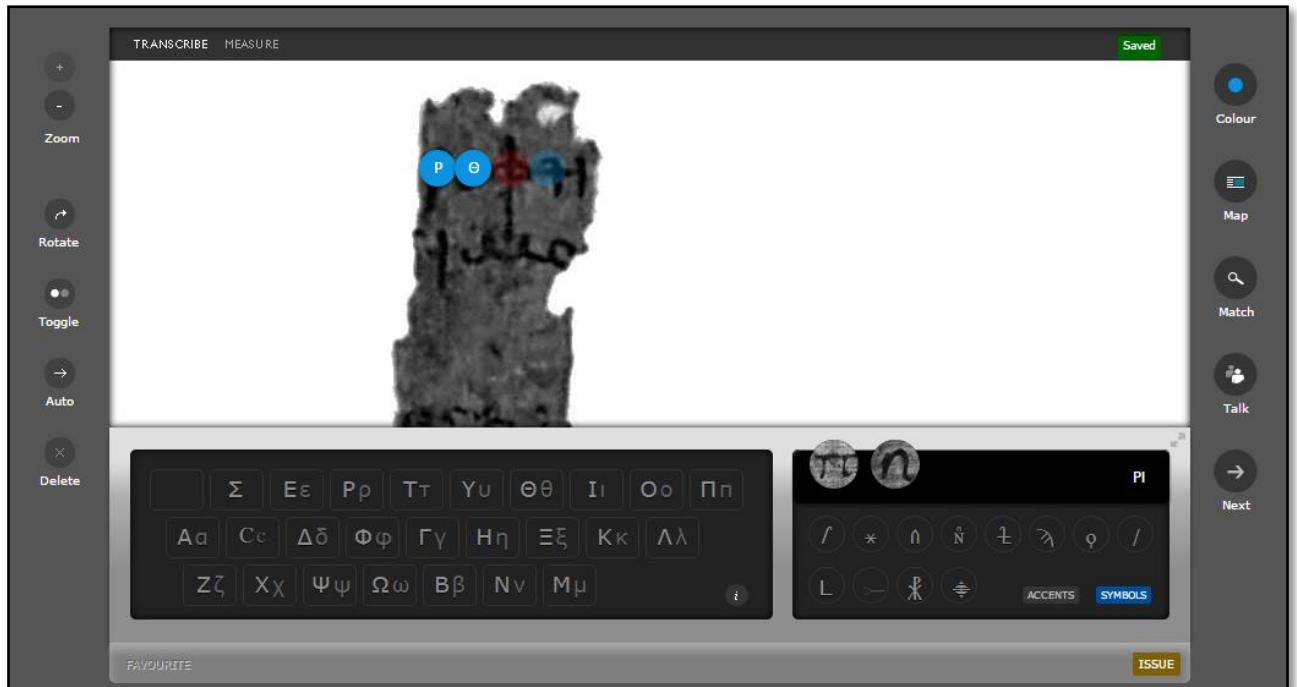
Al ser un material tan particular a l'hora de transcriure, existeixen diferents guies. La primera és una petita explicació de com mesurar els fragments de documents a transcriure: aquesta explicació està especialment pensada per aquells documents que contenen més d'una columna (vegeu il·lustració 34).

Il·lustració 34. Mostra de com determinar les mesures en els papirs a *Ancient Lives*

També hi ha d'altres guies que determinen com usar la interfície o com transcriure certs elements. Finalment, totes aquestes guies textuais s'acompanyen d'un tutorial interactiu que mostra pas a pas com realitzar les diferents accions.

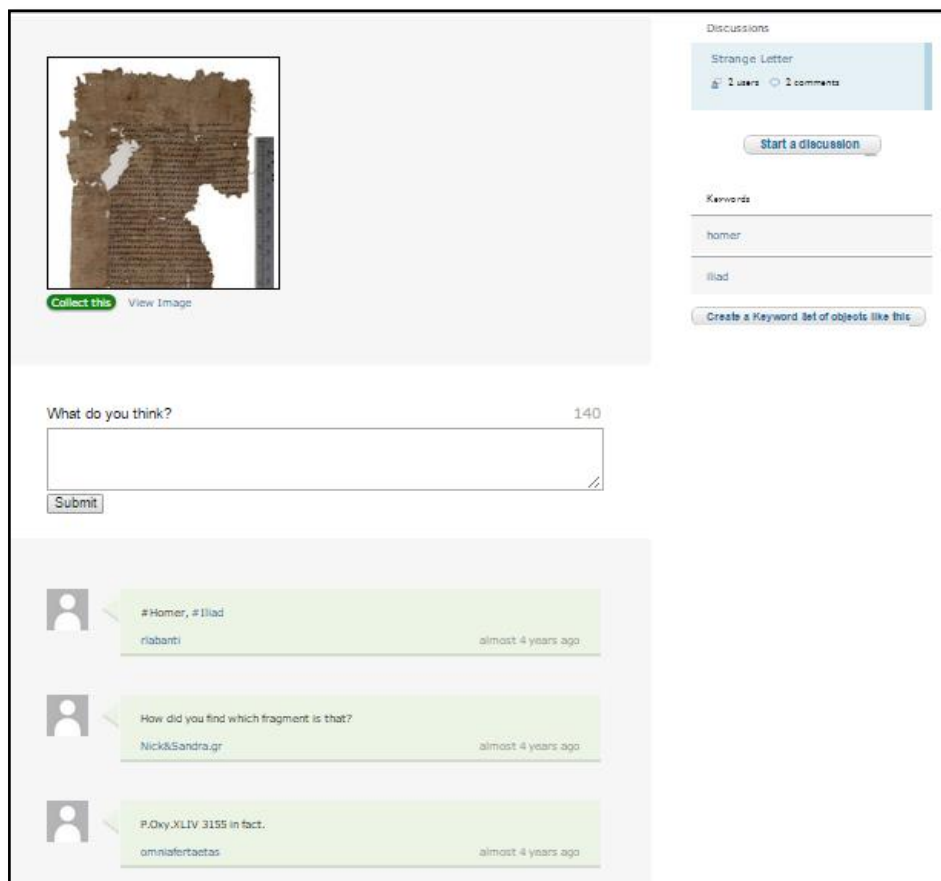
La transcripció en aquest projecte també és particular, ja que cal transcriure caràcter per caràcter. Podríem dir que, malgrat se'ns ofereix un teclat amb els diferents caràcters a transcriure, és una transcripció blanca perquè tota la transcripció resultant es mostra en un mateix camp (vegeu il·lustració 35).

Il·lustració 35. Mostra de la transcripció que s'utilitza a *Ancient Lives*

Igualment, com tots els projectes de Zooniverse, cal que l'usuari es registri i s'identifiqui per tal de poder participar al projecte.

L'element de comunicació que es troba més impulsat en aquest projecte és l'apartat que anomenen “*Talk*”. Es tracta d'una mena de fòrum on els diferents voluntaris poden compartir les seves experiències, demanar consells, ajudar a d'altres voluntaris, etc. (vegeu il·lustració 36).

Il·lustració 36. Mostra del fòrum *Talk to Ancient Lives*

5.2.11 Genealogy Vertical File Transcription Project

5.2.11.1 Història del projecte

Genealogy Vertical File Transcription Project és una iniciativa sorgida dins el projecte de *North Carolina Family Records Online* de la *State Library and State Archives of North Carolina* (EUA).

L'objectiu del projecte era posar a disposició del públic a través de la xarxa diferents materials conservats a la institució abans citada. En aquests moments, la col·lecció conté: més de 1500 registres de l'església (l·listats de naixements, defuncions, etc.), índexs de matrimonis i defuncions provinent de diferents diaris de North Carolina, fotografies de làpides i documents de la biblioteca com de l'arxiu de l'estat.

5.2.11.2 Anàlisi del projecte

A la pàgina principal del projecte s'identifica clarament la institució que el promou, com també el propòsit i els objectius. Malgrat trobem una barra de progrés per lletres de l'abecedari (vegeu il·lustració 37), no podem saber quin és l'estat real del progrés de transcripcions realitzades, ja que enlloc s'indica el volum pendent de transcriure.

The screenshot shows the website for the North Carolina Family Records Online project. At the top, there is a logo of a tree and the title "North Carolina Family Records Online" with the subtitle "A Project of the State Library and State Archives of North Carolina". Below this is a navigation menu with links: Home, About, Browse by Family Name, Browse by Location, Search, Resources, Contact, and a button for "Entire Collection".

The main heading is "Genealogy Vertical File Transcription Project". Below it, a paragraph states: "We're currently digitizing our genealogy vertical files to make them more accessible to researchers. A lot of the information is handwritten or hard to read, so we're asking volunteers to help us and their fellow researchers by transcribing the images."

There is a section titled "How to help" with a list of four steps:

1. Head over to [Flickr](#) (a photo-sharing site),
2. find an image that needs transcribing,
3. set up an account (if you don't already have one),
4. and type what you see in the image's comment box.

Another section is titled "What is a vertical file?" and explains that over the years researchers of all ages and all skill levels have contributed their genealogy information to the collection. It mentions that printed copies are kept in filing cabinets in the Government & Heritage Library's genealogy research room and are filed alphabetically by the most predominant last name.

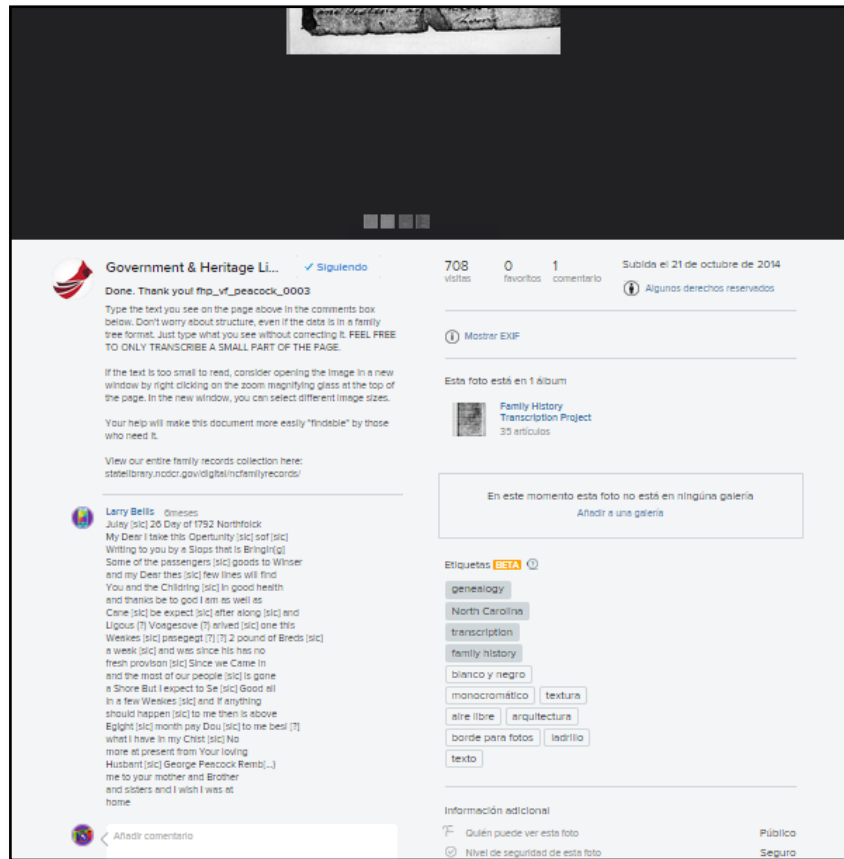
A third section is titled "Where can I view the vertical files that have been digitized?" and states that images believed to be out of copyright are available online from any location, while copyrighted documents are only available for full-text search and review at the Government & Heritage Library at the State Library of North Carolina.

On the right side of the page, there is a progress bar titled "Our Progress" for the period "July 2011 - present". The bar shows progress for each letter of the alphabet from A to Z. The letters A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, and Z are listed vertically. Horizontal bars of varying lengths extend from each letter, indicating the progress of transcription for that letter. A vertical red line is positioned at the end of the Z bar, representing the total progress.

Il·lustració 37. Mostra de la pàgina inicial i barra de progrés de *Genealogy Vertical File Transcription Project*

Es tracta d'un altre projecte particular, ja que utilitza la xarxa social Flickr²⁹ per publicar els documents digitalitzats. Els voluntaris que vulguin participar al projecte tant sols han de tenir un compte en aquesta xarxa i, per tal de transcriure, només cal que deixin un comentari amb la transcripció del document (vegeu il·lustració 38). Podríem denominar que és un tipus de transcripció de caixa blanca però amb matisos.

²⁹ Flickr és una xarxa social que va aparèixer al febrer de 2004 i que permet emmagatzemar, ordenar, cerca i compartir fotografies i vídeos en línia. Actualment el propietari de la xarxa social és Yahoo.

II·lustració 38. Mostra de la xarxa social Flickr i les transcripcions mitjançant comentaris de *Genealogy Vertical File Transcription Project*

Òbviament, la majoria d'indicadors no es poden contemplar en aquest projecte. No trobem els nivells de dificultats dels documents, tampoc guies d'aprenentatge ni directrius de com transcriure, ni cap tipus d'element que permeti als voluntaris comunicar-se entre ells o amb els administradors del projecte.

5.2.12 Edvard Munch's Writings

5.2.12.1 Història del projecte

El *Munch Museum's project* va iniciar-se el 2007 quan es volia posar a disposició del públic unes 13.000 pàgines corresponents a documentació manuscrita (diaris, cartes, llistes o notes, entre d'altres) que es conserva del pintor.

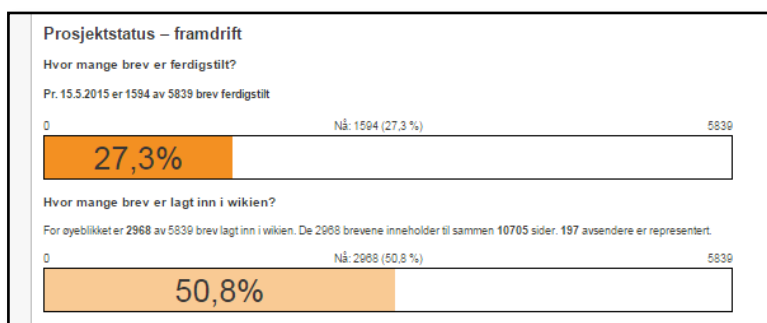
El projecte de transcripció no es va crear fins al 2011 i es va ser finançat per l'*Arts Council Norway*, el *Fritt Ord (Freedom of Expression)*, el *Municipality of Oslo's Kunstasamlingenes institutt for vitenskapelig forskning*, el *Ministry of Foreign Affairs*, la

Tate Modern, la *Unit for Digital Documentation* de la *University of Oslo* i el *Munch Museum*.

Malgrat la pàgina web de presentació del projecte es troba en anglès, una vegada s'accedeix a la plataforma *wiki* per iniciar la transcripció l'idioma disponible és només el noruec.

5.2.12.2 Anàlisi del projecte

A la pàgina inicial del projecte se'ns identifica clarament la institució principal que hi ha al darrera, com també el propòsit, els objectius a assolir i la barra de progrés amb el total de volum d'informació a transcriure, desglossant-ho segons si ja s'ha introduït a la *wiki* i, si ja s'ha finalitzat (vegeu il·lustració 39).

Il·lustració 39. Mostra de les barres de progrés de *Edvard Munch's Writings*

De la mateixa manera que *Transcribe Bentham*³⁰, la *wiki* s'ha realitzat seguint el model d'aquest projecte i amb la mateixa implementació. A la pàgina web es mostra una petita nota d'agraïment cap a *Transcribe Bentham* per l'ajuda rebuda.

Per iniciar la transcripció és necessari que el voluntari es registri i revisi les diferents guies d'aprenentatge, tant de caràcter textual com també els videotutorials. A més a més, les directrius de transcripció es troben disponibles tant per si es transcriuen textos en anglès, com si es transcriuen textos en noruec.

El tipus de transcripció és mitjançant una caixa blanca i no es mostren les dificultats dels textos a transcriure; només si aquell document està completat o encara falta per transcriure.

³⁰ Vegeu apartat 5.9

A més, existeixen diferents rangs de transcriptors segons les seves activitats (vegeu il·lustració 40).

Flest poeng noensinne		
Guru		
1.	 Joanna	214,025 poeng
2.	 Elin	170,225 poeng
Skriver		
3.	 Hilde Bøe	33,950 poeng
4.	 Liv	29,675 poeng
Praktikant		
5.	 Lassejaco	13,350 poeng
6.	 Daniela S	10,375 poeng
Lærning		
7.	 IngviilB	8,050 poeng
Nybegynner		
8.	 Fp	3,700 poeng
9.	 Arockenberger	3,175 poeng
10.	 Sdogunke	3,150 poeng

Il·lustració 40. Rànquing de transcriptors a *Edvard Munch's Writings*

Un altre dels elements que està molt potenciats són les comunicacions (vegeu il·lustració 41): tant entre els administradors i els voluntaris (a través de correus electrònics, formularis, preguntes freqüents, xarxes socials, etc.), com també entre voluntaris (fòrums).

Kontakt oss!

Ta gjerne kontakt med oss hvis du har spørsmål om materialet eller opplysninger du vil dele med oss. Send oss [tilbakemelding](#) eller ta direkte kontakt med:

Redaktør [Hilde Bøe](#)
Forskningsbibliotekar [Lasse Jacobsen](#)

Trenger du hjelp?

Hvis du trenger hjelp eller lurer på noe mens du arbeider med korrekturlesing og koding her i wikien, kan du ta kontakt med oss via diskusjonsida, så svarer vi deg mer enn gjerne! Vi som svarer er:

Forskningsassistent [Joanna Iranowska](#)
Forskningsassistent [Elin Kittelsen](#)
Redaktør [Hilde Bøe](#)
Førstekonservator [Ute Falck](#)

Finn oss på nettet!

Edvard Munchs tekster drives av [Munch-museet](#) og er fritt tilgjengelig på nettet: <http://www.emunch.no/>

Se også vår [Munchblog](#), og følg oss her:

- [Edvard Munch](#) på Facebook
- [Munch-museet](#) på Facebook
- [Munch-museet](#) på Instagram
- [Munch-museet](#) på Twitter
- [Munch-museet](#) på foursquare
- [Munch-museet](#) på YouTube
- [Munch-museet](#) på Digitalt fortalt

Il·lustració 41. Mostra dels diferents canals de comunicació a *Edvard Munch's Writings*

5.2.13 *Transcribe ScotlandPlaces*

5.2.13.1 Anàlisi del projecte

L'any 2012, es va llançar *Transcribe ScotlandPlaces*, un portal web que tenia com a objectiu transcriure informació de més de 150.000 pàgines de documentació històrica, datada entre 1645 i 1880, per identificar els llocs actuals i també localitzar personatges de la història d'Escòcia.

Les institucions que formen part d'aquest projecte són les següents: *The Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Scotland*, *The National Records of Scotland*, *The National Library of Scotland* i la *School of GeoSciences at the University of Edinburgh and the Scottish Government*.

Una vegada iniciat el projecte, i sota el finançament de la *Heritage Lottery Fund*, es van realitzar més de 50 xerrades i tallers a tot Escòcia per promoure que la gent participés al projecte.

5.2.13.2 Anàlisi del projecte

La pàgina inicial del projecte mostra a la zona inferior de la pàgina, les diferents institucions que conformen el projecte. A més, a primer cop d'ull, se'ns informa del propòsit i objectius que es volen assolir (vegeu il·lustració 42).

En aquest primer estadi, també es mostra una barra de progrés diferenciada segons si el document ha tingut alguna contribució, si ha estat marcat com a completat o si està pendent (vegeu il·lustració 42).

ScotlandsPlaces

Search for place names

Home About the project Place names A-Z Our resources Transcribe archives Subscriptions News Help

Transcribe Archives

Resources and statistics Transcription and palaeography guides Talks and workshops Groups Forums Blog

About the Project

The Transcribe ScotlandsPlaces project is encouraging members of the public to help create transcriptions of various resources in the website. These resources are images of historic archives which contain handwritten information about the people and places in Scottish history. We welcome you to take a look at the work that's been done by the various individuals taking part in the project. We also welcome you to register, join a group, and begin transcribing today.

Registering for Transcribe ScotlandsPlaces and giving between 1 and 2 hours per week of your time gives you free access to the entire site resources. Please register as normal and your registration will be updated to include the subscription resources within 72 hours.

Would you like to become a transcriber?

Please use our [transcriptions feedback form](#) if you have any further queries or suggestions.

Project statistics

Out of 182,077 pages:

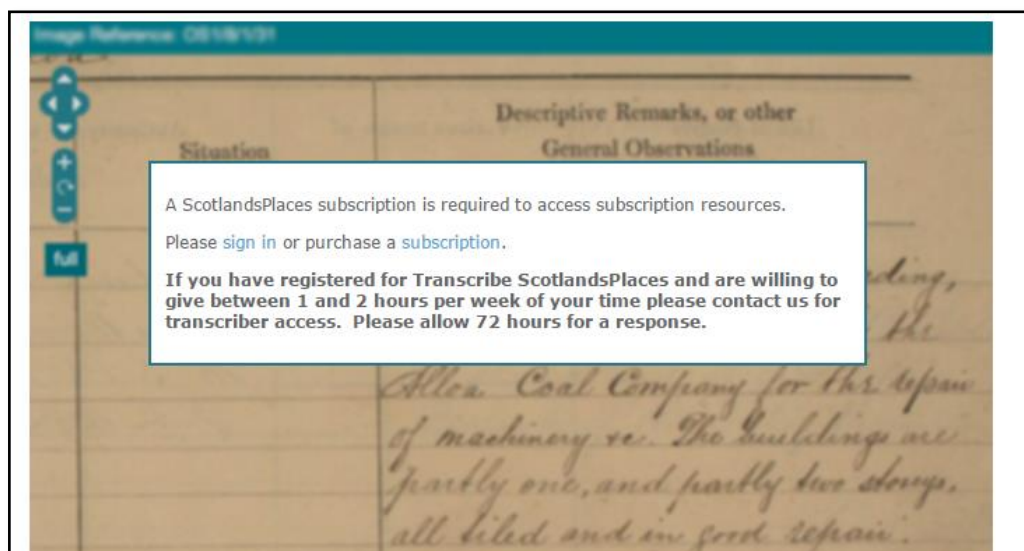
- 121,374 have received contributions.
- 114,247 have been marked complete.
- 46,766 have been moderated.

Users:

- there are 3,658 transcribers.
- the highest contributor is **DANIALSAN - Moderator** (Ayrshire, Transcription Moderators)
- there are 24 groups.

Il·lustració 42. Pantalla inicial del projecte *Transcribe ScotlandPlaces*

Per tal de participar al projecte, és necessari que els voluntaris es registrin i s'identifiquin. A més a més, cal que el voluntari triï les diferents col·leccions en que vol ajudar i, un cop transcorregut un període de 72 hores, els administradors donen accés a la transcripció de la col·lecció (vegeu il·lustració 43). D'aquesta manera es vol aconseguir un major control però pot suposar una pèrdua de voluntaris que prefereixen la immediatesa.

Il·lustració 43. Mostra del missatge d'espera de 72 hores per tal de començar a transcriure

Existeixen diferents guies per aprendre a transcriure i analitzar la paleografia antiga. A més a més, el fet que els documents estiguin classificats segons la dificultat i el percentatge de transcripció feta permet al voluntari iniciar-se al projecte amb documents per a principiants (vegeu il·lustració 44).

Our transcribable resources

Volume	Books	Pages	Completed	Difficulty
Free resources				
Subscription resources				
Aberdeenshire OS Name Books, 1865-1871	91	9,481	 96%	Beginner to Intermediate
Argyll OS Name Books, 1868-1878	81	10,191	 38%	Intermediate
Ayrshire OS Name Books, 1855-1857	66	6,766	 98%	Intermediate
Banffshire OS Name Books, 1867-1869	28	3,346	 94%	Intermediate
Berwickshire OS Name Books, 1856-1858	41	2,766	 84%	Intermediate
East Lothian OS Name Books, 1853-1854	55	3,435	 84%	Intermediate
Forfarshire (Angus) OS Name Books, 1857-1861	84	4,949	 74%	Intermediate
Horse tax rolls, 1785-1798	33	4,962	 98%	Beginner to Advanced
Inverness-shire OS Name Books, 1876-1878	86	9,784	 82%	Intermediate
Land tax rolls 1645-1831	129	3,766	 40%	Beginner to Advanced
Male servant tax rolls 1777-1798	27	3,595	 100%	Beginner to Advanced
Perthshire OS Name Books, 1859-1862	79	4,858	 100%	Intermediate
Roxburghshire OS Name Books, 1858-1860	42	3,746	 22%	Intermediate
Selkirkshire OS Name Books, 1858	15	1,034	 97%	Intermediate

Il·lustració 44. Mostra de la dificultat i el percentatge de transcripció feta a *ScotlandPlaces*

Dins de cadascuna de les diferents col·leccions, es pot comprovar el percentatge de transcripció realitzada (vegeu il·lustració 45). Una vegada seleccionat el document, el tipus de transcripció és a través d'una caixa blanca clàssica.

Land tax rolls for Angus (Forfarshire), volume 01

This volume contains land tax information from the parishes of Angus (Forfarshire) in 1653. The parishes include Coupar Angus, Glenista, Cortachy and Clova, Inverarity, Stracathro, Arbirlot, Monifieth, and Liff and Benvie.

Transcription difficulty: Advanced

Read the whole transcription for this volume, or browse the individual pages below.

Page	Waymarker	Transcription status	Page	Waymarker	Transcription status
1	Forfar, Coupar Angus	Partial	5	Forfar, Stracathro	Be 1st to transcribe
2	Forfar, Glenista	Be 1st to transcribe	6	Forfar, Arbirlot	Be 1st to transcribe
3	Forfar, Cortachy and Clova	Partial	7	Forfar, Monifieth	Be 1st to transcribe
4	Forfar, Inverarity	Partial	8	Forfar, Liff and Benvie	Be 1st to transcribe

Il·lustració 45. Mostra del percentatge de documents transcrits a cada col·lecció d'*ScotlandPlaces*

L'apartat de comunicació és complert, ja que es disposa de diferents canals com ara bé preguntes freqüents, un fòrum general de qüestions o discussions per grups. Aquests grups tenen relació amb els citats anteriorment en els quals calia donar-se d'alta per transcriure i funcionen a mode de petit fòrum de discussió.

A més a més, existeix un blog on es van mostrant alguns dels indrets transcrits en els textos i també s'utilitza de manera recurrent les xarxes socials per difondre el projecte.

5.2.14 *The arcHIVE*

5.2.14.1 Història del projecte

Paral·lelament a *Australian Newspaper Digitization Program*³¹, el *National Archives of Australia* dins del projecte *National Archives' labs environment*³², va crear una plataforma web anomenada *The arcHIVE* que pretén que diferents voluntaris els ajudin a fer els seus registres més accessibles.

Igual que l'altre projecte, els diferents documents han estat tractats amb l'OCR i els usuaris poden corregir les transcripcions o sobreescriure-les.

5.2.14.2 Anàlisi del projecte

La pàgina inicial de projecte és molt clara i es poden reconèixer els diferents elements que es destaquen en d'altres projecte. Així doncs, veiem la institució que crea aquest projecte, com també el propòsit i els objectius a assolir. A més, en primera instància també se'ns mostra la barra de progrés i el *top-five* de voluntaris més actius (vegeu il·lustració 46).

³¹ Vegeu apartat 5.4

³² Laboratori d'entorns referents al *National Archives of Australia*. Per tal de millorar l'accés a la col·lecció es creen diferents prototips que poden arribar a desenvolupar serveis de producció o poden quedar-se en un estat de prova pilot.

Help us make records more searchable!

We need your help to transcribe records in our collection to make them more findable. The sheer volume means we can't list all our records online. Join the HIVE community and help make our national records easier to find for everyone.

You can register or just select a record and start typing!

If you are a registered user, the more you transcribe, the more points you gain. You can use your points to earn:

- Badges – beginner, enthusiast, expert and more
- Copies of Archives' publications and posters
- Copies of your choice of an Archives' file

[Register](#) [Sign in](#)

Get started with featured records

To get started you can browse, search or select a record below.

Difficulty: Medium Status: Not started
Personal files of National Service

Difficulty: Medium Status: Not started
Personal case files (1914-1918 war)

New descriptions

Thanks to all involved, we have released 65360 record descriptions on [RecordSearch](#). This is a direct result of the efforts by our transcribing community, thank you.

Current progress

13481 of 14812 records have been transcribed.

Top community members

See the full [Leaderboard](#)

1. [duckd](#) – 5333093
2. [malteseleanor](#) – 1196086
3. [jib](#) – 1136052
4. [billstrong](#) – 1064647
5. [fay13](#) – 1047725

Il·lustració 46. Mostra de la pantalla inicial del projecte *The archive*

Abans d'iniciar la transcripció se'ns permet fer un *tour* on es mostren les diferents zones de la pantalla i els diferents botons que cal utilitzar per a un correcte procés de transcripció. A més, també es mostren unes petites directrius que són molt fàcils d'interpretar (vegeu il·lustració 47).

DEPARTMENT OF VETERANS' AFFAIRS

Sheet 492 of sheets

Box number	Item number or control symbol	Item title/description and date range	Disposal schedule and class

+ - reset [★ Favourite](#) [Request item](#)

Transcribe [Formatting](#)

Comment [Save your work](#)

Version [Spelling mistakes](#)

Help [Illegible text](#)

Report [If you can't make out a word use \[illegible\]. If you come across \[illegible\] in a transcription, please check to see if you can transcribe the word.](#)

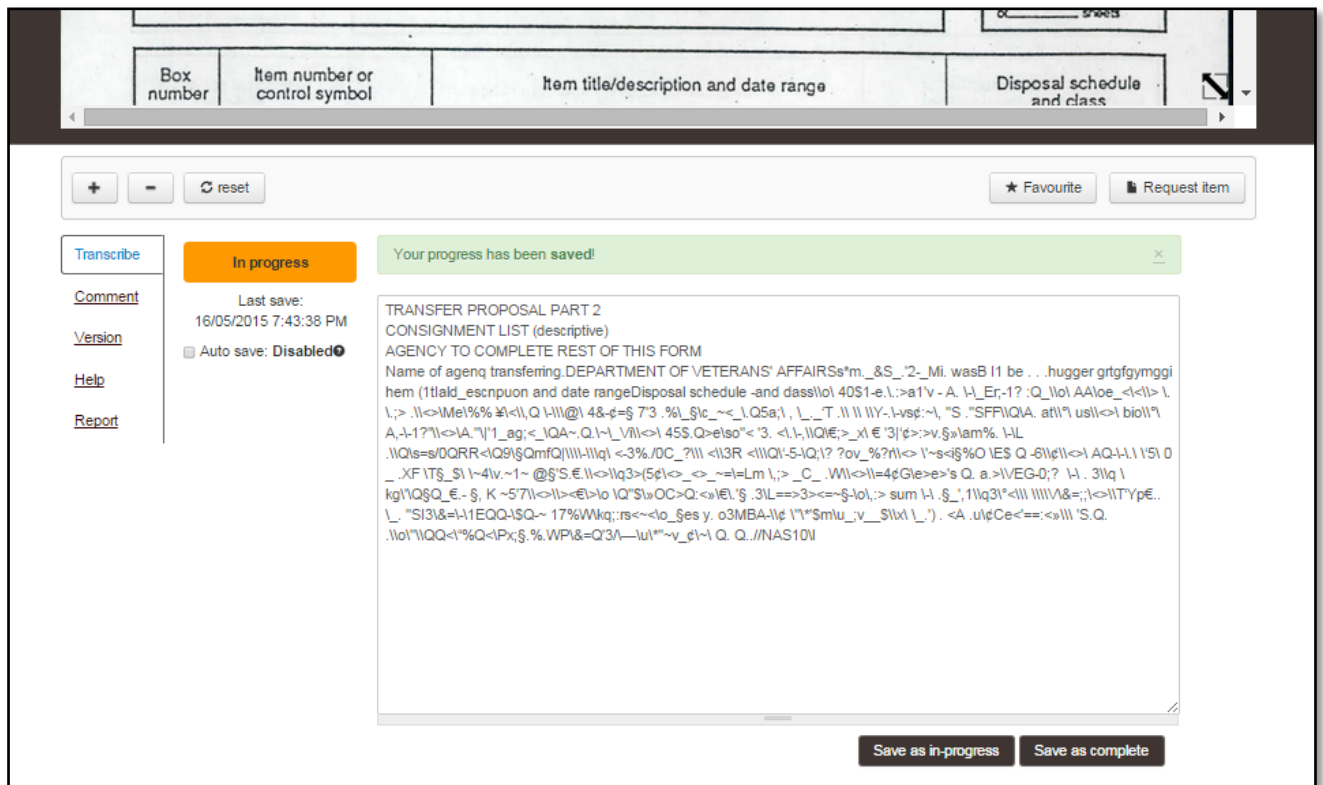
[Transcribe in a way that makes sense](#)

[Indicate non-textual elements](#)

[Comments](#)

Il·lustració 47. Mostra de les directrius a transcriure a *The archive*

El tipus de transcripció és amb una caixa blanca on es mostren els caràcters reconeguts mitjançant l'OCR. A més de la transcripció, es permet guardar la transcripció com a progrés o com a acabada i al costat d'aquesta caixa de transcripció hi ha diferents apartats que permeten introduir comentaris o veure les diferents versions desades (vegeu il·lustració 48).

Il·lustració 48. Mostra de la caixa de transcripció a *The archive*

Un altre element a destacar és la cerca i el filtratge documental, ja que les possibilitats són múltiples: segons dificultat, estat de progrés o col·lecció (vegeu il·lustració 49).

Browse documents

By difficulty, status and location

Easy ▾ Not started ▾ South Australia ▾

Difficulty: Easy

Status: **Not started**

[General correspondence files, annual single number series – AP1319/1](#)

Page 9 of 16

Difficulty: Easy

Status: **Not started**

[Forms 47A \(medical examinations\), landing and re-entry permits, arranged by ship name, chronologically and alphabetically – D4879](#)

Page 17 of 40

Difficulty: Easy

Status: **Not started**

[Forms 47A \(medical examinations\), landing and re-entry permits, arranged by ship name, chronologically and alphabetically – D4879](#)

Page 18 of 40

Difficulty: Easy

Status: **Not started**

[Forms 47A \(medical examinations\),](#)

Difficulty: Easy

Status: **Not started**

[Forms 47A \(medical examinations\),](#)

Difficulty: Easy

Status: **Not started**

[Forms 47A \(medical examinations\),](#)

Il·lustració 49. Mostra de les diferents possibilitats de cerca a *The archive*

El registre de l'usuari és voluntari, tot i que el fet de registrar-se comporta que quedin inventariades les tasques realitzades i sumin punts, tant per al rànquing de transcriptors com per a poder intercanviar-ho per una recompensa. En aquest projecte, es poden aconseguir llibres, pòsters o còpies de registres antics de l'arxiu (vegeu il·lustració 50).

Prizes

Our Collection booklet

50,000 points

Go into our collection and discover unexpected treasures. Value of over \$3, postage included.

Toy poster

100,000 points

The toys in this poster represent topics documented in the Commonwealth government records held by the National Archives. The winning collection comprises records relating to the environment, politics, migration, lighthouses, land rights, railways, royalty, science, sport, the Antarctic and a thousand other subjects. Value of over \$10, postage included.

Printed copy of file from the Archives

500,000 points

Select any record in our collection and receive a printed copy of the file. Value up to \$45, postage included.

Il·lustració 50. Recompenses a *The archive*

Finalment, a l'apartat de comunicació trobem un apartat de preguntes freqüents i un altre de suggeriments (aquest apartat és essencial, tenint en compte que és un laboratori d'entorns on l'objectiu final és la prova i el disseny de productes i serveis). A més, la difusió dels projectes es realitza a través d'un blog i en la majoria de xarxes socials destacades.

5.2.15 Smithsonian Digital Volunteer: Transcription Center

5.2.15.1 Història del projecte

El juliol del 2013 va posar-se en marxa el *Transcription Center* de l'*Smithsonian Digital Volunteer*. El projecte volia transcriure milers de documents provinents d'aproximadament unes 30 col·leccions de diferents museus, arxius i biblioteques de *Smithsonian Institution*³³.

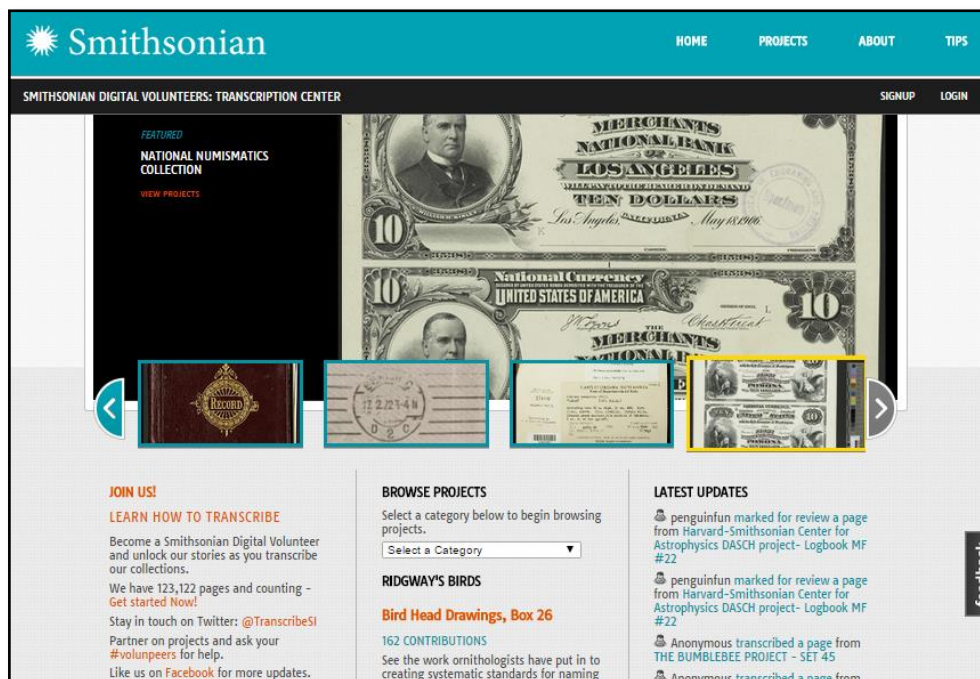
Els diferents projectes fan referència a experiències americanes, documents sobre la Guerra Civil, la biodiversitat americana, misteris de l'univers o cultures del món.

Entre les diferents institucions que col·laboren en el projecte destaquen: *Smithsonian Institution Archives*, *Smithsonian Institution Libraries*, *Archives of American Art*, *National Museum of American History* o *National Museum of Natural History*, entre d'altres.

5.2.15.2 Anàlisi del projecte

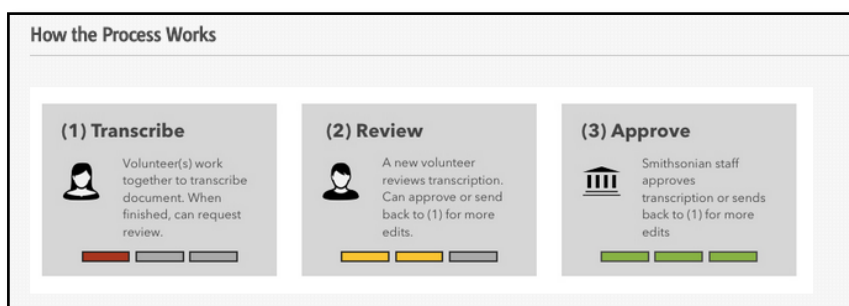
La pàgina inicial del projecte identifica clarament la institució que el porta a terme. També es posa de relleu el propòsit i els objectius a assolir a l'apartat "*About*" (vegeu il·lustració 51).

³³ Institució finançada pel Govern dels EUA que té com objectiu l'augment i difusió del coneixement. Està conformada per 19 museus de diferents àmbits (artístics, zoològics o històrics, entre d'altres) i diferents centres de recerca (arxius, instituts de recerca o biblioteques).

Il·lustració 51. Mostra de la pàgina inicial a *Smithsonian Digital Volunteers: Transcription Center*

A l'apartat de directrius a transcriure se'ns mostra una codificació de colors –verd, groc i vermell- en funció de l'estat del document (vegeu il·lustració 52). També es donen pautes de com cal realitzar les tasques de transcripció: tant si volem realitzar una transcripció bàsica, com una altra de més avançada.

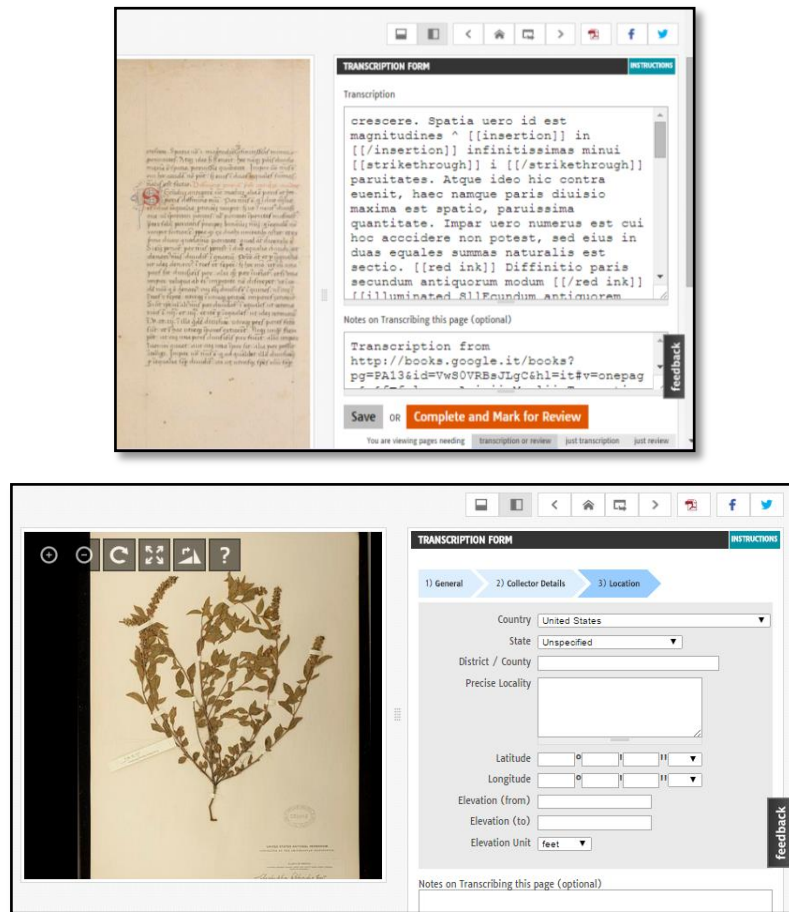

Il·lustració 52. Estat del progrés del document a *Smithsonian*

A més a més, també existeixen petites directrius de transcripció segons la tipologia de document o la institució a la qual pertany.

El tipus de transcripció varia en funció del projecte a transcriure. D'aquesta manera, mentre que al projecte de transcriure documents manuscrits de la biblioteca s'usa la caixa

en blanc, a d'altres com és el fet de transcriure característiques de plantes es realitza a través d'una transcripció guiada (vegeu il·lustració 53).

Il·lustració 53. Mostra dels dos tipus de transcripcions emprades a Smithsonian

El registre de voluntaris és obligatori si es vol passar a formar part del projecte. Tot i així, no es realitza rànkung de transcriptors. Com a molt, el voluntari apareixerà a la pàgina inicial com en l'apartat d'últimes actualitzacions de les transcripcions.

En el moment de la transcripció no s'ofereix cap eina d'ajuda per tal de donar suport si el voluntari té dubtes.

Finalment, en l'apartat de comunicació només es fa ús de les xarxes socials per tal de difondre el projecte.

5.2.16 Ensemble

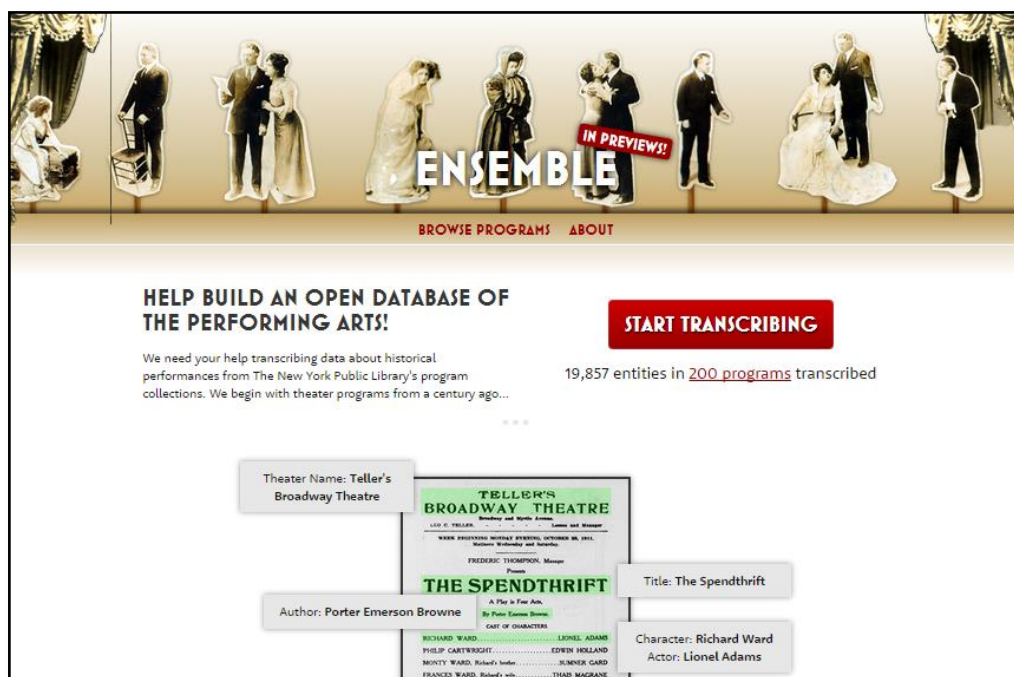
5.2.16.1 Història del projecte

La *New York Public Library for the Performing Arts* va iniciar el 2013 aquest projecte per transcriure els diferents elements (nom del teatre, la ubicació, el títol, els personatges, etc.) que apareixen als programes de teatre, dansa o concerts.

La col·lecció que conserven conté més d'un milió i mig de documents amb una antiguitat de més de 150 anys. En aquesta primera fase del projecte, han digitalitzat al voltant de mil programes de teatre del segle XX.

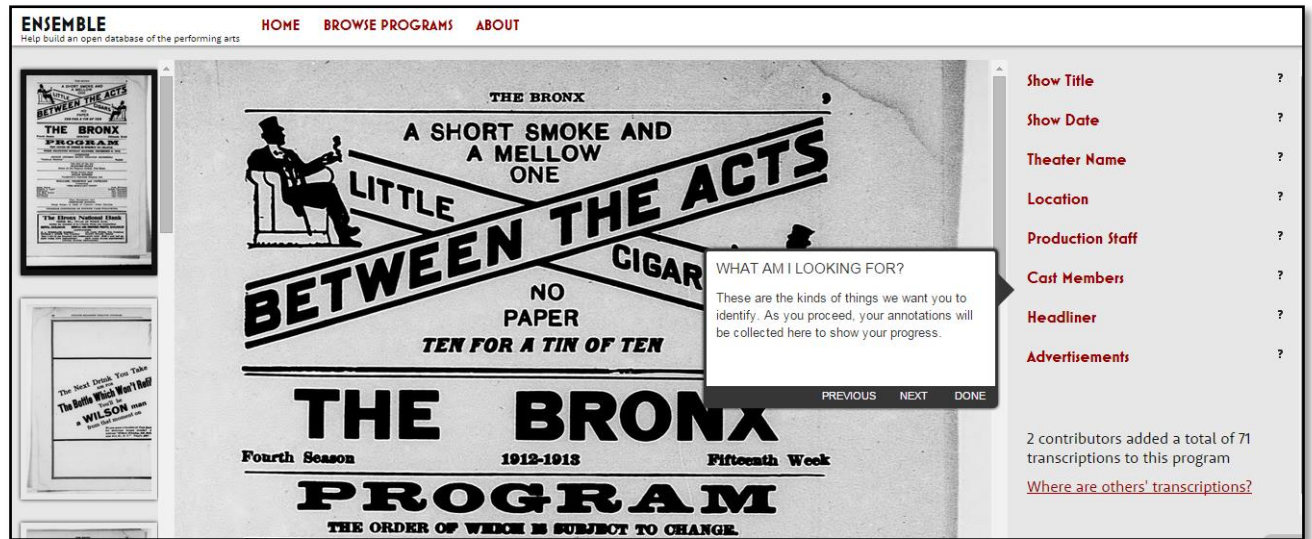
5.2.16.2 Anàlisi del projecte

La pàgina inicial del projecte identifica clarament la institució que hi ha darrera, com també els propòsits i els objectius que es volen assolir. A més, també s'informa dels elements ja transcrits (vegeu il·lustració 54).

Il·lustració 54. Mostra de la pàgina inicial d'Ensemble

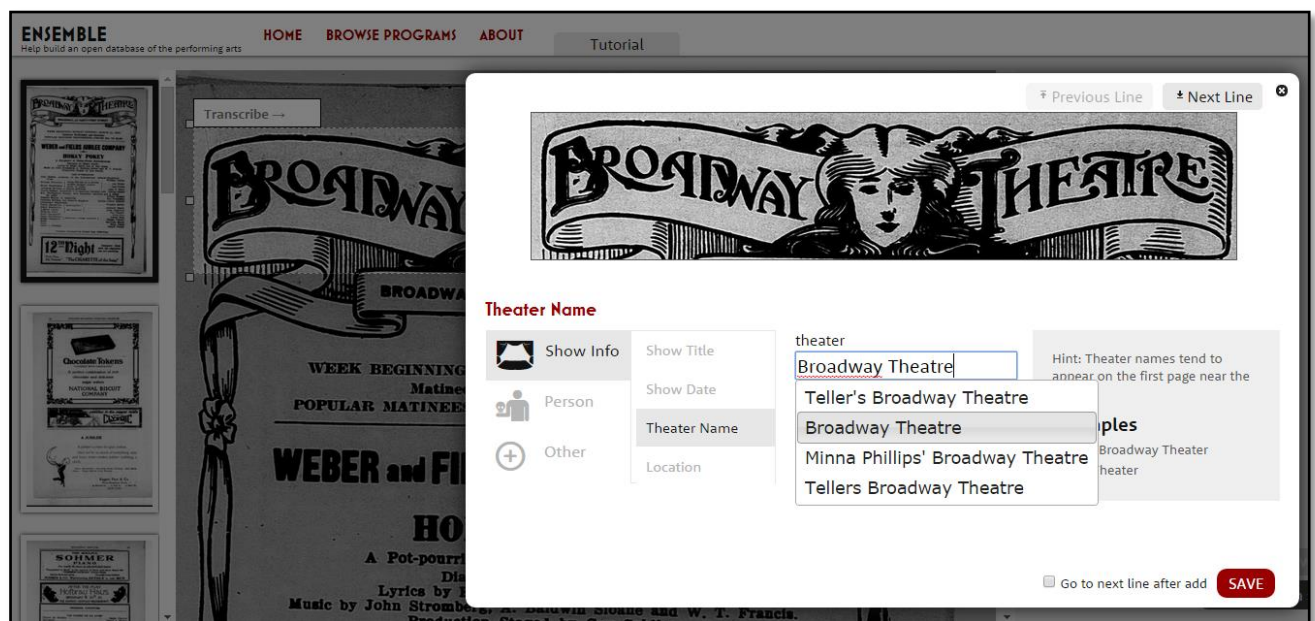
Una vegada seleccionat el document a transcriure, se'ns mostra un petit tutorial, a mode de guia d'aprenentatge, de les diferents zones de la pantalla que cal tenir en compte (vegeu il·lustració 55).

Il·lustració 55. Mostra del tutorial on es destaquen les diferents zones de la pantalla a *Ensemble*

Les directrius de transcripció es troben a l'esquerra de la pantalla per seleccionar en cas de dubte.

El tipus de transcripció que se'ns ofereix és totalment guiada, ja que amb el document a transcriure en pantalla, cal seleccionar els diferents elements a transcriure i, una vegada seleccionat, cal que indiquem el camp que hauria d'omplir-se. A més a més, una vegada introduïm certes transcripcions se'ns ofereix possibles resultats (vegeu il·lustració 56).

Il·lustració 56. Mostra de transcripció guiada a *Ensemble*

En aquest projecte, seguint amb la voluntat de servei i vocació social, molt propi de la biblioteca pública, no cal registrar-se per tal de formar-ne part.

Pel que fa a l'apartat de comunicació no es mostra cap element; només es permet difondre el projecte a través de xarxes socials.

5.2.17 Transcriu-me!!

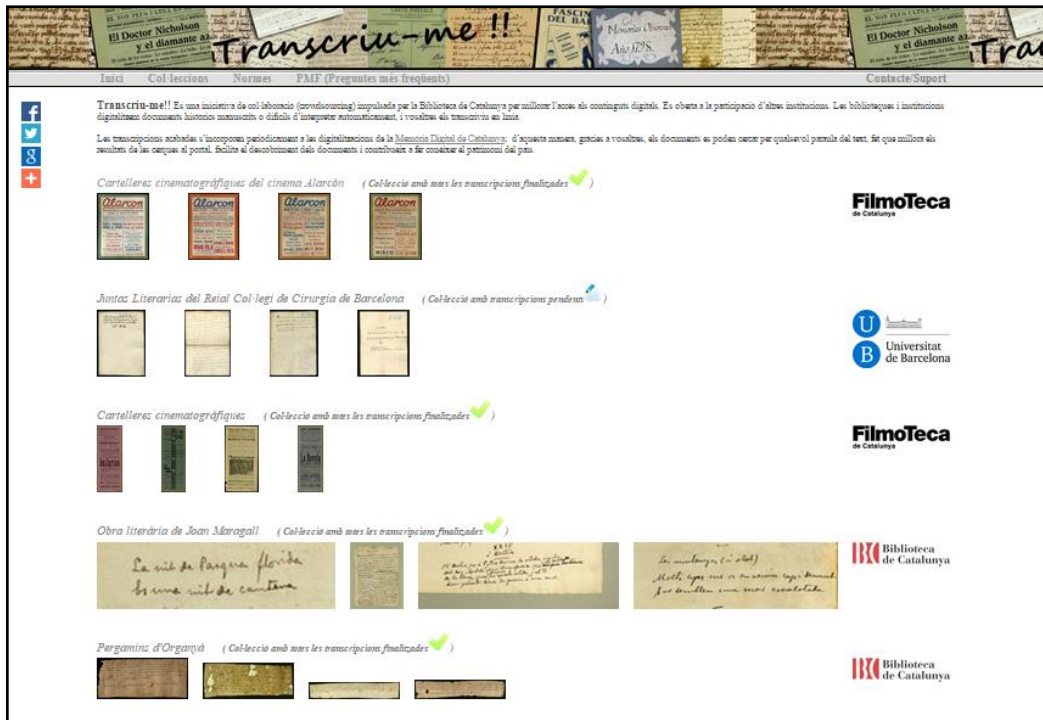
5.2.17.1 Història del projecte

L'any 2013, la Biblioteca de Catalunya amb el Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya impulsen el projecte *Transcriu-me!!* per tal de millorar l'accés a la seva documentació. El projecte va començar amb la transcripció de dues col·leccions molt representatives com eren els "Pergamins d'Organyà" i "Obra literària de Joan Maragall".

Més endavant, d'altres institucions com la *Filmoteca de Catalunya* o la *Universitat de Barcelona* també van sumar-se al projecte.

5.2.17.2 Anàlisi del projecte

A la pantalla inicial del projecte se'ns identifica de manera fàcil la institució que promou el projecte, com també les diferents institucions que recolzen cada col·lecció a transcriure (vegeu il·lustració 57). Tot i així, no es mostra ni el volum d'informació total que es vol transcriure, ni tampoc una barra de progrés –tot i que si que es mostra si la col·lecció està finalitzada o no-.

II·lustració 57. Mostra de la pantalla inicial del projecte *Transcriu-me!!*

El registre no és necessari per tal de participar en el projecte. Tant sols clicant damunt el document a transcriure, ja ens apareixen les directrius de transcripció (que es troben a l'esquerra de la imatge que es vol transcriure) i la tipologia de transcripció a través d'una caixa blanca (vegeu il·lustració 58).

II·lustració 58. Mostra de la tipologia de transcripció i les directrius a *Transcriu-me!!*

El portal del projecte utilitza la plataforma d'accés obert Omeka i, per tal de realitzar les transcripcions, s'usa un *plugin* anomenat Scripto.

Pel que fa a l'apartat de comunicació trobem unes preguntes freqüents i un correu electrònic per tal d'adreçar els possibles dubtes. A més, cada document incorpora la possibilitat de difondre el projecte a través de les xarxes socials.

5.2.18 *Letters of 1916*

5.2.18.1 Història del projecte

Letters of 1916 va néixer el setembre de 2013 a Irlanda de la mà de la *Maynooth University, An Foras Feasa – The Institute for Research in Irish Historical and Cultural Traditions*, el *Trinity College of Dublin*, el *Department of Arts, Heritage and the Gaeltacht* i el *Digital Repository of Ireland*.

El projecte volia recopilar i transcriure el major nombre de cartes provinents de l'època de la *Easter Rising*³⁴ (1 novembre de 1915 al 31 d'octubre de 1916). Actualment compten amb 1.800 cartes que comenten diferents aspectes de la vida quotidiana (família, els negocis, la política, la guerra, etc.).

5.2.18.2 Anàlisi del projecte

La pàgina inicial del projecte mostra de manera clara les diferents institucions que estan darrera del projecte. Malgrat es declaren els propòsits i els objectius no hi ha cap tipus d'informació que ens mostri el volum de transcripcions realitzades ni el que es vol assolir³⁵.

Els documents a transcriure es mostren a través de col·leccions segons temàtiques, sense determinar el percentatge de documents transcrits, ni la dificultat de nivell (vegeu il·lustració 59).

³⁴ *Easter Rising*, també coneguda com la Rebel·lió de la Pasqua, va ser un aixecament que va dur a terme el consell militar de la *Irish Republican Brotherhood* (republicans d'Irlanda) durant la Pasqua de 1916 per a posar fi a la dominació britànica i separar-se del Regne Unit.

³⁵ Aquest projecte és particular, ja que no parteixen d'una col·lecció estàtica i creada a priori sinó que creix i evoluciona en funció de les donacions que les persones a títol individual aporten al projecte. És a dir, el projecte serveix per recopilar patrimoni documental i, a la vegada, per transcriure'l.

Il·lustració 59. Mostra de les diferents col·leccions a *Letters of 1916*

El mètode de transcripció es realitza mitjançant una caixa blanca i permet editar les transcripcions fetes per altres voluntaris. A diferència d'altres projectes, en aquest no es dona cap instrucció per transcriure els documents.

La única manera que tenen les voluntaris per contactar amb els administradors és a través d'unes preguntes freqüents i un formulari de contacte.

Finalment, l'apartat de comunicació es tanca amb l'edició d'un blog on es van afegint posts per anar informant dels progressos, un fòrum pels voluntaris i la difusió a través de les xarxes socials (Twitter, bàsicament).

5.2.19 *MicroPasts: Crowdsourcing*

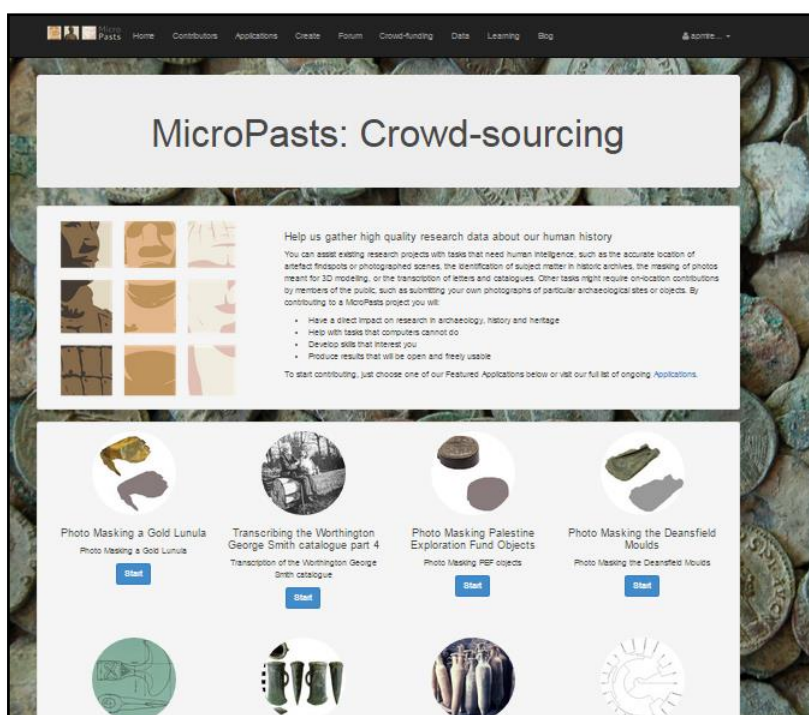
5.2.19.1 Història del projecte

L'octubre de 2013 va néixer el projecte *MicroPasts* de la mà de la *British Library*, la *University College of London* i l'*Arts and Research Council*. A través d'una plataforma lliure i de codi obert (Pybossa) es volia recollir massivament dades de qualitat de diferents temàtiques com l'arqueologia, la història o el patrimoni.

Actualment, entre les diferents línies de crowdsourcing que s'apliquen en aquest projecte hi ha la geolocalització, la classificació d'imatges o les transcripcions. A més a més, paral·lelament al *crowdsourcing* també busquen mecenes a través del micromecenatge (*crowdfunding*).

5.2.19.2 Anàlisi del projecte

La pantalla inicial del projecte mostra clarament la institució que duu a terme el projecte. També s'esmenta quin és propòsit i quin són els objectius, tot i que no apareix en cap moment el volum d'informació a ser descrita, ni tampoc una barra de progrés (vegeu il·lustració 60).

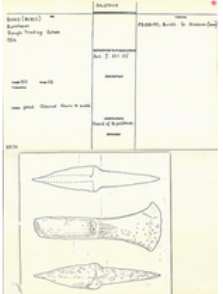
Il·lustració 60. Mostra de la pantalla inicial de MicroPasts

Tot i així, en aquesta primera pantalla trobem tot un seguit de projectes que no només són de transcripcions sinó que engloben més línies del *crowdsourcing*. Actualment, existeixen tres col·leccions a transcriure.

Una vegada seleccionada la col·lecció es mostra un petit tutorial on es posa en context al voluntari (vegeu il·lustració 61). S'expliquen certes directrius de transcripció i es proposa utilitzar el fòrum en cas de dubtes.

BM Bronze Age Index Draw A9 transcription tutorial

This application is very simple, but does require you to use your own judgment in reading hand-written documents. When you participate, the platform will load a scanned index card from the British Museum's Bronze Age catalog (stored on the [MicroPasts Flickr](#) stream). Once the image has been loaded, you will be asked to transcribe the contents of each card. Most scanned images combine the written details from the one side of the index card and the line drawing of the object from the reverse side. An example of the front side of a card is shown below.

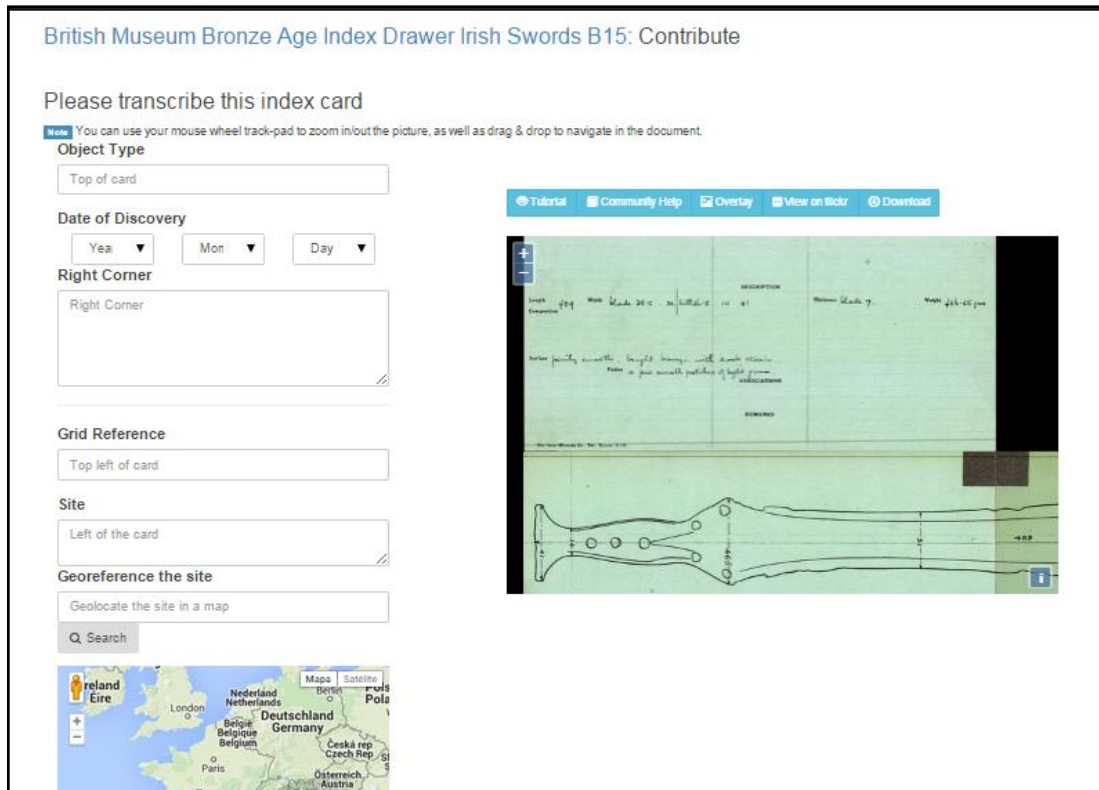

Each index card contains similar information and we are asking you to enter this information into a set of pre-defined fields. In addition to the help provided by this tutorial, you will also find further hints inside the data entry boxes about where on the card the relevant information might be found (e.g. in the example card above, the necessary entry for the "Object Type" field would be "Palstave" and the data entry box will hint that this information can be found "Top of card").

Next

Il·lustració 61. Mostra del tutorial inicial a *MicroPasts*

El tipus de transcripció és guiada, ja que cal transcriure el que es mostra a la imatge en diferents camps (vegeu il·lustració 62). Les imatges que es mostren es poden descarregar per veure-les més ampliades o es poden visualitzar a través de la xarxa social Flickr. A més a més, a banda de la transcripció de les dades que apareixen als documents, també es permet geolocalitzar les obres a través d'un mapa de Google (vegeu il·lustració 62).

Il·lustració 62. Mostra de la transcripció guiada de *MicroPasts*

Els usuaris s'han de registrar si volen formar part del projecte i això permet poder elaborar un rànquing dels usuaris més actius (vegeu il·lustració 63), com també personalitzar el perfil que es vol mostrar.

Il·lustració 63. Rànquing dels usuaris més actius a *MicroPasts*

Bàsicament, podem parlar d'un fòrum com a mitjà de contacte entre els voluntaris i els administradors i un blog i les xarxes socials on es van difonent els diferents progressos del projecte.

5.2.20 *Cynefin: Mapping Wales' sense of Place*

5.2.20.1 Història del projecte

Al 2014 es va posar en marxa el projecte *Cynefin: Mapping Wales' sense of Place* promogut per *Archives Wales* (UK) i la *National Library of Wales* amb el finançament de *Heritage Lottery Fund*.

Amb més de 1.100 mapes digitalitzats, es pretenia transcriure més de 36.000 registres per a recollir informació rellevant de la localització de balenes. El projecte pretén finalitzar les transcripcions el 2016.

5.2.20.2 Anàlisi del projecte

La pàgina inicial del projecte mostra de manera clara les institucions que promouen el projecte, com també els propòsits i els objectius a assolir. Tot i que no es mostra el volum total de documents a transcriure ni una barra de progrés, sí que apareixen els registres transcrits i el nombre de voluntaris que han participat fins al moment (vegeu il·lustració 64).

The screenshot shows the homepage of the Cynefin project. At the top, there is a navigation menu with links for Home, Title maps, The Project, Take Part, Contributors, Contact, and Blog. The main header features the project logo 'THE TITHE MAPS OF WALES CYNEFIN Mapiau Degwm Cymru' and a prominent red 'GET STARTED' button. Below the header, three statistics are displayed: 288 Total Volunteers, 94348 Records Transcribed, and 1161 Maps. The page is divided into several sections: a main description of the project, a 'Many thanks' section listing contributors like the University of Portsmouth and the National Library of Scotland, a 'Video tutorial' section with a 'Watch video' button, and a 'Top contributors' section with a table showing the top contributors and their scores.

Previous day	
Name	Score
Siôn Owen	1300
yeryry	742.8
IdwalW	54
Ade	44

Il·lustració 64. Mostra de la pàgina inicial del projecte *Cynefin*

Per seleccionar un document, apareix un mapa on cal triar la zona i a partir d'aquí se'ns ofereixen els documents a transcriure o geolocalitzar. Malgrat es mostra el progrés de la col·lecció, no apareix cap tipus d'indicació del progrés del document, com tampoc de la dificultat (vegeu il·lustració 65).

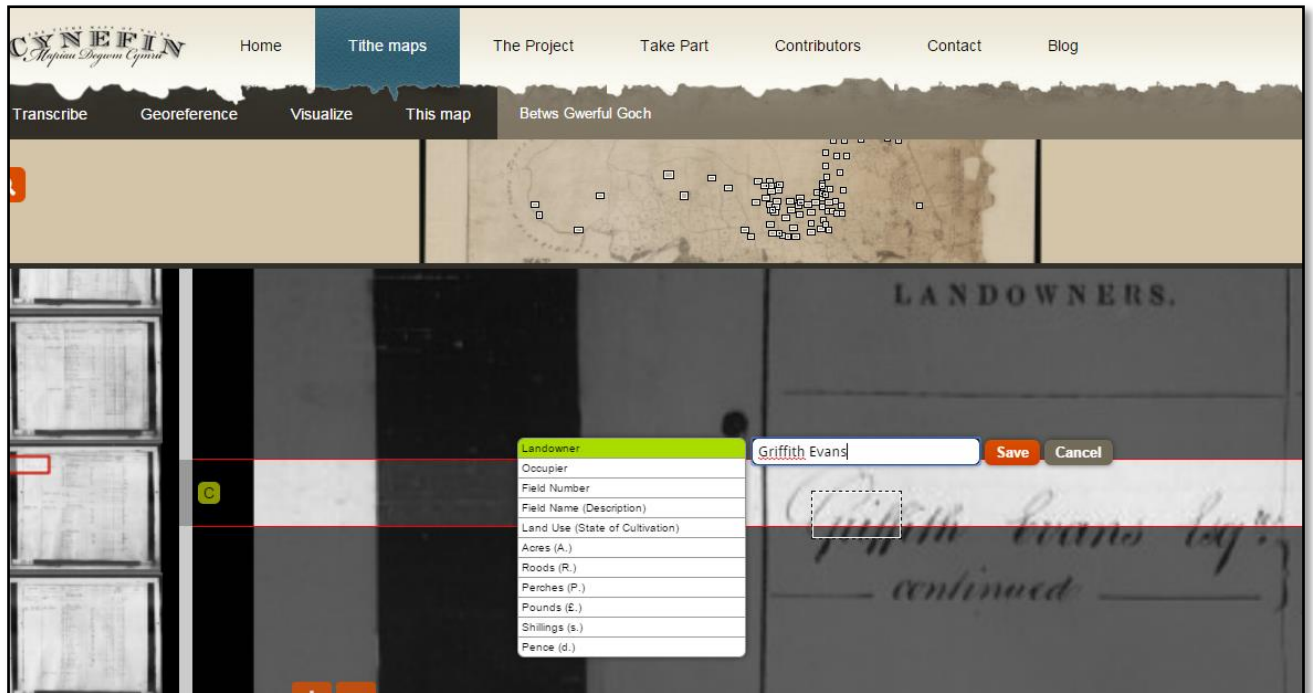

Il·lustració 65. Mostra dels documents a transcriure dins d'una col·lecció a *Cynefin*

Per tal de familiaritzar-se amb la interfície s'ofereix un petit vídeo a Youtube que mostra els elements principals a tenir en compte³⁶.

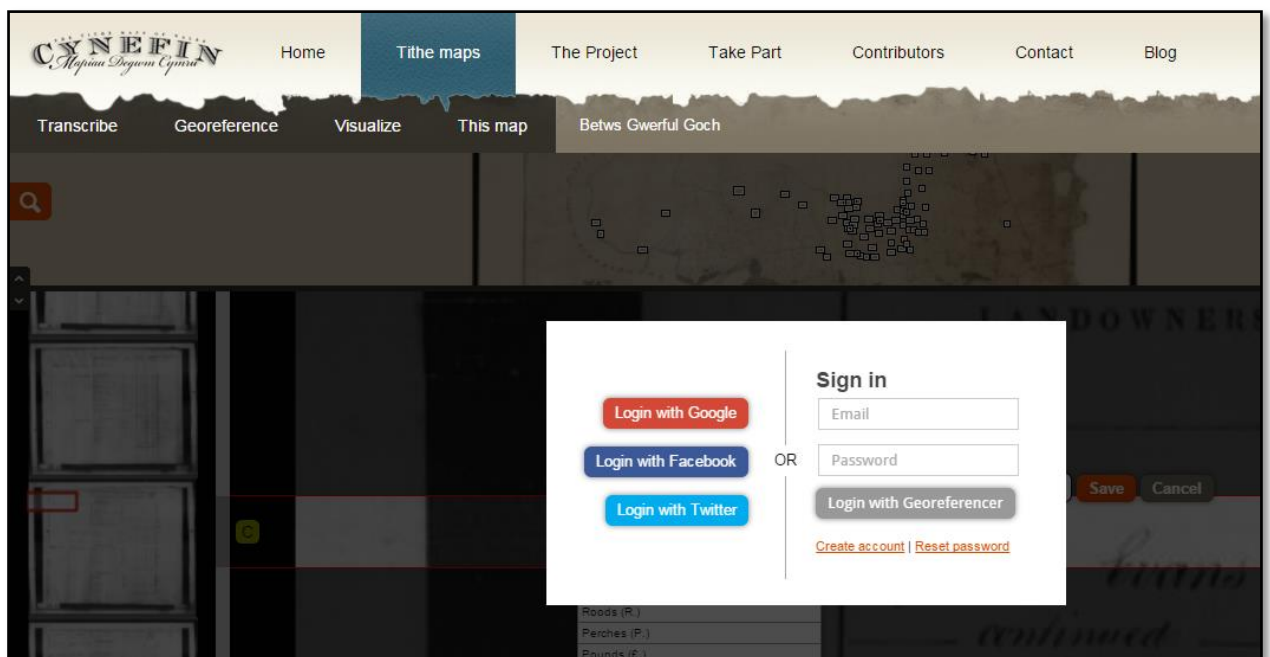
El tipus de transcripció és guiada, ja que cal seleccionar les diferents zones de la pantalla i indicar el camp que es vol transcriure i, posteriorment, fer-ho (vegeu il·lustració 66).

³⁶ Klokian Technologies GmbH. *Cynefin introduction* [en línia]. Youtube [Consulta: 8 maig 2015]. Disponible a: <<https://www.youtube.com/watch?v=qomRXu-1dWg>>

Il·lustració 66. Mostra de la transcripció guiada a *Cynefin*

Per poder participar al projecte, l'usuari cal que es registri. El registre, a diferència de la resta que utilitzava una plataforma pròpia, també es pot fer a través dels comptes a les principals xarxes socials (vegeu il·lustració 67). Es tracta d'un mètode que agilitza el procés.

Il·lustració 67. Mostra de la varietat de maneres de registrar-se a *Cynefin*

Per tal que els voluntaris puguin comunicar-se amb els administradors només trobem un correu electrònic (sense preguntes freqüents, ni fòrums). Tot i així, sí que s'utilitza el blog i les xarxes socials per difondre el projecte.

5.3 Quadre resum

A continuació es mostra un quadre resum dels diferents projectes amb la puntuació resultant per cada indicador. També es mostra un petit resum de les aplicacions més usades en el procés de transcripció i els països de realització del projecte.

INDICADORS	PROJECTES																			
	Distributed Proofreaders	FamilySearchindexing	Australian Newspapers...	Old Weather	Citizen Archivist	What's the Score at the ...	What's on the Menu?	Transcribe Bentham	DIY History	Ancient Lives	Genealogy Vertical File	Edward Munch's Writings	Transcribe ScotlandPlaces	The archIVE	Smithsonian Digital...	Ensemble	Transcriu-me!	Letters of 1916	MicroPastis	Cynefin
Identificador autoria	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Propòsit i objectius	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2
Volum de transcripcions	2	1	2	2	0	2	1	2	2	1	0	2	2	2	1	1	0	0	0	1
Barra de progrés del projecte	2	0	0	2	0	2	1	2	2	0	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0
Directrius a transcriure	2	2	2	2	1	2	1	2	1	2	0	2	1	2	2	2	2	1	2	1
Guies d'aprenentatge	2	2	2	2	0	0	0	2	0	2	0	2	1	2	0	2	0	0	2	0
Video tutorials	2	2	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Transcripció guiada	0	2	0	2	0	2	1	0	0	2	0	0	0	0	1	2	0	0	2	1
Transcripció blanca	2	0	2	0	2	0	0	2	2	0	2	2	2	2	1	0	2	2	0	0
Dificultat de nivell	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0
Percentatge de documents transcrits	0	0	0	1	1	0	0	2	2	0	0	2	2	2	0	0	1	0	0	0
Registre de voluntaris	2	2	2	2	2	2	0	2	2	2	2	2	2	1	2	0	0	2	2	1
Personalització a la identificació	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Rànquing de transcriptors	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	2	0	2	1	0	0	0	2	1
Recompensa final	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
Projecte educatiu associat	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Preguntes freqüents	2	2	0	0	2	2	0	2	0	0	0	2	2	2	0	0	2	2	0	0
Comunicació	2	2	1	2	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	1	0	1	2	1	2
Suggeriments	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
Blog	0	2	0	2	0	2	2	2	0	0	0	0	2	2	0	0	0	2	0	2
Fòrum	2	0	2	2	0	0	0	2	0	2	0	2	2	1	0	0	0	2	2	0
Xarxes socials	0	0	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2
Programari emprat	Wiki	API	API	Scribe	API	Scribe	API	Wiki	Scripto	Scribe	Flickr	Wiki	API	API	API	API	Scripto	Scripto	Pybossa	API
País de realització	US	US	AU	US	US	UK + US	US	UK	US	UK + US	US	NO	UK	AU	US	US	ES	UK	UK	UK
Puntuació	22	22	17	29	16	22	13	36	19	17	13	28	27	34	13	12	13	19	22	16

Taula 3. Quadre resum dels diferents projectes analitzats

En resum, podem comprovar com hi ha tres grans grups diferenciats en funció del grau d'acompliment dels indicadors estudiats.

Tenint present que el màxim de puntuació que podia assolir cada projecte era de 44 punts, a la posició més alta, i amb una puntuació de 36 i 34, respectivament, trobem a *Transcribe Bentham* i *The arcHIVE*.

Posteriorment, en un esglaó per sota trobem els següents projectes: *Old Weather* (amb 29 punts), *Edvard Munch's Writing* (amb 28 punts) i *Transcribe ScotlandPlaces* (amb 27 punts).

I, finalment, la resta de projectes obtenen una puntuació igual o menor a 22 punts.

6 Bones pràctiques en projectes de transcripció massiva

Tenint present el quadre resum dels diferents projectes analitzats, podem determinar un conjunt de bones pràctiques en els projectes de transcripció massiva.

- **Descripció del projecte, com s'origina, a quina institució pertany i què pretén aconseguir.** Fixar tot aquest tipus d'informació aporta seguretat al voluntari i li permet tenir una idea clara del que pot suposar la seva aportació.
- **Mostra d'una barra de progrés del procés.** És un element que tècnicament no suposa cap tipus de complicació ni esforç a la institució i pot ajudar a un voluntari dubtós a determinar participar o no en funció de quin sigui l'estat del procés. Aquesta barra de progrés pot desglossar-se en diferents si el projecte inclou diferents col·leccions.
- **Fixació de directrius de transcripció i utilització de guies d'aprenentatge i videotutorials per a adaptar-se a l'entorn.** Fixar unes directrius de transcripció, mostrant-se de manera fàcil a l'hora de transcriure, pot ajudar al voluntari a resoldre dubtes en les seves aportacions. Tot i així, revisar una guia d'aprenentatge o veure un videotutorial sempre és més agraït que no haver de llegir dues fulles on s'explicita com transcriure els documents.
- **Utilització fàcil i senzilla de l'eina per transcriure.** Apostar per una interfície senzilla farà que no hi hagi fractura digital pel voluntari novell i donarà oportunitat a tothom per igual.

- **Aposta per la transcripció guiada i determinar el nivell de dificultat de cada document.** Cal apostar per la transcripció guiada a la caixa blanca perquè ajuda al voluntari a realitzar la tasca més ràpidament i de manera més correcta. A més, la classificació dels documents en funció del nivell de dificultat permetrà als principiants començar a transcriure aquells documents més adaptats al seu nivell.
- **Identificació del voluntari per a personalitzar l'entorn.** A banda d'aquesta personalització, farà agafar un compromís al voluntari si les transcripcions que va realitzant queden registrades i pot anar veient també la seva evolució.
- **Creació de rànquings de participació i oferir una recompensa final.** Es tracta de fidelitzar als voluntaris i premiar la seva dedicació a la transcripció de documents.
- **Vinculació de les transcripcions a projectes educatius.** Cal vincular aquest tipus de projectes a d'altres de caire més educatiu per tal de fer entendre la història i el patrimoni d'una manera més experimental.
- **Ús de les xarxes socials, els fòrums i els blocs per mantenir la comunicació amb els voluntaris.** Es tracta d'un element bàsic per tal de fidelitzar els usuaris, i a la vegada, que aquests puguin difondre allò que fan. Això pot ajudar a enganxar a nous usuaris.

7 Conclusions

A continuació es mostren les conclusions extretes després de realitzar aquest treball, pel que fa al concepte de *crowdsourcing* com també dels projectes de transcripció massiva.

Referent al concepte de *crowdsourcing*, podem determinar que, tot i que el terme pròpiament dit va sorgir al 2006, ja existien anteriorment iniciatives precursors que es podien vincular estretament a aquest terme perquè els objectius eren els mateixos.

La terminologia emprada, com també les diferents classificacions, són encara incipients i no estan del tot consolidades. Tot i així, és necessari esmentar el fet que aquest terme s'ha aprofundit més des de l'àmbit vinculat a l'empresa que no pas des de l'àmbit de les institucions de la memòria.

Aquest poc bagatge dins d'aquestes institucions fa que els projectes també estiguin en fase de creixement i consolidació. Si bé és cert que existeixen alguns projectes que tenen més

d'una dècada de durada, molt pocs segueixen les regles proposades per Deming (1989) per a una millora continua: planificar, realitzar, analitzar i actuar. O si més no, molt pocs ofereixen tota aquesta informació de manera accessible i transparent (usualment només es mostra la part de realització, alguns també la de planificació però gairebé cap la d'anàlisi, ni la d'actuació).

Respecte als projectes analitzats, podem veure que hi ha un alt percentatge de projectes que pertanyen al món de parla anglesa (eminentment dels Estats Units d'Amèrica però també del Regne Unit o Austràlia). Estrictament, dels 20 projectes analitzats només 7 s'han realitzat a nivell europeu i, d'aquests, només 1 s'ha dut a terme dins el territori espanyol.

Tot i així, és un d'aquests set projectes europeus el que destaca per sobre la resta. *Transcribe Bentham* és, sens dubte, la punta de llança a seguir en projectes de transcripció massiva a les institucions de la memòria. És l'únic projecte que ha estat planificat, analitzat i avaluat per tal d'aconseguir els objectius marcats o fins i tot, millorar-los.

No només compleix gairebé la totalitat dels indicadors que s'han valorat positivament per la resolució del projecte sinó que també enforteix els llaços amb els seus usuaris i crea noves comunitats d'usuaris (sobretot, a través del projecte educatiu que té associat).

Per acabar, i fent referència a aquestes noves comunitats d'usuaris, els projectes de transcripció massiva aporten un compromís (*engagement*) per part dels voluntaris que fan que mitjançant les seves aportacions s'augmenti la qualitat de les dades i, a la vegada, es creï una comunitat d'usuaris viva que es mantindrà lligada al projecte i a la institució.

Si el que es vol és que les institucions de la memòria siguin entitats vives, el futur d'aquestes passa per oferir un patrimoni documental més obert, accessible i immediat; i, projectes com els de transcripcions massives, aglutinen elements que els hi poden oferir una llarga continuïtat.

Bibliografia

- Alam, S.L. i Campbell, J., 2012. Crowdsourcing motivations in a not-for-profit GLAM context: the Australian newspapers digitisation program. *ACIS 2012: Location, location, location: Proceedings of the 23rd Australasian Conference on Information Systems 2012* [en línia]. ACIS, p. 1-11. [Consulta: 28 gener 2015]. Disponible a: <<http://dro.deakin.edu.au/view/DU:30049107>>.
- Amorós, C., 2013. *Què és i com es fa un projecte de micromecenatge?* [en línia]. Barcelona: Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals [Consulta: 23 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.ccma.cat/324/Que-es-i-com-es-fa-un-projecte-de-micromecenatge/noticia/2179654/>>.
- Ancestry. *Ancestry.com* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.ancestry.com/>>.
- Anderson, C., 2004 The long tail. *Wired* [en línia]. Vol. 12, núm. 10. [Consulta: 29 abril 2015]. Disponible a: <<http://archive.wired.com/wired/archive/12.10/tail.html>>.
- Anderson, M., 2013. *Crowdsourcing Transcription: Putting Users in the Driver's Seat* [en línia]. Indianapolis: Midwest Archives Conference [Consulta: 9 gener 2015]. Disponible a: <http://ir.uiowa.edu/lib_pubs/135>.
- Bacon, J., 2009. *The Art of Community. Building the New Age of Participation* [en línia]. California: O'Reilly. ISBN 978-0-596-15671-8. [Consulta: 29 gener 2015]. Disponible a: <<http://www.artofcommunityonline.org/downloads/jonobacon-theartofcommunity-1ed.pdf>>.
- Barrueco Cruz, J., 2014. *Guía para la evaluación de repositorios institucionales de investigación* [en línia]. 2a ed. Recolecta, FECYT–CRUE–REBIUN [Consulta: 21 maig 2015]. Disponible a: <http://recolecta.fecyt.es/sites/default/files/contenido/documentos/GuiaEvaluacionRecolecta_v.ok_0.pdf>.
- Brabham, D.C., 2008. *Moving the crowd at iStockphoto: The composition of the crowd and motivations for participation in a crowdsourcing application* [en línia]. [Consulta: 18 abril 2015]. Disponible a: <<http://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/2159/1969>>.
- Bratvold, D. i Armstrong, C., 2012. *The Definitive Guide to Microtasking*. San Diego: Daily Crow.
- Brumfield, B., 2012. *Quality Control for Crowdsourced Transcription* [en línia]. [Consulta: 27 febrer 2015]. Disponible a: <<http://manuscripttranscription.blogspot.com.es/2012/03/quality-control-for-crowdsourced.html>>.
- Causar, T. i Terras, M., 2014. Crowdsourcing Bentham: Beyond the Traditional Boundaries of Academic History. *International Journal of Humanities and Arts*

- Computing* [en línia]. Edinburgh University Press 22 George Square, Edinburgh EH8 9LF UK, Vol. 8, núm. 1, p. 46-64. ISSN 1753-8548. DOI 10.3366/ijhac.2014.0119. [Consulta: 7 desembre 2014]. Disponible a: <<http://www.eupublishing.com/doi/abs/10.3366/ijhac.2014.0119?journalCode=ijha>>.
- Causer, T., Tonra, J. i Wallace, V., 2012. Transcription maximized; expense minimized? Crowdsourcing and editing The Collected Works of Jeremy Bentham. *Literary and Linguistic Computing* [en línia]. Vol. 27, núm. 2, p. 119-137. ISSN 0268-1145. DOI 10.1093/llc/fqs004. [Consulta: 9 gener 2015]. Disponible a: <<http://llc.oxfordjournals.org/content/27/2/119>>.
- Causer, T. i Wallace, V., 2012. Building A Volunteer Community: Results and Findings from Transcribe Bentham. *Digital Humanities Quarterly*. Vol. 006, núm. 2. ISSN 1938-4122.
- Codina, L., 2000. Evaluación de recursos digitales en línea: conceptos, indicadores y métodos. *Revista española de documentación científica* [en línia]. [Consulta: 5 maig 2015]. Disponible a: <<http://cat.inist.fr/?aModele=afficheN&cpsidt=1503980>>.
- Daniels, C. et al., 2014. Community as Resource: Crowdsourcing Transcription of an Historic Newspaper. *Journal of Electronic Resources Librarianship* [en línia]. Vol. 26, núm. 1, p. 36-48. ISSN 1941-126X. DOI 10.1080/1941126X.2014.877332. [Consulta: 28 gener 2015]. Disponible a: <<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1941126X.2014.877332>>.
- Deming, W., 1989. *Calidad, productividad y competitividad: la salida de la crisis* [en línia]. [Consulta: 28 maig 2015]. Disponible a: <<https://goo.gl/oPpwj9>>.
- DigitalGlobe. *Tomnod* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.tomnod.com/>>.
- Directrius per a projectes de digitalització de col·leccions i fons de domini públic, en especial els de biblioteques i arxius* [en línia]. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2006. ISBN 8486972221. [Consulta: 25 maig 2015]. Disponible a: <http://catalog.ub.edu/record=b1760951~S1*cat>.
- Dunn, S. i Hedges, M., 2013. Crowd-sourcing as a Component of Humanities Research Infrastructures. *International Journal of Humanities and Arts Computing* [en línia]. Edinburgh University Press 22 George Square, Edinburgh EH8 9LF UK, Vol. 7, núm. 1-2, p. 147-169. ISSN 1753-8548. DOI 10.3366/ijhac.2013.0086. [Consulta: 10 desembre 2014]. Disponible a: <<http://www.eupublishing.com/doi/abs/10.3366/ijhac.2013.0086>>.
- Elguiji Software Inc. *IdeaJam* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://ideajam.net/>>.
- Ellis, S., 2014. A History of Collaboration, a Future in Crowdsourcing: Positive Impacts of Cooperation on British Librarianship. *Libri* [en línia]. Vol. 64, núm. 1, p. 1-10. ISSN 1865-8423. DOI 10.1515/libri-2014-0001. Disponible a:

<<http://www.degruyter.com/view/j/libr.2014.64.issue-1/libri-2014-0001/libri-2014-0001.xml>>.

Estellés-Arolas, Enrique; González-Ladrón-de-Guevara, F., 2012. Towards an integrated crowdsourcing definition. *Journal of Information Science* [en línia]. Vol. 38, núm. 2, p. 189-200. [Consulta: 10 gener 2015]. Disponible a: <<http://www.crowdsourcing-blog.org/wp-content/uploads/2012/02/Towards-an-integrated-crowdsourcing-definition-Estell%C3%A9s-Gonz%C3%A1lez.pdf>>.

FamilySearch Indexing. *I use this* [en línia]. 2008. [Consulta: 2 maig 2015]. Disponible a: <<http://osx.iusesthis.com/app/familysearchindexing>>.

Findmypast. *Findmypast* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.findmypast.co.uk/>>.

Frederic, L., 2008. reCaptcha: Stopping Spam While Transcribing Books. *Readwrite* [en línia]. [Consulta: 1 maig 2015]. Disponible a: <http://readwrite.com/2008/09/24/recaptcha_stopping_spam>.

Freeman, R.E., 1984. *Strategic Management: A Stakeholder Approach* [en línia]. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 9780521151740. [Consulta: 29 abril 2015]. Disponible a: <<https://goo.gl/GZ9kSd>>.

Freeman, R.E., 2011. *Handbook of Research on Business Social Networking: Organizational, Managerial, and Technological Dimensions* [en línia]. IGI Global. ISBN 1613501692. [Consulta: 18 abril 2015]. Disponible a: <<https://goo.gl/40wEs1>>.

Google. *Google Acadèmic* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<https://scholar.google.es/>>.

Holley, R., 2010. *Crowdsourcing: How and Why Should Libraries Do It?* [en línia]. Corporation for National Research Initiatives. [Consulta: 28 gener 2015]. Disponible a: <<http://www.dlib.org/dlib/march10/holley/03holley.html>>.

Howe, J., 2006. The Rise of Crowdsourcing. *Wired magazine* [en línia]. núm. 14.06. [Consulta: 10 gener 2015]. Disponible a: <<http://archive.wired.com/wired/archive/14.06/crowds.html>>.

IBM., 2012. *IBM100 - A Global Innovation Jam* [en línia]. IBM Corporation. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www-03.ibm.com/ibm/history/ibm100/us/en/icons/innovationjam/>>.

Smithsonian Institution., 2013. *Crowdsourced Transcription: an overview of the landscape* [en línia]. Disponible a: <<http://www.slideshare.net/sarah.allen/crowdsourced-transcription-landscape-26323330>>.

Johnson, S., 2010. *Where good ideas come from: The natural history of innovation* [en línia]. [Consulta: 21 maig 2015]. Disponible a:

<https://scholar.google.es/scholar?q=steve+johnson+where+good+ideas&btnG=&hl=ca&as_sdt=0%2C5#0>.

Kittur, A., 2010. Crowdsourcing, collaboration and creativity. *XRDS: Crossroads, The ACM Magazine for Students* [en línia]. ACM, Vol. 17, núm. 2, p. 22. ISSN 15284972. DOI 10.1145/1869086.1869096. [Consulta: 9 gener 2015]. Disponible a: <http://dl.acm.org/ft_gateway.cfm?id=1869096&type=html>.

Klokantec Technologies GmbH. *Cynefin introduction* [en línia]. Youtube [Consulta: 8 maig 2015]. Disponible a: <<https://www.youtube.com/watch?v=qomRXu-1dWg>>

Knoll, T., 2011. Are Your Customers a Crowd or a Community?. *SXSW Interactive 2011*. [en línia]. [Consulta: 23 maig 2015]. Disponible a: <<http://lanyrd.com/2011/sxsw/scqyt/>>.

LeFurgy, B., 2011. Crowdsourcing the Civil War: Insights Interview with Nicole Saylor. *The Signal: Digital Preservation* [en línia]. [Consulta: 3 febrer 2015]. Disponible a: <<http://blogs.loc.gov/digitalpreservation/2011/12/crowdsourcing-the-civil-war-insights-interview-with-nicole-saylor/>>.

Macdonald, S. i Osborne, N., 2013. AddressingHistory—Crowdsourcing a Nation's Past. *Journal of Map & Geography Libraries* [en línia]. Taylor & Francis Group, Vol. 9, núm. 1-2, p. 194-214. ISSN 1542-0353. DOI 10.1080/15420353.2013.768191. [Consulta: 10 desembre 2014]. Disponible a: <<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15420353.2013.768191#.VIh0nTGG9UM>>.

McKinley, D., 2011. *Optimizing crowdsourcing websites to increase volunteer participation - A case study: What's on the Menu? New York Public Library* [en línia]. University of Canterbury. English. [Consulta: 29 gener 2015]. Disponible a: <<http://ir.canterbury.ac.nz/handle/10092/9237>>.

McKinley, D. *Practical management strategies for crowdsourcing in libraries, archives and museums* [en línia]. [Consulta: 6 març 2015]. Disponible a: <<http://nonprofitcrowd.org/wp-content/uploads/2014/11/McKinley-2012-Crowdsourcing-management-strategies.pdf>>.

Meier, P., 2015. *Digital Humanitarians: How Big Data Is Changing the Face of Humanitarian Response* [en línia]. Taylor & Francis. ISBN 1482248409. [Consulta: 27 abril 2015]. Disponible a: <<https://books.google.com/books?id=9IO3BgAAQBAJ&pgis=1>>.

ModCloth. *Be the Buyer* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <http://www.modcloth.com/storefront/products/be_the_buyer>.

Moyle, M., Tonra, J. i Wallace, V., 2011. *Manuscript Transcription by Crowdsourcing: Transcribe Bentham* [en línia]. [Consulta: 6 desembre 2014]. Disponible a: <<http://liber.library.uu.nl/index.php/lq/article/view/URN:NBN:NL:UI:10-1-113603/8328>>.

- Munyaradzi, N. i Suleman, H., 2014. A system for high quality crowdsourced indigenous language transcription. *International Journal on Digital Libraries* [en línia]. Vol. 14, núm. 3-4, p. 117-125. ISSN 1432-5012. DOI 10.1007/s00799-014-0112-4. [Consulta: 21 novembre 2014]. Disponible a: <<http://link.springer.com/10.1007/s00799-014-0112-4>>.
- MyHeritage LTD. *MyHeritage* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.myheritage.es/>>.
- Noll, A., 2013. *Crowdsourcing Transcriptions of Archival Materials* [en línia]. [Consulta: 10 desembre 2014]. Disponible a: <<http://scholarworks.umb.edu/ghc/2013/panel6/4>>.
- Owens, T., 2013. Digital Cultural Heritage and the Crowd. *Curator: The Museum Journal* [en línia]. Vol. 56, núm. 1, p. 121-130. ISSN 00113069. DOI 10.1111/cura.12012. [Consulta: 28 gener 2015]. Disponible a: <<http://doi.wiley.com/10.1111/cura.12012>>.
- Rawson, K. i Muñoz, T. *Curating Menus*. [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.curatingmenus.org/>>.
- Rheingold, H., 2003. *Smart mobs* [en línia]. De Boeck Supérieur, Vol. no, núm. 1, p. 75-87. ISSN 0765-3697. [Consulta: 5 maig 2015]. Disponible a: <http://www.cairn.info/resume.php?ID_ARTICLE=SOC_079_0075>.
- Ridge, M., 2013. From Tagging to Theorizing: Deepening Engagement with Cultural Heritage through Crowdsourcing. *Curator: The Museum Journal* [en línia]. Vol. 56, núm. 4, p. 435-450. ISSN 2151-6952. DOI 10.1111/cura.12046. [Consulta: 10 desembre 2014]. Disponible a: <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/cura.12046/full>>.
- Rio-Ross, J.C., 2011. Foundations of the Written Rummage: Crowdsourcing, Transcription and Prospects for the Information Age. *Senior Paper: Mathematics* [en línia]. [Consulta: 12 maig 2015]. Disponible a: <<http://frederickdouglassdiary.wikispaces.com/file/view/WrittenRummage.pdf>>.
- Rose, H., 2009. *Many Hands Make Light Work: Public Collaborative OCR Text Correction in Australian Historic Newspapers* [en línia]. [Canberra]: National Library of Australia. ISBN 9780642276940. [Consulta: 28 gener 2015]. Disponible a: <http://www.nla.gov.au/ndp/project_details/documents/ANDP_ManyHands.pdf>.
- Sancho, J., 2014. *Com escriure i presentar el millor treball acadèmic*. Barcelona: Eumo Editorial.
- Saylor, Nicole; Wolfe, J., 2011. Experimenting with strategies for crowdsourcing manuscript transcription. *Research Library Issues: A quarterly report from ARL, CNI, and SPARC* [en línia]. Vol. RLI 277, p. 9-14 [Consulta: 21 maig 2015]. Disponible a: <<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED527715.pdf>>.

- Serveis Lingüístics de la UB., 2015. *Criteris de la Universitat de Barcelona (CUB)* [en línia]. Universitat de Barcelona [Consulta: 21 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.ub.edu/cub/criteri.php?id=1512#1512>>.
- Shirky, C., 2009. *Here comes everybody: how change happens when people come together*. New York: Penguin Press. ISBN 9780141030623.
- Spinder, R., 2014. *An Evaluation of Crowdsourcing and Participatory Archives Projects for Archival Description and Transcription* [en línia]. Arizona State University Libraries. [Consulta: 28 gener 2015]. Disponible a: <<http://repository.asu.edu/attachments/135630/content/Research Paper v3.pdf>>.
- Steinbach, L., 2014. Digital cultural heritage is getting crowded: crowdsourced, crowd-funded and crowd-engagement. *Digital Heritage and Culture* [en línia]. p. 364 p. ISBN 978-981-4522-97-7. [Consulta: 29 gener 2015]. Disponible a: <http://www.worldscientific.com/doi/abs/10.1142/9789814522984_0017>.
- Steinmueller, W., 2002. Las economías basadas en el conocimiento y las tecnologías de la información y la comunicación. *Revista Internacional de Ciencias Sociales* [en línia]. [Consulta: 23 maig 2015]. Disponible a: <http://www.hacienda.go.cr/centro/datos/Articulo/Las_econom%C3%ADas_basadas_en_el_conocimiento.pdf>.
- Telstra. *Telstra Crowdsupport* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://crowdsupport.telstra.com.au/>>.
- TERMCAT., 2012. *Crowdsourcing en català* [en línia]. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <http://www.termcat.cat/ca/Comentaris_Terminologies/Finestra_Neologica/142/>.
- Tonra, J., 2013. *Manuscript Transcription: the Habits of Crowds* [en línia]. [Consulta: 9 gener 2015]. Disponible a: <<http://aran.library.nuigalway.ie/xmlui/handle/10379/3421>>.
- Universitat de Barcelona. *Recercador* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <http://mlplus.hosted.exlibrisgroup.com/primo_library/libweb/action/search.do?vid=34CBUC_UB_V1>.
- Velasco, J., 2013. Crowdsourcing: la col·laboració com a motor de les grans idees. *Think Big* [en línia]. [Consulta: 27 abril 2015]. Disponible a: <<http://blogthinkbig.com/crowdsourcing-colaboracion-motor-ideas/>>.
- Verkami. *Verkami: Crowdfunding para amantes de la creación* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.verkami.com/>>.
- Viquipèdia., 2015. *Viquipèdia. L'enciclopèdia lliure* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://ca.wikipedia.org/wiki/Viquip%C3%A8dia>>.

Zastrow, J., 2014. Crowdsourcing Cultural Heritage: «Citizen Archivists» for the Future. *Computers Libraries* [en línea]. Vol. 34, núm. 8. [Consulta: 29 gener 2015]. Disponible a: <<http://www.infoday.com/cilmag/oct14/Zastrow--Crowdsourcing-Cultural-Heritage.shtml>>.

Annex

Recull dels projectes analitzats amb els seus corresponents enllaços a la pàgina web per ordre d'aparició al treball (cronològic)

- Distributed Proofreaders Foundation., 2000. *Distributed Proofreaders* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.pgdp.net/c/>>.
- FamilySearch., 2001. *FamilySearch Indexing* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<https://familysearch.org/indexing/>>.
- National Library of Australia., 2008. *Australian Newspaper Digitization Program* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<https://trove.nla.gov.au/newspaper>>.
- National Archives and Records Administration, Met Office i The National Maritime Museum., 2010. *Old Weather: Our Weather's Past, the Climate's Future. Zooniverse project* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.oldweather.org/>>.
- UCL Library Service, UCL's Centre for Digital Humanities i University of London Computer Center., 2010. *Transcribe Bentham: Transcription Desk* [en línia]. United Kingdom: [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <http://www.transcribe-bentham.da.ulcc.ac.uk/td/Transcribe_Bentham>.
- Munch Museum et al., 2011. *Edvard Munchs tekster* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <http://www.emunch.no/wiki/index.php/Edvard_Munchs_tekster>.
- National Archives and Records Administration., 2011. *Citizen Archivist Dashboard* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.archives.gov/citizen-archivist/>>.
- Oxford Papyrologists and Researchers et al., 2011. *Ancient Lives: Help us to Transcribe Papyri. Zooniverse project* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.ancientlives.org/>>.
- Bodleian Library and Radcliffe Camera. University of Oxford., 2011. *Whats the score at the Bodleian? Zooniverse project* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.whats-the-score.org/>>.
- New York Public Library., 2011. *Whats on the menu?* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://menus.nypl.org/>>.
- State Library of North Carolina, State Archives of North Carolina i North Carolina Digital Collections., 2011. *Genealogy Vertical File Transcription Project* [en línia].

- [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://statelibrary.ncdcr.gov/digital/ncfamilyrecords/verticalfiles.html>>.
- The University of Iowa Libraries., 2011. *DIYHistory : Transcribe* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://diyhistory.lib.uiowa.edu/>>.
 - The Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Scotland et al., 2012. *ScotlandsPlaces : Transcribe Archives* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://www.scotlandsplaces.gov.uk/transcribe>>.
 - National Archives of Australia., 2012. *The archive* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://transcribe.naa.gov.au/>>.
 - Smithsonian Institution Archives et al., 2013. *Smithsonian Digital Volunteers : Transcription Center* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<https://transcription.si.edu/>>.
 - New York Public Library., 2013. *Ensemble: Help build an open database of the performing arts* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://ensemble.nypl.org/>>.
 - Maynooth University et al., 2013. *Letters of 1916: Creating History* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://dh.tcd.ie/letters1916/diyhistory/>>.
 - British Library, University College of London i Arts and Research Council., 2013. *MicroPasts : Help us gather high quality research data about our human history* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://crowdsourced.micropasts.org/>>.
 - Biblioteca de Catalunya et al., 2013. *Transcriu-me!!* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://transcriu.bnc.cat/>>.
 - Archives Wales i National Library of Wales., 2014. *Cynefin: Mapping Wales' sense of Place* [en línia]. [Consulta: 30 maig 2015]. Disponible a: <<http://cynefin.archiveswales.org.uk/en/>>.